

TARTU ÜLIKOOL

Sotsiaalteaduste valdkond

Ühiskonnateaduste instituut

Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni õppekava

Kristi Raidla

COVID-19 pandeemia raamistamine Eesti ajakirjanduses

Delfi ja Eesti Päevalehe veebiväljaannete näitel

Magistritöö

Juhendaja: Liis Auväärt, MA

Tartu 2023

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. TEOREETILISED JA EMPIIRILISED LÄHTEKOHAD	6
1.1 Raamistamise mõiste ja olemus	6
1.2 Ajakirjanduse roll raamistamisel.....	8
1.2.1 Ajakirjanduse roll pandeemiade kajastamisel ja raamistamisel	10
1.3 COVID-19 pandeemia ja teiste pandeemiade raamistamise uuringud	13
1.4 Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused.....	15
2. MEETOD JA VALIM	16
2.1 Andmeanalüüsi meetod	16
2.2 Valim.....	18
2.3 Kodeerimise ja analüüsi käik	21
2.4 Valitud analüüsimeetodi kriitika ja eneserefleksioon	24
3. TULEMUSED	26
3.1 Teemad ja alateemad tekstides	26
3.1.1 Meditsiiniline teema ja selle alateemad	26
3.1.2 Käitumuslik/informatiivne teema ja selle alateemad.....	28
3.1.3 Majanduslik teema ja selle alateemad	30
3.1.4 Poliitiline teema ja selle alateemad	31
3.1.5 Sotsiaalne teema ja selle alateemad	34
3.2 Teemade ja alateemade esinemissagedus.....	36
3.3 Lahenduste otsimine tekstides.....	39
3.4 Keda nähti probleemide lahendajatena	43
3.5 Kõneisikud	45
4. JÄRELDUSED JA DISKUSSIOON	47
4.1 Arutelu tulemuste üle	47
4.2 Töö kitsaskohad ja edasised uurimisvõimalused	51

KOKKUVÕTE	54
SUMMARY	56
KASUTATUD KIRJANDUS	58
LISAD.....	63
Lisa 1. Analüüsitud tekstide loetelu	63
Lisa 2. Kodeerimistabel.....	76
Lisa 3. Kodeerimispuu koos autori märkmetega.....	77
Lisa 4. Meditsiinilise teema tekstinäited	96
Lisa 5. Käitumusliku/informatiivse teema tekstinäited.....	98
Lisa 6. Poliitilise teema tekstinäited.....	100
Lisa 7. Sotsiaalse teema tekstinäited	102
Lisa 8. Terviktabel kaardistatud kõneisikutest.....	104

SISSEJUHATUS

Minu magistritöö eesmärk on saada teada, kuidas raamistati Eesti ajakirjanduses COVID-19 pandeemiat. COVID-19 on nakkushaigus, mille esimesed juhtumid avastati Hiinas 2019. aasta detsembris ja kust viirus levis kiiresti teistesse riikidesse. 11. märtsil 2020 nimetas Maailma Terviseorganisatsioon haiguspuhangu pandeemiaks (Coronavirus..., 2023). Eestis kuulutas valitsus seoses viiruse pandeemilise levikuga 12. märtsil 2020 välja eriolukorra, mis kestis kuni 17. maini 2020 (Eriteade..., 2020).

Tuginedes raamistamise meediateooria kontseptsioonile soovin oma tööga mõista ja mõtestada, milliste teemade kaudu Eesti ühiskonnas pandeemiaga seonduvat esitleti ja mis teemad domineerisid, kes neist rääkisid ja keda nähti üles kerkinud probleemide lahendajatena. Teadmine, kuidas pandeemiat ajakirjanduses raamistati, aitab loodetavasti nii ajakirjandusel kui ka erinevatel organisatsioonidel, aga ka ühiskonnas laiemalt saada ülevaadet pandeemia käsitluskontekstist ja anda mõtteainet, mida võtta arvesse edaspidiste kriiside/pandeemiate kajastamisel ja kommuniqueerimisel.

Ajakirjandus kasutab raamistamist igapäevaselt ja see väljendub valikutes, kuidas ja kellelt infot kogutakse (Kitzinger, 2007: 134) ja mil viisil seda avalikkusele esitatakse (Entman jt, 2009: 181). Kõige üldisemalt öeldes pakub ajakirjandus raamistamise kaudu konteksti ja tõlgendust (Van Gorp, 2007: 65). Kui inimesed saavad pandeemiate ajal õiget, täpset ja objektiivset infot, aitab see vältida väärinfo tekkimist ja levimist, võimaldades teha adekvaatsemaid otsuseid ja kokkuvõttes pidurdada haiguse levikut (Mutua ja Ong'ong'a, 2020: 1-2).

Rahvusvaheliselt on pandeemia raamistamist palju uuritud ja oma tööga soovin sellesse arutellu anda ka Eesti konteksti. Huvi teema vastu kasvas välja isiklikust tööalasest kokkupuutest, kui politsei pressiesindajana töötades oli pandeemia ajal mõnda aega minu igapäevase töö fookuses COVID-19 piirangute järelevalvega seotud kommunikatsioon.

Pandeemiaga seonduva uurimine on oluline just selle tohutu mõju tõttu ühiskonnale – see halvas ühiskonna senise toimimise pea kõikides valdkondades, viies sotsiaalse distantseerumise ja isolatsioonini (Milutinovic, 2021: 1312). Ülemaailmseid pandeemiaid peetakse üha enam kõige tõsisemaks ohuks, millega tänapäeva Lääne ühiskond võib silmitsi seista (Pieri, 2019: 87).

Ka ajakirjandusele oli COVID-19 pandeemia otsene mõju alates ajakirjanike igapäevatööst kuni ajakirjanduse ühiskondliku rollini välja (Quandt ja Wahl-Jorgensen, 2022: 923-924). Samal ajal seisis ajakirjandus mitme väljakutse ees seoses pandeemia kajastamisega: tuli anda asjakohast ja usaldusväärset infot suure info- ja andmevoo ja üleüldise teadmatuse taustal (Ogbodo jt, 2020; Auväärt, 2022; Tejedor, 2020).

Oma töös analüüsin pandeemia raamistamist ajakirjanduslike tekstide põhjal ja valisin selleks Delfi ja Eesti Päevalehe veebiväljaannete lood. Pieri (2019: 87) on märkinud, et vaatamata sotsiaalmeedia olulisusele on ajalehtedel ja *online*-väljaannetel pandeemiaga seotud avaliku ja poliitilise arutelu kujundamisel keskne roll. Veebiväljaanded on võrreldes paberlehtedega pandeemia kontekstis analüüsimiseks sobilik valik, kuna pandeemia ajal oli infovoog kiiresti muutuv ja veebiväljaanded said infoga operatiivselt tegeleda.

Riigikantselei (Uuringud, 2022) regulaarselt tehtud COVID-19-teemalise küsitluse raportid näitavad, et Delfi uudisteportaal oli nii 2020. aastal Eestis kehtinud eriolukorra ajal kui ka pandeemia ajal hiljem Eesti elanike jaoks COVID-19 kohta info hankimisel üks olulisemaid allikaid. Ka Kantar Emori 23.–25. märtsil 2020. aastal tehtud seireuuringu järgi oli Delfi uudisteportaal vahetult peale eriolukorra kehtestamist Eesti elanike seas kõige populaarsem meediakanal (Kantar..., 2020). Delfi uudisteportaali kaudu kuvatakse ka Eesti Päevalehe lugusid.

Töö olen jaotanud neljaks osaks. Esimeses osas annan ülevaate töö teoreetilistest ja empiirilistest lähtekohtadest, teises osas tutvustan valimi moodustamist, andmete kogumise käiku ning analüüsiprotsessi. Kolmandas peatükis annan ülevaate uurimistulemustest ja töö neljandas peatükis arutlen saadud tulemuste üle.

1. TEOREETILISED JA EMPIIRILISED LÄHTEKOHAD

Selles peatükis toon välja oma töö peamised teoreetilised ja empiirilised lähtekohad. Selleks selgitan raamistamise olemust ning ajakirjanduse rolli pandeemiate kajastamisel ja raamistamisel. Lisaks annan ülevaate COVID-19 pandeemia ja teiste pandeemiate raamistamisuuringutest.

1.1 Raamistamise mõiste ja olemus

Oma töö teoreetilise lähtekohana kasutan Robert M. Entmani loodud raamistamise (*framing*) meediateooriat, mille ta lõi Erving Goffmani raami mõistele toetudes (Kõuts-Klemm ja Seppel, 2018: 147). Goffmani (1974: 21) järgi tajuvad inimesed sündmusi raamide kaudu, mis on abiks info leidmisel, tajumisel ja määratlemisel.

Teadlaste seas ei ole konsensust mõistete *raam* ja *raamistamise* tähenduses. Scheufele ja Tewksbury (2007: 14) on leidnud, et raamistamise peamine fookus on sellel, *kuidas* inimesed mingist temast mõtlevad. Tankard (2001: 97) aga on raamistamist võrrelnud mustkunstnikuga, kes suunab auditooriumi tähelepanu ühte punkti nii, et inimesed ei märkaks teises punktis toimuvat manipuleerimist. Kitzinger (2007: 134) märgib, et raamistamine viitab protsessile, kuidas me organiseerime tegelikkust, ja iga selline tegevus hõlmab mingisugust raamistamist.

Entman (2009: 175-176) on märkinud, et raamistamise defineerimise võib laias laastus jagada kaheks. Üks osa autoreid defineerib raamistamist hästi laialt ja üldiselt. Teine osa autoreid defineerib raamistamist läbi selle, *mida* raamid teevad, ja siin hõlmab raamistamine probleemide defineerimist, neile moraalsete hinnangute andmist ja lahenduste pakkumist. Entman kuulub teise suuna esindajate hulka ja on raamistamise defineerinud järgmiselt (Entman, 1993: 52):

*„Raamistamine on tajutud reaalsuse teatud aspektide valimine ja nende aspektide esiletõstmise sõnumis viisil, mis **defineerib probleemi** (problem definition), annab sellele **tõlgenduse** (causal interpretation), **moraalse hinnangu** (moral evaluation) ja/või võimaliku soovituse olukorra lahendamiseks (treatment recommendation).“*

Seega tähendab raamistamine Entmani (2003: 417) järgi sündmuste või probleemide teatud tahkude valimist ja esiletõstmist ning nende vahel seoste loomist, toetamaks mingit konkreetset tõlgendust, hinnangut ja/või lahendust.

Iyengari (1994: 8) järgi tähendab põhjuslik vastutus (*causal responsibility*) probleemi päritolu/põhjuse esiletoomist, samal ajal kui lahenduse soovitamine (*treatment responsibility*) keskendub sellele, kellel või millel on võim tekkinud probleemi lahendada. Iyengar ja Simon (1993: 369) on märkinud, kuidas sotsiaalpsühholoogid on näidanud, et inimeste suhtumist ja tegutsemist muudab see, kuidas nad omistavad vastutust.

Probleemi või sündmuse raamistamise tagajärjel avaldub nn raamistamise efekt, mis mõjutab otsustamist (Iyengar, 1994: 11) ja raamistamise tagajärjed avalduvad nii individuaalsel kui ka sotsiaalsel tasandil. Kui individuaalsel tasandil võib kindlas raamistikus käsitletud teemaga kokkupuude väljenduda inimese muutunud suhtumises, siis sotsiaalsel tasandil võivad raamistamise mõjud olla laiemad ja mõjutada ühiskondlikult oluliste otsuste tegemist (De Vreese, 2005: 52).

Entman (1993: 52-53) on leidnud, et kommunikatsiooniprotsessi jooksul toimub raamistamine korduvalt selle erinevates etappides: kommunikaatorite kavatsustes, tekstides, teksti vastuvõtjates ja kultuuris. Kommunikatsiooni planeerimise etapis tehakse teadlikke või ka alateadlikke raamistamise otsuseid selle kohta, mida öelda. Tekstides väljendub raamistamine näiteks teatud märksõnade (või ka nende puudumise), fraaside, stereotüüpsete kujutiste ja infoallikate kaudu. Vastuvõtja mõtlemine ja järeldused võivad olla mõjutatud raamidest, mida kasutasid kommunikaatorid ja/või mis esinevad tekstis. Kultuuri võib käsitleda kui ühiste raamide kogumit, mis peegeldub enamiku inimeste mõtlemises. Kõikides nendes etappides tähendab raamistamine kokkuvõttes samu funktsioone: valikut (*selection*) ja esiletõstmist (*salience*) selleks, et konstrueerida probleemide, nende põhjuste ja lahenduste kohta argumente.

Oma töös kasutan raamistamise meediateooriat eelkõige üldise lähtepunktina. Kui lähtuda Entmani raamistamise definitsioonist, siis selles sisalduvat kasutan oma töös osaliselt ehk keskendun probleemi defineerimisele (st millise probleemina pandeemiat peamiselt nähakse ja kes sel teemal peamiselt sõna võtavad) ja lahenduste soovitamise osas keskendun peamiselt sellele, keda nähakse pandeemiaga seoses üles kerkinud probleemide lahendajatena. Oma töös

ei keskendu ma, töö eesmärgi ja mahtu arvesse võttes, Entmani raamistamise definitsioonis mainitud moraalsetele hinnangutele ega probleemide põhjustele.

David jt (2011: 335) on välja toonud, et probleemi defineerimine käib läbi keskse teema (*topic*), mille ümber koonduvad veel erinevad argumendid ja ka teised teemad (*themes*), mis tekstides esinevad (ja neid teemasid võib ühes tekstis olla rohkem kui üks). Samuti sisaldab probleemi tuuma määratlemine tegelasi (*actors*) ehk neid inimesi või gruppe, kellest lugu on ajendatud või keda tekstis kõige rohkem tsiteeritakse.

Järgnevas alapeatükis käsitlen täpsemalt ajakirjanduse rolli teemade ja probleemide raamistamisel. See on vajalik, et mõista ajakirjanduse tähtsust ja mõju sellele, kuidas erinevaid probleeme või teemasid kajastatakse.

1.2 Ajakirjanduse roll raamistamisel

Ajakirjandus kasutab oma sõnumi edastamiseks ja sellele konteksti andmiseks raame (Sandell jt, 2013: 861). Entmani jt (2009: 181) sõnul keskenduvad meediaraadid sellele, mida kõneleja või uudise tekst ütleb – näiteks kuidas mingit probleemi kujutatakse.

Van Gorp (2007: 65) ütleb, et raamistamine tekib ajakirjanike ja auditooriumi vahel toimuva kognitiivse protsessi käigus ja see tagab selle, et sündmuse keerukus muutub inimeste jaoks haaratavaks tervikuks. Raamistamine soovib sündmuse definitsiooni, annab probleemistiku ja hinnangu ning soovib ka järeldusi ja lahendusi – näiteks selle kohta, kes probleemi eest vastutab. Niisiis annab ajakirjandus infot mitte ainult sündmuse enda kohta, vaid ka selle kohta, kuidas seda tõlgendada, ja pakub seeläbi auditooriumile konteksti nii otseselt kui ka kaudselt.

Köuts-Klemm ja Seppel (2018: 148) on välja toonud, et kuna raamistamisega tõstetakse esile teatud hoiakuid, siis läbi selle julgustatakse auditooriumi ka teatud tõlgendusteks ja hoitakse sellega samal ajal ära mingid teised võimalikud tõlgendused.

Scheufele ja Tewksbury (2007: 12) on leidnud, et raamistamine on hindamatu abi just keerukate teemade kajastamisel, sest aitab need auditooriumile arusaadavaks muuta. Näiteks enamikku oma poliitilistest teadmistest ei omanda inimesed isiklike kogemuste pinnalt, vaid just ajakirjanduse kaudu ja neilt, kelle mõtteid ajakirjandus vahendab. Seega on ajakirjandusel auditooriumi arusaamadele, arvamustele ja käitumisele oluline mõju (Entman jt, 2009: 179).

Kitzinger (2007: 134) selgitab, et ajakirjanikud ei saa avalikkusele kirjutada kõigest, nad peavad tegema valikuid: valima asjakohased faktid ja asetama sündmuse konteksti, mida nad sobivaks peavad. Raamistamine väljendub seega ajakirjanike igapäevastes otsustes – milliseid aspekte sündmuse kohta välja tuua, keda intervjuerida, missuguseid küsimusi küsida. Scheufele (1999: 115-116) hinnangul on raamide ehitamise (*frame building*) kõige olulisem küsimus, millised meediasüsteemi tegurid või ka ajakirjanike individuaalsed omadused võivad mõjutada uudiste sisu kujundamist.

Van Gorp (2007: 68) eristab ajakirjanduse poolt raamistamist (*framing by the media*) ja ajakirjanduse kaudu raamistamist (*framing through the media*). Esimesel juhul jõuavad ajakirjanikud sündmuse kajastamisel konkreetse raamini, teisel juhul on raamistamine seotud raamidega, mida on kommunikatsioonis töödeldud. Entman jt (2009: 176) on välja toonud, et kui teatud huvigrupid (näiteks poliitikud) taotluslikult oma eesmärkide saavutamiseks sõnumeid raamistavad, siis näiteks uudiste puhul ajakirjanikud küll raamistavad, kuid mitte kavatsusega ellu viia mingit kindlat poliitikat või täita mingit poliitilist eesmärki.

Raamistamise uuringud erinevad selle poolest, kuidas meediasisust raame eraldatakse (Entman jt, 2009: 180). Kitzinger (2007: 137-138) eristab kolme tüüpi raamistamise analüüsi. Esiteks keskendumist tekstiloomise protsessile ehk sellele, kuidas ajakirjanikud valivad allikaid ja kuidas see võib mõjutada seda, kuidas on lugu esitatud. Teiseks saab raamistamist kasutada tekstide sisu analüüsimiseks ehk uurida seda, kuidas on mingi sündmus väljaandes esitatud. Kolmandaks toob ta välja raamistamise analüüsid, milles keskendutakse sellele, millised on raamistamise mõjud auditoriumile ehk kuidas raamistamine mõjutab inimeste otsuseid.

Tekstide sisu analüüsis on võimalik keskenduda erinevatele aspektidele: piltidele, mida lugude juures on kasutatud, keelelistele valikutele, pakutavatele selgitustele, vastutuse omistamisele, pakutud lahendustele, loo üldisele narratiivile, konteksti avamisele jne (Kitzinger, 2007: 141).

Oma töös keskendun meediatekstides sisalduvatele peamistele teemadele, kõneisikutele ja sellele, keda nähakse peamiselt vastutavana pandeemia ajal tekkinud probleemide lahendamisel. Nende kolme aspekti kaudu soovin teada saada, kuidas kõige üldisemal tasandil Eesti ajakirjanduses COVID-19 pandeemiat kujutati ja millise probleemina seeläbi raamistati.

Raamistamise suurimaks probleemiks võib pidada subjektiivsust (Van Gorp, 2007: 73), sest raam on suhteliselt abstraktne mõiste ja seda on keeruline identifitseerida (Matthes ja Kohring,

2008: 258). Seega tuleb raamistamise juures igal juhul teadvustada uurija subjektiivsust, sest üldjuhul selgitab uurija välja neid raame, mis sobituvad tema uurimisküsimustega. Seetõttu võib küsida, kas raam üldse on objektiivselt jälgitav uudiste tunnus, mida ajakirjanikud kasutavad või loovad, või on see tööriist, mille on koostanud uurija, kes selle uudisloole peale surub (Van Gorp, 2005: 485).

Sama probleemi on tõstatanud Tankard (2001: 97), küsides, et kui üks lugeja ütleb, et loos kasutatakse konfliktiraamistikku, siis kas see tõesti on nii, ja arutleb, kas uurija poolt raamide väljamõtlemine võib samuti olla omamoodi raamistamine. Raamistamise abstraktsuse tõttu tuleks raamistamisel säilitada lisaks kvantitatiivsele poolele ka kvalitatiivne tõlgendusvõimalus (Van Gorp, 2007: 72), millega saab kogutud materjali asetada laiemasse konteksti (Kitzinger, 2007: 157).

See alapeatükk näitab, et raamistamine on midagi, mida ajakirjanikud igapäevaselt kasutavad ja läbi raamistamise pakub ajakirjandus lisaks sündmuse kajastamisele ka selle tõlgendust. Järgmises alapeatükis annan ülevaate sellest, kuivõrd tähtis on ajakirjanduse roll just pandeemiate kajastamisel ja raamistamisel.

1.2.1 Ajakirjanduse roll pandeemiate kajastamisel ja raamistamisel

Pandeemiate ajal on ülimalt oluline, et inimesed saaksid usaldusväärsest allikast usaldusväärset infot (Tejedor jt, 2020: 2), ja kuna pandeemiate ajal on infovoog tohutu, on ajakirjandusel oluline mõju avaliku arvamuse kujundamisele ja otsuste tegemisele (Ogbodo jt, 2020: 257).

Ogbodo jt (2020: 265-266) märgivad, et eriti oluline on pandeemiate kontekstis just sellise teabe vahendamine, mis nõuab viivitamatut tegutsemist – näiteks kuidas hoida end viiruse eest ja kuidas ära hoida selle levikut. Avalikkus peaks tervisekriisi ajal saama asjakohast ja täpset infot, et inimestel oleks võimalik teha teadlikke otsuseid ja valikuid ning meediakajastus peaks olema suunatud kriisi deeskaleerimise poole. Mutua ja Ong'ong'a (2020: 2) on leidnud, et lisaks COVID-19 pandeemiale on meedial olnud ka varasemate pandeemiate ajal tähtis roll, näiteks nii Ebola, SARSi kui ka MERSi pandeemiate ajal.

COVID-19 pandeemia ajal lülitus ajakirjandus nn kriisirežiimile ja pandeemiast sai keskne teema, kuid ajakirjandusel ei olnud pandeemia ajal oluline roll vaid info vahendaja ja selgitajana, kuna pandeemial oli vahetu mõju ka ajakirjanikele endile – see mõjutas nende töörutiini, majanduslikke ja tehnoloogilisi ressursse, aga ka meediat kui institutsiooni ja selle

ühiskondlikku rolli tervikuna (Quandt ja Wahl-Jorgensen, 2022: 923-924). Libert jt (2022: 606) hinnangul võtsid ajakirjanikud COVID-19 pandeemia ajal teadlikult või alateadlikult vastu diskursuse, mille eesmärk oli kaitsta ajakirjanduse funktsiooni ja keskset rolli ühiskonnas – oluline oli edastada asjakohast infot, olukorra ülevaateid, analüüsida ja selgitada, vahendada ekspertide ja poliitikute seisukohti, võidelda võltsuudistega jne.

Nii et COVID-19 pandeemia pani ajakirjanduse mitmes mõttes proovile (Tejedor jt, 2020; Quandt ja Wahl-Jorgensen, 2022; Casero-Ripolles, 2020; Libert jt, 2022). Auväärt (2022) leidis rahvusvahelist andmeajakirjanike võistlust analüüsides, et ajakirjanikud seisid COVID-19 pandeemia ajal uute väljakutsete ees seoses eriilmelise ja suure andmemahuga – kajastada tuli tervishoiustatistikat, meditsiinilisi teadmisi viiruse olemuse selgitamiseks jms andmeid. Ta toob ka välja, et sageli tuli ajakirjanikel andmeid hankida paljudest erinevatest kohtadest ja sageli olid andmed segased ega olnud ajakirjanduslikel eesmärkidel kasutamiseks sobilikus vormingus. Kõige sellega tegelemine eeldas ajakirjanikelt lisaoskusi ja -aega.

Maailma Terviseorganisatsioon (Infodemic, 2023) on kasutanud suurte haiguspuhangute ajal tekkiva info ülekülluse mõtestamiseks mõistet *infodeemia (infodemic)*, mis tähendab liiga palju teavet, sealhulgas eksitavat teavet. Infodeemia tekitab segadust ja riskikäitumist, samuti võib see põhjustada usaldamatust tervishoiuasutuste vastu ja viia alareageerimiseni haiguse leviku pidurdamisel. Seetõttu võivad haiguspuhangud kesta kauem, sest inimesed pole kindlad, mida nad peavad enda ja teiste inimeste tervise kaitsmiseks tegema. Kasvava digitaliseerumisega võib teave iseenesest levida küll kiiremini, mis võib ühest küljest aidata teabelünki täita, kuid teisalt võimendada kahjulikke sõnumeid.

Pieri (2019: 73-74) analüüsis, kuidas konstrueeriti ja esitati Suurbritannia ajakirjanduses poliitiliselt Ebola ja seagripi pandeemia nakatumise ohtu, ja leidis, et peavoolumeedia võib pandeemia ajal auditooriumile esitada retoorikat, millest pole avalikkusele eriti abi ja mis võib avaliku debati ulatust olukorrale parimate lahenduste leidmisel hoopis vähendada.

Nerlich ja Koteyko (2012: 711) uurisid 2009. aastal levinud seagripi kajastamist ja on märkinud, et ajakirjanduses tekkisid arutelud selle üle, kelle poolt võib haiguspuhang olla „haibitud“ ja kelle huvid võivad mängus olla: kas valitsuste, ravimifirmade või ajakirjanduse. Autorid tõid välja, et spekulatsioonid ja vandenõuteooriad, mis varem esinesid peamiselt blogides, foorumites jne, levisid nüüd ka peavoolumeedias ja seda juba haiguspuhangu algusest peale, kui viiruse kohta oli teada veel suhteliselt vähe ja valitses üleüldine ebakindlus. Nerlich

ja Koteyko (2012: 716) leidsid, et ekspertide ja ametnike süüdistamise ja oletuste jagamisega, et viirusega seonduv on järjekordne meediakära, tekkis ühiskonnas üleüldine süüdistamise õhkkond. Autorite hinnangul tuletas selline olukord meelde, et ajakirjandus mitte ainult ei edasta ega tõlgenda avalikkusele asjatundlikku infot, vaid mängib ka ise olulist ja aktiivset rolli.

Shih jt (2008: 141) leidsid hullu lehma tõve, Lääne-Niiluse viiruse ja linnugripi trükimeedias kajastamist uurides, et ajakirjanduse tähelepanu ja ajakirjanike narratiivsed kaalutlused epideemiade kohta muutusid erinevates viiruse arengufaasides ja haiguste lõikes. See viitab sellele, et ajakirjanikud rõhutavad pandeemia arengutsükli eri etappides erinevaid narratiivseid kaalutlusi, mis põhinevad iga haiguse spetsiifilisusel.

Vobiči (2022: 661-662) uuringust tuli välja, et ajakirjanikud teadvustasid ka COVID-19 pandeemia ajal enda kui ühiskonna valvekoera rolli, kuid leidsid, et erakordsel ajal ei saa nad seda täita samamoodi kui varem ja seostasid valvekoera rolli kohustusega anda avalikkusele objektiivset teavet. Samas said ajakirjanikest pandeemia ajal „võimu abistajad“, kes ühest küljest sõltusid ametlikest allikatest, kuid teisest küljest püüdsid olla info levitaja rollis (Vobič, 2022: 665).

Auväärt (2022: 391) on leidnud, et pandeemia tugevdas ajakirjanduse andmeallikatena just ametlike institutsioone – valitsust ja teisi ametiasutusi, samuti näiteks ülikoole, sest sellised asutused koguvad viiruse kohta infot. Ophir (2018: 110) on märkinud, et teadmine, kuidas ajakirjanikud epideemiade kohta teavet töötlevad, võib parandada meedia ja organisatsioonide vahelist suhtlus kvaliteeti, mis omakorda võib parandada kriiside ajal toimuvat suhtlust avalikkusega tervikuna.

Ajakirjandusel on seega kriisiolukordades, mida pandeemiad kahtlemata on, tähtis roll nii operatiivsel info edastamisel kui ka pandeemia ajal kerkivatele probleemidele konteksti andmisel ja tõlgendamisel, et kriisi mitte võimendada.

Järgmises alapeatükis annan ülevaate COVID-19 pandeemia ja ka teiste pandeemiade raamistamise uuringutest selleks, et mõista, missugused on olnud peamised raamid, mille kaudu pandeemiaid on kujutatud.

1.3 COVID-19 pandeemia ja teiste pandeemiate raamistamise uuringud

Minu töö empiirilise osa jaoks on oluline teada, kuidas on COVID-19 pandeemiat ja ka teisi pandeemiaid uuritud ja missugused on peamised temaraamid, mis neist uuringutest on välja tulnud. Erinevate autorite pandeemiate raamistamise analüüsid näitavad, et on teatud korduvad raamid, mis pandeemiate meediakajastuses avalduvad.

COVID-19 pandeemia puhul on hulk autoreid (Poirier jt, 2020; Mutua ja Ong'ong'a, 2020; Thomas jt, 2020; Ogbodo jt, 2020; Nygren ja Olofsson, 2021) viidanud järgmistele raamidele: meditsiinile/tervisekriisile keskendumine, pandeemia majanduslikud mõjud/tagajärjed ja ka sotsiaalsed/ühiskondlikud mõjud. Mutua ja Ong'ong'a (2020: 2) mõtestavad majanduslike mõjudena kriisidega kaasnevat majanduslikku mõju – mõned ettevõtted võivad kriisist, samal ajal kui teised kannavad kahjusid. Autorid toovad välja, et nii kriiside majanduslikud kui ka poliitilised mõõtmised pandeemia edenedes võimenduvad. Ogbodo jt (2020: 259) käsitlesid COVID-19 pandeemia raamistamist uurides samuti majanduslike tagajärgede raamina lugusid, kus probleemi käsitleti majanduslikust perspektiivist lähtuvalt ja mis tähendas majanduslikke tagajärgi inimestele, organisatsioonidele või ka riigile tervikuna.

Meditsiinile/tervisekriisile keskendumine tähendab Thomas jt (2020) järgi COVID-19 haigusjuhtude statistikat ja olukorra epidemioloogilist ülevaadet, nakatumiste prognoose, haiguse sümptomite ja riskirühmadega seonduvat, meditsiinisüsteemi võimekust haigestunud inimestega toime tulla, plaanilise raviga seotud probleeme (töö seisab/edasi lükatud) ja ka arutelu, et haiguse vastu pole vaktsiini.

Sotsiaalsete mõjudena käsitlesid Thomas jt (2020) suhteliselt laia amplituud erinevatest ühiskondlikest mõjudest: töökaotused, piiride sulgemise, distantsõppe ning ürituste ärajäämisega kaasnev, elukorralduse muutus üleüldiselt jne. Thomas jt eristasid veel käitumuslikku (*behavioral*) raami, mis tähendas inimeste käitumisega seonduvat – näiteks seda, et inimesed ei võta pandeemiat tõsiselt, või ka isolatsiooni teemat (peab olema isolatsioonis ja ka oma pereliikmetest eraldi, isolatsiooni mõjud vaimsele tervisele jne).

Ogbodo jt (2020: 258-259) töid välja ka politiseerimise raami, kus COVID-19 pandeemiat käsitleti poliitilisest perspektiivist. Milutinovici (2021: 1319) uuring näitas, et COVID-19 pandeemiat käsitleti enamjaolt kui väljakutset tervishoiule, kuid tuvastati pandeemia raamistamist ka läbi poliitilise instrumentaliseerimise.

Mitme autori COVID-19 raamistamise uuringust (Mutua ja Ong'ong'a, 2020; Ogbodo jt, 2020) tuleb välja ka nn kogemuslugude (*human interest*) raamistik, kus olukorda kuvatakse läbi inimese personaalse loo – näiteks räägib inimene oma haiguse põdemisest või läbielamisest seoses pandeemiaga.

Ka on COVID-19 pandeemia raamistamise uuringutes välja toodud vastutuse omistamist (Mutua ja Ong'ong'a, 2020; Ogbodo jt, 2020; Thomas jt, 2020). Näiteks Thomas jt (2020) analüüsisid, kellele asetatakse ajakirjandus COVID-19 pandeemia eest vastutuse. Nende uuring näitas, et ajakirjandus jäi pandeemia eest vastutaja otsimisel pigem objektiivseks, mis oli autorite hinnangul varasemate pandeemiatega võrreldes tavapäratu, kuna üldjuhul hakkab ajakirjandus otsima süüdlasi. Autorite hinnangul puudus süüdistamise narratiiv täielikult seni, kuni püsis kõrge haigestumise risk. Kui see tajutav risk vähenes, tekkisid ka mõned näited süüdistamisest. Sellest tulenevalt oletasid autorid, et ajakirjanduse soovimatus vastutust kujutada võib potentsiaalselt olla selgitatav riski olemusega. Teine selgitus võis autorite hinnangul olla see, et süüdlane (Hiina) oli niivõrd selge, et seda ei peetud kajastamise vääriliseks. Pakuti veel võimalust, et kuna uuringuperioodil muutusid valitsuse korraldused igapäevaselt, keskendus ajakirjandus pigem muutuvale keskkonnale kui süüdlase otsimisele ja vastutuse jagamisele (Thomas jt, 2020: 11).

Nygren ja Olofsson (2021) uurisid diskursiivselt Rootsi suuremates päevalehtedes COVID-19 pandeemiaga seotud arutelusid ja leidsid, et domineeris kolm kriisinarratiivi: tervis, majandus ja demokraatia. Autorid jõudsid järeldusele, et COVID-19 seonduvad arutelud peegeldasid Rootsi ühiskonnas käimasolevaid arutelusid heaolu olemuse ja ulatuse üle. Nad leidsid, et Rootsi kriisijuhtimine oli seotud tugeva usuga riigi hakkamasaamise kriisi ajal, aga samal ajal ka iga inimese kuulekuse ja vastutuse kõrge määraga: normid on tsentraalse distsipliiniga määratud, kuid suuresti luuakse need ka inimeste kaudu.

Ka varasemate pandeemiate raamistamisuuringud on näidanud meditsiinilise, käitumusliku, ühiskondliku, majandusliku ja vastutuse raami ilmumist. Oh ja Zhou (2012: 266) testisid SARSi pandeemiat analüüsides viie raami olemasolu: konflikt, vastutus, majanduslikud tagajärjed, moraal, kogemuslood ja tõsidus (*severity*). Konfliktiraamina käsitlesid autorid olukorda, kus kahte või enam osapoolt kujutati üksteisega konfliktis. Vastutuse raamina nähti seda, kuidas üks osapool määrab probleemi eest vastutuse teisele või teistele, või mis tahes lugu, milles autor süüdistas. Majanduslike tagajärgede raamistikku kuulusid uudislood, milles

kirjeldati, mil määral ja mil viisil probleem mõjutab inimeste, gruppide või institutsioonide majanduslikku olukorda.

Foley jt (2020: 7) analüüsisid diabeedi „epideemia“ raamistamist kümne aasta jooksul Suurbritannias ja tegid seda läbi kolme peamise raami: meditsiiniline, käitumuslik ja ühiskondlik. Autorid leidsid, et need kolm on rahvatervise seisukohast olulised, sest tervis toimib meditsiini, käitumise ja laiemalt ühiskonna kaudu.

Varasematest pandeemiade raamistamise uuringutest välja tulnud või kasutatud peamised teemaraamid võtan aluseks ka oma töös. Lähtudes COVID-19 pandeemiade ja ka teiste pandeemiade raamistamise uuringutest tekib mul vähemalt osaliselt võimalus oma tööst väljatulevat võrrelda varasemate pandeemiat käsitlevate uuringutega.

1.4 Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused

Tulenevalt teoreetilistest ja empiirilistest lähtekohtadest on minu magistritöö eesmärk saada teada, kuidas Eesti ajakirjanduses COVID-19 pandeemiat raamistati.

Selleks olen püstitanud uurimisküsimused (UK), millele otsin Delfi ja Eesti Päevalehe veebiväljaannete tekste analüüsides vastuseid:

UK1: Millise probleemina pandeemiaga seonduvat esitati?

UK2: Keda nähti kerkinud probleemide lahendajatena?

UK3: Kes olid peamised kõneisikud pandeemia teemal?

2. MEETOD JA VALIM

Selles peatükis annan ülevaate oma töö analüüsimeetodist, valimist, selle moodustamise protsessist ja andmete kodeerimise käigust. Samuti toon välja analüüsimeetodi kriitika ja reflekteerin enda kui uurija otsustusi ja mõju analüüsiprotsessis.

2.1 Andmeanalüüsi meetod

Analüüsimeetodina kasutan kvalitatiivset sisuanalüüsi, Laheranna (2010: 290) järgi tavapärasest sisuanalüüsi. Kalmus jt (2015) on välja toonud, et kvalitatiivne sisuanalüüs annab võimaluse keskenduda teksti peamistele, tõenäolise vastuvõtu seisukohast olulistele tähendustele.

Laherand (2010: 290) märgib, et kvalitatiivses sisuanalüüsis keskendutakse keele kui kommunikatsioonivahendi tunnusjoontele ning teksti sisule või kontekstilisele tähendusele. Analüüsis koondatakse sarnase tähendusega tekstiosad vastavate kategooriate alla ja need võivad esindada nii selgelt välja öeldud kui ka mõista antud sõnumeid. Otseselt välja öeldud ja nähtavate tekstiosade (nt teemade, peamiste ideede, argumentide, tegelaste, tegevuste jne) analüüsimist nimetatakse manifestseks analüüsiks (Kalmus jt, 2015).

Oma töös keskendun suures osas teksti nähtavatele osadele – nii peamiste pandeemia teemaraamide väljatoomisel kui ka kõneisikute puhul. Samas uurimisküsimuse puhul, mis käsitleb probleemide lahendajate leidmist, võis olla nii, et otsesõnu ei pruukinud tekstis lahendaja mainitud olla, kuid ta pidi olema siiski arusaadav teksti üldise konteksti kaudu.

Kalmus jt (2015) leiavad, et kvalitatiivses sisuanalüüsis on enamasti arvulistest tulemustest olulisem leida ja seostada koodid ja kategooriad, mis võtavad kokku analüüsitava teksti kesksed ja/või uurimisküsimuste seisukohast olulised tähendused. Mayring (2000) on samas märkinud, et sarnaselt kvantitatiivsele sisuanalüüsile võib ka kvalitatiivses sisuanalüüsis tekkida vajadus esinemissageduste esitamiseks, kui uurimisküsimus on püsitatud nii, et see eeldab kvantifitseerimist (näiteks kodeeritud kategooriate sageduste väljatoomine).

Minu töö uurimisküsimused eeldavad iseenesest samuti esinemissageduste esitamist selleks, et saaksin teha tekstide pinnalt üldistusi. Mayring (2000) on välja toonud peamised kvalitatiivse sisuanalüüsi aspektid, mis säilitavad võimaluse tõlgendada teksti kvalitatiivselt, kuid jätavad alles kvantitatiivse sisuanalüüsi eelised.

Selliseks analüüsiks tuleb esmalt kindlaks määrata, millisele osale kommunikatsioonist keskendutakse – kas suhtleja kogemustele-arvamustele-tunnetele või mingile taustsüsteemile või tekstile või sõnumi mõjule. Teiseks toob ta välja, et paigas peavad olema analüüsi reeglid – materjali tuleb analüüsida samm-sammult, kujundades seda sisuanalüütilisteks üksusteks. Kolmandaks märgib Mayring, et kvalitatiivse sisuanalüüsi keskmes on kategooriad, st teksti tõlgendamise aspektid jaotatakse uurimisküsimuste järel kategooriatesse. Neljandaks toob ta välja usaldusväarsuse ja valiidsuse kriteeriumid – kvalitatiivses sisuanalüüsis tuleb arvestada intersubjektiivsusega ehk põhimõtteliselt sellega, et see on uurija tõlgendus. Samuti tuleks tema hinnangul tulemusi võrrelda teiste uuringutega ja teha ka usaldusväarsuse kontrolle.

Mayring (2000) on veel märkinud, et kvalitatiivsete käsitluste keskne huvi on kategooriate väljatöötamine võimalikult materjalilähedaselt ja selle jaoks kasutatakse üldiselt induktiivset kategooriate arendust. Ka Kalmus jt (2015) ütlevad, et kvalitatiivne sisuanalüüs ei eelda üliranget fikseeritud koodidega kodeerimisjuhendit, vaid koode ja kategooriaid on analüüsi käigus võimalik jooksvalt üle vaadata ja analüüsi käigus ka vajadusel lisada.

Kalmus jt (2015) järgi tähendab induktiivne lähenemine, et koodid, kategooriad ja täpsemad uurimisküsimused tuletatakse konkreetsetest andmetest. Mayringi (2000) järgi seisneb induktiivse lähenemise protseduuri põhiidee selles, et teoreetilisest taustast ja uurimisküsimustest tuletatakse aspektid, mida tekstmaterjalist otsitakse ja arvesse võetakse. Seda kriteeriumi järgides töötatakse materjal läbi ja kategooriad tuletatakse samm-sammult. Töö käigus hinnatakse ja vaadatakse kategooriaid vajadusel korduvalt üle, kuni tekivad lõplikud kategooriad, mis kontrollitakse usaldusväarsuse mõttes samuti üle.

Vastupidiselt induktiivsele analüüsile lähtub deduktiivne analüüs aga varasematest uurimustest – analüüsikategooriad luuakse enne analüüsi tegemist ja olemas on konkreetsed uurimisküsimused (Kalmus jt, 2015). Mayring (2000) ütleb, et deduktiivne kategooriate rakendamine tähendab eelnevalt sõnastatud ja teooriast tuletatud analüüsi, kus meetodiliselt kontrollitakse juba eelnevalt kindlaks määratud kategooriate sisaldumist tekstides/tekstilõikudes.

Kalmus jt (2005) toovad välja, et kui samas uurimuses kasutatakse nii teooriast tuletatud kui ka uusi, andmetel põhinevaid koode, siis on tegemist deduktiivse ja induktiivse lähenemise kombineerimisega. Sellisel juhul toetab deduktiivne lähenemine teooriat ja aitab uurijal säästa mõnevõrra aega. Samas võib deduktiivne lähenemine takistada nägemast tekstis sisalduvaid

uusi nüansse või eripärasid ja sel juhul on just abiks induktiivse vaatenurga lisamine, mis võimaldab olla uurijal avatud tekstides ilmnedu võivatele uutele aspektidele. Matthes ja Kohring (2008), kes võrdlesid konkreetset just raamistamise analüüsi meetodeid, leidsid, et induktiivselt tekitavate kategooriate ja raamidega võib uurija kodeerida need raamid, mida ta näeb, ja mitte tegelikud meediaraamid. Deduktiivne lähenemine raamide leidmisele eeldab nende hinnangul selget ideed raamidest, mis tekstidest välja võivad tulla, ja selle lähenemise valiidsus sõltub sellest, kuidas on raamid teooriast lähtuvalt tuletatud ja defineeritud.

Analüüsi lähekohana kasutasin oma töös nii induktiivset kui ka deduktiivset lähenemist. Deduktiivne tähendab minu uurimuses seda, et mulle olid eelnevalt tehtud pandeemia raamistamise uuringutest teada võimalikud raamid, mis pandeemia raamistamise analüüsis ilmnedu võivad, ja need võimalikud raamid võtsin aluseks ka oma kategooriate loomisel.

Näiteks võisin teooria pinnalt eeldada, et ilmnedu võivad meditsiiniline, majanduslik kui ka laiemalt ühiskondlik/sotsiaalne raam. Samas ei olnud minu eesmärk otseselt kontrollida mingi teooria kehtivust ja oluline oli analüüsida materjalilähedaselt ehk koodid ja kategooriad lõin ma kokkuvõttes peamiselt induktiivselt kõikidele uurimisküsimustele vastamiseks. Minu analüüsi käik lähtub Mayringi väljatoodust – kategooriad tuletasin samm-sammult induktiivselt töö käigus, vaadates neid korduvalt üle ja moodustades lõplikud kategooriad pärast materjali tervikuna läbitöötamist, mida kontrollisin usaldusväärse mõttes korduvalt üle.

2.2 Valim

Valimi moodustavad Delfi ja Eesti Päevalehe veebiväljaannetes ilmunud lood. Oma töös kasutan valimi kirjeldamiseks mõisteid *tekst* ja *lugu*, sest minu valim sisaldas lisaks uudistele ka teisi ajakirjanduslikke žanre, näiteks arvamusküsimused.

Kaalusin algselt võtta valimisse võrdlevalt ka Eesti Rahvusringhäälingu (ERR) uudisteportaali uudised, kuid ERRi uudisteportaali otsingumootor ei võimaldanud nii täpset uudiste piiritlemist, kui oleks olnud vajalik valimi moodustamiseks.

Otsustades moodustada valim Delfi lugude põhjal, oli üks otsustuskoht see, kas moodustada valim ainult Delfi tekstide pinnalt või võtta juurde ka teiste väljaannete lood, mida Delfi kaudu lugeda saab – s.o Eesti Päevaleht, Maaleht ja Eesti Ekspress. Valimi mitmekesisustamiseks

otsustasin lisaks Delfile võtta juurde Eesti Päevalehe veebiuudised. Välja jätsin Maalehe ja Eesti Ekspressi, aga ka Eesti Päevalehe nädalalõpulehe LP, kuna tegemist oli nädalalehtedega.

Analüüsitavaks perioodiks valisin üheaastase vahemiku alates eriolukorra kehtestamisest Eestis ehk alates 12.03.2020. Tekstid otsustasin valimisse võtta teatava sammuga, et saaks analüüsimiseks võtta pikema perioodi. Sammuks otsustasin võtta viis nädalat. Iga viies nädal oli optimaalne, sest intervall polnud liiga lühike (et samad teemad ei hakkaks liialt korduma) ega ka liiga pikk (eldasin, et nii ei jää olulised teemad analüüsist välja).

Seega sai analüüsitavaks perioodiks 12.03.2020–25.02.2021. Selle aja sees võtsin valimisse iga viienda nädala Delfi ja Eesti Päevalehe veebiväljaandes ilmunud lood. Kokku mahtusid selle perioodi sisse 11 nädala lood. Ilmunud lugusid otsisin portaali otsingumootori abil esialgu märksõnadega „koroona“, „covid“, „covid-19“ ja ka „koroonakriis“.

Valimi moodustamisel lähtusin selektiivse valimi koostamise põhimõtetest, mille puhul valitakse materjal välja vastavalt põhjendatud tunnuste kogumile. Valimi moodustamise kriteeriumideks võivad olla näiteks tekstide tüüpilisus, äärmuslikkus, mingite tunnuste esinemise intensiivsus jne (Kalmus jt, 2015). Kõige relevantsemad lood olid minu uuringu eesmärki arvestades sellised, mille sisu keskendus peamiselt just COVID-19 pandeemiaga seonduva kajastamisele ega puudutanud teemat vaid põgusalt. Kõige täpsemaid tulemusi andsid märksõnad „covid“ ja „koroona“. Osa lugusid tuli välja mõlema märksõnaga, kuid osa olid mõlema märksõna puhul erinevad, mistõttu oli otstarbekas võtta valimisse mõlema märksõnaga välja tulnud lood. Välja jätsin välisuudised, sisuturundusartiklid ja ka mõned sellised lood, mis tulid küll „covid“ ja/või „koroona“ märksõnaga otsingust välja, kuid mis tegelikult puudutasid pandeemiat vaid põgusalt, see tähendab uudises vaid mainiti seda haigust mõne teise teema sees. Samuti jätsin välja lood, kus seotus Eestiga ei olnud tuvastatav (autor oli välisautor, kelle artikkel jäi väga üldiseks).

Kui Delfis kategoriseerisin valimit „Delfi Eesti“ uudisterubriigi järgi, siis Eesti Päevalehes sellist kategoriseerimist teha ei saanud, vaid tuli vaadata ja käsitsi sorteerida kõik lood, mis märksõnadega „covid“ ja „koroona“ otsingust välja tulid, ja välistada lood, mis valimisse ei sobinud. Need olid välisuudised ja kõik sellised lood, mis küll tulid märksõnadega välja, kuid ei olnud teemakohased ehk põhiline neis ei olnud koroonaviirusega seonduv.

Delfi lugude seas oli palju nn videolugusid või pressikonverentside ülekandeid. Kuna nende juures oli samuti enamasti tekst, siis sellised lood võtsin samuti valimisse, kuid oluline on mainida, et ma analüüsisin vaid kõikide lugude tekstiosa ja mitte videotes sisalduvat. Samas jätsin välja sellised lood, kus oli põhimõtteliselt ainult viide juuresolevale videoloole ja milles teemasid tuvastada oli keeruline.

Esialgne valim moodustus 496 uudisest, millest Delfi uudiseid oli 364 ja Eesti Päevalehe lugusid 132. Pärast tekstide kodeerimist otsustasin, et jätan osa esialgselt valimisse võetud materjali välja. Delfi tekstides sisaldas 23 blogistiilis olukorra ülevaateuudist, kus toodi punkthaaval välja pandeemiaga seotud viimased arengud. Kuna need olid ülevaatlikud uudised ja neid ma sisuliselt läbi ei töötanud, jätsin need valimist välja.

Ühtlasi otsustasin valimist välja jätta Delfis avaldatud nn nakatumisgraafikud, mida oli kokku 86. Nakatumisgraafikud olid sarnase stiiliga ülevaatlikud uudised ööpäeva jooksul tehtud testimistulemustest, haigestunutest, surnute statistikast ja sisaldasid enamasti ka graafilist ülevaadet haigestumuse seisust. Uudised olid enamasti kõik pealkirjaga stiilis: „*GRAAFIK / Terviseamet: ööpäevaga lisandus 29 positiivset koroonatesti, suri kolm inimest*“. Lisaks mainitud statistikale sisaldasid need uudised näiteks infot koroonaviiruse sümptomite ja testimisvõimaluste kohta, aga ka formaalseid juhiseid selle kohta, kuidas viirusest hoiduda. Otsustasin need välja jätta põhjusel, et uudised olid kõik ühetaolised ja neis sisaldus alati kindla muustriga informatsioon, mis valimile analüüsi mõttes olulist väärtust juurde ei andnud.

Seega arvasin esialgselt valimisse võetud lugudest maha 109 Delfi teksti, millest 86 olid nakatumisgraafikud ja 23 nn kokkuvõtavad olukorra ülevaated. Lõplikuks valimiks jäi 387 teksti, millest 255 on Delfis ja 132 Eesti Päevalehes ilmunud lood (vt Lisa 1 – analüüsitud tekstide pealkirjad koos linkidega).

Tekste analüüsisin siiski üheskoos, see tähendab, et analüüsis ei eristanud ma Delfit ja Eesti Päevalehte. Analüüsiühik on ühe uudise tekst. Kui Delfis ilmunud lood olid kõik nii-öelda ühest rubriigist, siis Päevalehe 132 lugu jagunesid järgmiselt: EPL arvamus – 74 lugu, EPL uudised – 35 lugu, EPL faktikontroll – 12 lugu, EPL valeinfo paljastatud – 3 lugu, EPL koroonakonverents – 3 lugu, EPL kultuur – 2 lugu, EPL ärileht – 1 lugu, EPL tagatuba – 1 lugu.

Analüüsitud nädalatest oli kõige rohkem lugusid ilmunud esimesel nädalal, s.o nädalal, mil kehtestati eriolukord. Teistel nädalatel oli lugusid kordi vähem. Kõige vähem lugusid oli nädalal, kus olid jaanipühad. Tabelis 1 on näidatud, kuidas jagunesid ilmunud lood analüüsitud nädalate kaupa.

Tabel 1. Delfis ja Päevalehes ilmunud lugude arv nädalate kaupa

Nädal	Kuupäevad	Lugude arv
1. nädal	12.03.–19.03.2020	93
2. nädal	09.04.–16.04.2020	50
3. nädal	14.05.–21.05.2020	34
4. nädal	18.06.–25.06.2020	3
5. nädal	23.07.–30.07.2020	17
6. nädal	27.08.–03.09.2020	29
7. nädal	01.10.–08.10.2020	12
8. nädal	05.11.–12.11.2020	33
9. nädal	10.12.–17.12.2020	52
10. nädal	14.01.–21.01.2021	19
11. nädal	18.02.–25.02.2021	45
Kokku		387

2.3 Kodeerimise ja analüüsi käik

Tekstide analüüsimiseks oli vaja need esmalt kodeerida. Selleks kandsin valimis sisalduvad lood Excelisse ja lõin kodeerimistabeli (vt Lisa 2 – kodeerimistabel lisatud Exceli failina ja Lisa 3 – kodeerimispuu koos autori märkmetega). Kodeerimistabelis sisaldus loo järjekorranumber, kood, pealkiri ja kuupäev, avaldamiskoht, millise märksõnaga lugu leiti ja selle link.

Tekstides sisalduvate teemade koondamiseks oli vaja tekstid sisu alusel kodeerida ja kategooriatesse jagada. Kodeerimine ja kategooriate tekitamine käis samaaegselt samm-sammult materjali kvalitatiivselt läbi töötades. Kodeerima hakates võtsin aluseks pandeemiate uuringutest välja tulnud peamised suured teemaraamid (meditsiin/tervishoid, majandus, ühiskond, poliitika), kuid jätsin võimaluse vastavalt väljatulevale infole vajadusel teemasid ja nende alateemasid juurde teha või vähemaks võtta või teisiti kokku koondada.

Viisin eelnevalt läbi ka proovikodeerimise ligi 10% tekstide peal, kuid selle käigus ei tekkinud täit ülevaadet kõikidest tegelikest võimalikest teemadest ja alateemadest. Lõplikult otsustasin teemade jaotuse ja nende alla kuuluvad alateemad siis, kui kõik tekstid olid kvalitatiivselt läbi töötatud ja kodeeritud. Nii säilitasin uudiseid kodeerides paindlikkuse, mis aitas vajadusel tekkinud jaotusi kohendada.

Kodeerimise tulemusena moodustasin viis suurt teemaraami: meditsiiniline, poliitiline, käitumuslik/informatiivne, sotsiaalne ja majanduslik. Meditsiinilise teema alla koondasin peamiselt tekstid, mis puudutasid viirusesse nakatunute kohta käivat, ja ka kõik sellise info, mis puudutas üldiselt haiglate ja meditsiinipersonaliga seonduvat. Käitumusliku/informatiivse teema alla koondasin peamiselt info ja juhised: nõuanded, valitsuse teated, piirangute kohta käiva info. Majanduslik teema tähendas teemasid, mis olid seotud pandeemia kontekstis majanduslike mõjude üle arutlemisega ja seda, kuidas pandeemia mõjutab inimeste/ettevõtete majanduslikku olukorda.

Poliitiline teema hõlmas nii valdkondi, kus riigil oli võtmeroll (näiteks piirangute kehtestamise arutelu piirangute kehtestamise vajalikkuse ja kestvuse üle, vaksineerimisplaan, riigi võimekus viirusega seonduvat kaardistada, riigi julgeolek/kaitsevõime kriisi ajal), kui ka otseselt poliitika kui instrumendi kasutamist viirusega seonduvas (näiteks inimeste tänamine kriisis hakkama saamise eest või viirusega seonduva kasutamine poliitiliste eesmärkide saavutamiseks). Sotsiaalse teema alla koondasin lood ja tekstiosad, mis olid seotud sellega, millised on pandeemia mõjud nii inimeste praktilisemale eluolule kui ka sellele, millised on pandeemia tagajärjed/mõjud inimeste vaimsele tervisele. Lisaks kodeerisin sotsiaalse teema alla kogemuslood.

Kõik viis teemaraami jagasin veel eraldi alateemadeks vastavalt sellele, milline info suure teemaraami all loos ilmnes. Oluline on märkida, et ükski nn pearaam ei saanud tekstis esineda lihtsalt iseseisvalt, vaid iga teema alla tuli märkida kohe ka alateema, mis konkreetsest tekstist välja tuli. Näiteks ei saanud teema olla lihtsalt „meditsiin“, vaid tuli kohe juurde märkida, kas tekstis sisalduv kuulus meditsiinisüsteemi võimekuse või näiteks haiguse testimise korraldusega seonduva alateema alla või näiteks kuulus mõlema alla.

Probleemide lahendajate kaardistamiseks sisaldas kodeerimistabel nn lahendajate osa. See tähendab, et tuli märkida, kas loos otsitakse lahendusi ehk kas kerkis üles probleeme/küsimusi, mille üle arutleti ja millele otsiti lahendusi. Sellise teksti puhul kirjutasin eraldi kodeerimisreal vabas vormis välja, missugused küsimused/probleemid loos peamiselt kerkisid. Lahenduste otsimise rea mõte oli säilitada ühest küljest võimalus uudistes kerkivaid probleeme hiljem kvalitatiivselt läbi töötada, kuid samal ajal oli see vajalik lugedes tekkinud küsimuste/probleemidele lahendajate märkimiseks, kuna eraldi real tuli märkida, keda nähti nende esile kerkinud probleemide lahendajatena. Kes konkreetset kedagi lahendajana nägi, see ei olnud oluline.

Lahendajateks olid näiteks inimesed, s.o tavakodanikud, haiglad/arstid, riik/valitsus jne, kuid nagu ka teemad, kujunesid lahendajad jooksvalt induktiivselt materjali läbitöötamise käigus. Kui lahendajaid ilmnes mitu, siis tuli märkida kõik lahendajad. Võis ka olla, et loos küll otsiti lahendusi, kuid ei olnud võimalik aru saada, keda lahendajana nähakse. Selline olukord tuli samuti kodeerimistabelis eraldi märkida.

Lahendaja tuli märkida, kui ta oli kas otsesõnu mainitud või võis kõneisikute tsitaatide või tekstis esinevate muude viidete kaudu välja lugeda seda, kes peaks midagi tegema või kes on see, kes tegutseb. See tähendas, et alati ei pidanud lahendaja olema otseselt mainitud. Lahendaja märkimisel ei olnud oluline, kas lahendus on leitud või mitte.

Lisaks võis ühes ja samas loos esile kerkida erinevatel teemadel küsimusi ja kuigi ma need küsimused kodeerimise käigus kvalitatiivselt kaardistasin, siis ei eristanud ma lahendajate märkimisel seda, missuguse konkreetse probleemi lahendajana kedagi nähti. See tähendab seda, et kui loos kerkis esile mitu probleemi ja neile nähti erinevaid lahendajaid, siis märkisin küll mõlemad lahendajad (näiteks ettevõtte ja haigla), kuid ei eristanud, millise konkreetse probleemi lahendamise eest on vastutav haigla ja millise eest ettevõtte. Seega saan lahendajad välja tuua ühe teksti põhiselt ehk öelda üldiselt, keda nähti ühes loos peamiselt esile kerkinud probleemide lahendaja või lahendajatena.

Kolmandaks sisaldas kodeerimistabel kõneisikute osa. Kõneisikuid võis ühes tekstis olla mitu. Kui ühes loos rääkis kolm haigla töötajat, siis tuligi märkida kolm korda haigla esindajat. Tegemist pidi olema konkreetse(te) inimes(t)ega, kes oli uudises aktiivne tegelane ja keda tsiteeriti või refereeriti, kuid tal ei olnud alati nime. Näiteks tsiteeriti lihtsalt Terviseameti pressiesindajat või anonüümselt rääkivat koroonahaiget. Nemad kodeerisin samuti kõneisikutena, kuid ilma nimeta. Kui aga uudis sisaldas tsitaati, mille juurde oli kirjutatud „teatas Terviseamet“ või „teatas Raviamet“, siis neid ei lugenud ma kõneisikuteks. Kõneisikuid kodeerisin asutuse/ameti alusel, mida nad esindasid. Arvamuslugude puhul läks kõneisikuna kirja loo autor. Juurde kirjutasin vabatekstina konkreetse kõneisiku ametipositsiooni ja kõneisiku ees- ja perekonnanime. Kui uudises ei olnud kõneisikut, tuli ka see kodeerimistabelis välja tuua.

2.4 Valitud analüüsimeetodi kriitika ja eneserefleksioon

Kvalitatiivse sisuanalüüsi peamise puudusena toovad Kalmus jt (2015) välja, et uurija võib materjali koguda valikuliselt enda hüpoteeside kinnitamiseks. Selle vältimiseks tuleb taotleda analüüsi protseduurilist selgust ja kindlaks määratud põhimõtteid.

Laherand (2010: 46-47) toob kvalitatiivsete uurimuste suurima probleemina välja reliaabluse ehk usaldusväarsuse ja ka valiidsuse ehk tõesuse küsimuse. Ta tõstatab võimaliku usaldusväarsuse probleemina selle, et kuidas kvalitatiivsetes uuringutes tagatakse järjekindlus kategooriate liigitamisel. Valiidsuse puhul toob ta probleemina välja ka järelduste-üldistuste tegemise, mis võidakse teha väheste andmete pinnalt. Ta märgib, et kui uurija pole ise enda tegevuse suhtes piisavalt refleksiivne, võib ta andmete tõlgendamisel jääda kinni iseenda tõekspidamistesse. Samuti võivad uurijal tähelepanuta jääda tema uurimisküsimuste või tõlgendustega mittesobivad tulemused.

Minu valitud analüüsimeetodi suurima probleemina näen minu kui uurija subjektiivsust. Kuna tegin uuringut üksinda, siis puudus mul võimalus kodeerida ja kategooriaid luua koos kaasuurijaga, mis oleks andnud võimaluse tulemusi kõrvutada ja märgata võimalikke erinevusi andmete tõlgendamisel. Seega võib subjektiivsus ilmnedu uurimuse erinevates etappides, alates tekstide kodeerimisest kuni analüüsi ja üldistuste tegemiseni välja. Samas võtsin analüüsimiseks suhteliselt suure valimi, et analüüs hõlmaks pikemat perioodi.

Teemade kaardistamise puhul tegi protsessi läbipaistvamaks see, et ma lõin kokku mitukümmend alateemat, mis võtsid tekstid suhteliselt väikesteks tükkideks. See annab võimaluse analüüsi põhjalikumalt teha, kui vaid suurte ja üldiste teemade kaupa uudiste jaotamine seda oleks võimaldanud. Teisalt võisin paljude alateemade loomisega tekste hoopis üle tõlgendada, tahtes neis igal juhul mõnda kindlat alateemat näha.

Kõige enam tundsin enda kui uurija mõju neis aspektides, mis puudutasid seda, millistes tekstides otsitakse lahendusi, ja seejärel neist tekstidest välja tulnud probleemidele lahendajate märkimises. Võib küsida, kas selline subjektiivsel, ainult ühe inimese otsusel tehtav jaotus on ikka piisav, et öelda, et ühes uudises otsitakse ja teises ei otsita lahendusi. Samuti, kui mina uurijana näen kedagi lahendajana, siis kas sama näeb ka keegi teine?

Seetõttu kirjutasin nendes küsimustes eelmises alapeatükis analüüsiprotsessi võimalikult täpselt lahti, et lugejal oleks selge ülevaade sellest, kuidas ma midagi tegin. Samuti püüdsin

vähendada ühekordsel hindamisel ja kodeerimisel tekkida võivaid vigu ning hindasin tekste ja kategooriaid teatud perioodi tagant üle, ja nii mitu korda.

Samas sisaldas valim ka selliseid tekste ja tekstiosi, mille puhul ühte või teise teemasse/alateemasse asetumine ei olnud kindlasti üheselt selge, kuid keskenduda tuli olulisimale ja üldistamise eesmärgil tuli teha valikuid uudiste teemadesse jaotamisel. Sarnaselt tuli teha otsuseid alateemade paigutamisel nii-öelda pearaami. Lähtuda tuli olulisimast, mistõttu võisid mul uurijana mõned teised tekstiosad saada selle võrra vähem tähelepanu.

3. TULEMUSED

3.1 Teemad ja alateemad tekstides

Teemad jagasin järgmisteks suurteks pearaamideks: meditsiiniline, poliitiline, käitumuslik/informatiivne, sotsiaalne ja majanduslik. Järgnevalt selgitan iga teema koos alateemadega lahti ja ilmestan neid tekstilõikudega lugudest, milles olen alla jooninud kohad, mis iseloomustavad seda, mille põhjal ma peamiselt tekstid teemadesse kategoriseerisin.

3.1.1 Meditsiiniline teema ja selle alateemad

Meditsiiniline teema sisaldas kokku kuut alateemat ja meditsiini teemasse koondusid peamiselt tekstid, mis puudutasid nakatunute ja meditsiinipersonaliga seonduvat. Teema sisaldas kokku järgmisi alateemasid: **nakatunute info ja nakatunute väljaselgitamisega seonduv** (nakatunute kaardistamine ja arutelu nakatumise olukorra üle), **meditsiinisüsteemi võimekusega seonduv**, viiruse **testimise korraldamise ja testimisvõimekusega seonduv** (keda testida, kus testida), arutelu **koroonaviiruse võimaliku ravi ja/või võimaliku vaktsiini üle ja teiste haigustega seonduv koroonaviiruse leviku ajal** (näiteks gripi levik, gripp mõjub lastele rängemalt kui koroona ja kas gripp on surmavam kui koroona) ja **meditsiinitöötajate tähtsustamine**. Meditsiinilise teema alateemad koos iseloomustusega on toodud tabelis 2.

Tabel 2. Meditsiiniline teema koos alateemade ja nende iseloomustusega

<u>Meditsiiniline</u>	
Alateemad	Alateemade iseloomustus
Nakatunute info, nakatunute väljaselgitamine	Info võimalike uute nakatunute/uute piirkondade kohta, kus nakatunuid on Konkreetsete inimeste nakatumised (tuntud inimesed, aga ka kooliõpilased jne) Info koroonakollete kaardistamise kohta/viiruse leviku kaardistamisega seonduv Nakatunute prognooside info/mudeldamine Info/arutelu haiguse enda kohta
Meditsiinisüsteemi võimekus	Haiglate võimekus koroonahaigeid vastu võtta Ootused arstide panusele Plaanilise raviga seonduv Ravivajaduse jaotamise teema Meditsiinipersonali ja haiglate sisemise töökorraldusega seonduvad küsimused
Koroonaviiruse testimisega seonduv	Testimise korralduslikud küsimused Testimisvõimekusega seonduv
Info/arutelu võimalikust koroonaviiruse ravist ja/või vaktsiinist	Võimalik ravi koroonaviirusele Vaktsiiniga seonduv meditsiinilisest vaatepunktist
Teiste haigustega seonduv	Arutelu, mis puudutas teisi haigusi koroona ajal
Meditsiinitöötajate tähtsustamine	Tähtsustati meditsiinitöötajaid või arutleti selle üle, kuid võrd neid peaks esile tõstma

Nakatunute info ja nakatunute väljaselgitamisega seonduv tähendas ühest küljest ülevaatlikumaid uudiseid sellest, millistes piirkondades on avastatud uusi nakatunuid, või infot konkreetsete inimeste nakatumiste kohta (konkreetsed kooli õpetajad/õpilased, mõni kuulsus). Oluline probleemistik meditsiinilise teema juures oli ka viiruse leviku kaardistamine: info koroonakollete kohta, mõnel peol/üritusel osalenud võimaliku haige ja tema lähikontaktsetega seonduv, võimalikud nakkuskolded. Näiteks allolevas tekstis antakse teada nakatumisest hooldekodus:

Põlvamaa hoolekandekeskuses Kanepi Kodu on juba 33 koroonanakatunut, neist 2 on hooldekodu töötajad. Lõuna-Eesti hooldekeskuse AS juhatuse liige Ülo Tulik rõhutas, et paanikaks pole põhjust. (U255)

Lisaks kasvas meditsiinilises teemas ühe probleemina välja arutelu **nakatumise olukorra ja põhjuste üle – kuidas haigus levib, miks levib**, mis on nakatumiste trendid, kuidas teadlased nakatumist mudeldavad ja nakatumiste prognoosid. Järgmises tekstilõigus arutletakse nakatumise olukorra üle ja tuuakse välja piirkonnad, kus nakatumine on kasvamas:

Terviseameti peadirektori asetäitja Mari-Anne Härma räägib, et koroonanäitajad on hetkel stabiilsed, aga see kõik võib muutuda. Kasvutrende on näha näiteks Pärnumaal ja Tartumaal. Härma räägib Delfile, et haigestumine on jäänud samale tasemele, aga tuleb arvestada, et ka see on väga kõrge. „Oleks vaja haigestumist alla saada. Oleme pinevas seisus.“ (U342)

Meditsiinisüsteemi võimekuse temaatika tegeles peamiselt küsimustega, mis puudutasid ravikohtade arvu haiglas, patsientide ümberpaigutamist teistesse haiglatesse, samuti ravivajaduse jaotamisega seonduvat (et tervishoiusüsteemi koormus oleks ühtlaselt jaotatud), plaanilise raviga seonduvat (plaanid ja ettevalmistus plaanilise ravi piiramiseks, aga ka plaanilise ravi jätkumise teema). Järgnevas tekstis arutletakse plaanilise ravi lõpetamise üle:

„Kui haigestumise tõus on hästi suur, siis loomulikult on haigla ülesanne lõpetada plaaniline töö ja tuua haigla teistest osakondadest personali appi.“ (U7)

Lisaks räägiti meditsiinvõimekuse all ootustest arstidele: surve arstidele on suur, töötavad viimase piiri peal, töötajaid on puudu, töötajad on karantiinis, kas arstitudengid saaksid arstidele appi tulla. Näiteks arutleti ootuste osas arstitudengite panustamise üle:

Abikäte tagamiseks kutsusid ülikool ja kliinikum neljanda ja vanemate kursuste arstitudengeid abiõe koolitusele ning tööle koroonaosakondadesse. Kliinikumi ülemõe Tiina Freimanni kinnitusel on noored tulevased kolleegid haiglas oodatud abikäed. (U305)

Välja tuli ka **haiglate töökorralduse** küsimus, et kaitsta meditsiinipersonali haigestumise eest ja vältida haiglasest viiruse levikut (nt tühistati töötajate lähetused, räägiti juhustest ja nõuetest, mille järgi haigla töötajad pidid talitama, et mitte viirust saada ega ka haiglasest levikut tekitada).

Kõikide meditsiinilise teema alateemade kohta on tekstinäited toodud lisas 4.

3.1.2 Käitumuslik/informatiivne teema ja selle alateemad

Käitumuslik/informatiivne teema sisaldas peamiselt juhiseid, nõuandeid, valitsuse teateid, piirangute ja karantiini infot. Käitumusliku/informatiivse teema sisaldas seitset alateemat, mis on koos iseloomustusega leitavad tabelist 3.

Piirangute info tähendas üldiselt infot mingite piirangute kohta kas asutustes (näiteks koolid-lasteaiad suletud), maskide kandmise soovitusel konkreetsetes kohtades (nt ühistranspordis, ülikoolis), konkreetse ürituse ärajätmise infot või ka üldisemat palvet üritused ära jätta või arutelu mõne ürituse toimumise võimalikkuse üle. Näiteks alljärgnev tekst ilmestab koolide sulgemise kohta käivat infot:

Alates neljapäevast Narva lapsed kooli ei lähe – linna valitsus suunas terviseameti soovitusel kõik linna üldhariduskoolid ja huvikoolid kodusele distantsõppele. (U264)

Samuti sisaldas piirangute info teavet mõne asutuse töötajate karantiini jäämise kohta, kui mõni asutus sulges ukse, sest töötajad olid haiged, kodukontoritesse suundumist (näiteks läks mõni asutus tervikuna kodukontorisse), teatrietendus jäi ära. Järgnevas tekstilõigus antakse teada ärajäävast etendusest:

Täna kell 12 Vanemuise teatri suures majas toimuma pidanud „Ooperifantoomi“ etendus jääb ära. Teater lähtub etenduse ära jätmisel terviseameti nõuetest, kuna nende tantsutrupp on kokku puutunud Covid-19 diagnoosi saanud inimesega. (U256)

Piirangute info alla kuulus tekstis sisalduv ka siis, kui juttu oli piirangutest haiglates (külustuskeeld), päästeametis (nt et päästeamet ei tee enam kodunõustamisi), kohtutes,

erinevate asutuste teenindusbüroodes, hoolekandeesutuste külastamisreeglitest, kirikutes kehtivatest piirangutest.

Tabel 3. Käitumuslik/informatiivne teema koos alateemade ja nende iseloomustusega

<u>Käitumuslik/informatiivne</u>	
Alateemad	Alateema iseloomustus
Piirangute info	Muudatused ühistranspordi korralduses Koolide-lasteaedade töökorraldus Ürituste ärajätmisega seonduv Kaugtööga seonduv, kodukontorites töötamine, karantiini jäämine Piirangud haiglates, päästeametis, kohtutes, teenindusbüroodes, hoolekandekeskustes, kirikutes Piirangute lühiülevaated
Info riskiriikide, reisimise, isolatsioonireeglite kohta	Riskiriikide loetelu Isolatsioonireeglid reisimisel Eesti inimesed peaksid tulema kohe koju Info riikide kohta, kes leevendavad piiranguid ja hakkavad lubama uuesti riiki Info teiste riikide eriolukorra kehtestamise kohta Välisministeerium soovib välisreisid ära jätta
Info koroonaviiruse sümptomite ja ka testimisvõimaluste kohta, samuti ravivõimaluste, haigushüvitiste, vaktsineerimise kohta	Mida teha, kui on koroonaviiruse kahtlus Kuidas end ravida (perearstide soovitusel) Millal pöörduda arsti poole Millal kutsuda kiirabi Info nõuandetelefonide ja HOIA rakenduse kohta Info testimisvõimaluste kohta Haiguspäevade hüvitamise info Info vaktsineerimise korralduse kohta
Formaalsed juhised viirusest hoidumiseks	Jälgige tervist, peske käsi, vältige kontakte, tellige toit koju, juhised maski kandmiseks, jätke ära reisirid, paigaldage HOIA rakendus, tehke kaugtööd, jätke ära peod, hoidke distantsi
Inimese vastutustundele rõhuvad emotsionaalsemad juhised	Inimesed peavad teadvustama iseenda vastutust – mida nad saavad ära teha viiruse vältimiseks Rõhutatakse inimese vastutust oma lähedaste ees Igaüks saab panustada oma vastutustundliku käitumisega Igaühel on vastutus selle ees, et ei tuleks viiruse uut lainet Kui me kogume oma sisemise jõu kokku ja teeme kõik...
Valitsuse otsused/teated piirangute kehtestamisest/leevendamiseks	Eestis kehtestati eriolukord Valitsuse otsus ravimimüügi vähendamise kohta Valitsus kinnitas pärast eriolukorda edasi kehtivad piirangud ja leevendused
Juhised vaimse tervise/perevägivalda probleemide puhul	Info, kuhu pöörduda vaimse tervise/perevägivalda murede korral
Soovitused distantsõppe korraldamiseks	Juhised, kuidas tõhusalt distantsõpet korraldada

Käitumusliku/informatiivse teema alla kuulusid nii inimestele antavad formaalsed kui ka emotsionaalsemad, vastutustundele rõhuvad juhised. **Formaalsed juhised** tähendasid peamiselt emotsioonivabu konkreetseid soovitusi, mida teha viiruse vältimiseks: peske käsi, kandke maski, jätke ära reisirid, hoidke oma vanavanemaid, tehke kaugtööd, hankige infot usaldusväärsetest allikatest, jätke ära peod, vältige kontakti, ärge külastage sugulasi jne.

Inimese vastutustundele rõhuvad juhised oli formaalse vastand, milles rõhutati inimeste vastutustunnet: igaüks saab panustada viiruse leviku piiramiseks, piirangutesse tuleb suhtuda tõsiselt, ärge laske end lõdvaks, muidu nakatumine tõuseb, normaalse elu jätkumine sõltub inimestest, loodame üksteise peale ja katsume haiguse kontrolli alla saada, vaksineerima tulge kokkulepitud ajal, sest tulemata jätmise korral jääb keegi teine vaksineerimata, kinkige jõuludeks iseendale ja oma lähedastele tervis, kui inimesed aru ei saa, siis mõnel lihtsalt ei tule järgmisi jõule jne. Järgnevad kaks tekstilõiku viitavad emotsionaalsematele, vastutustundele rõhuvatele juhistele – inimestel on enda, teiste ja ühiskonna ees vastutus viiruse leviku peatamisel:

Viiruse kontrolli alla saamine on meie igaühe võimuses ja meie kõigi ülesanne. /.../ Ainult ise vastutustundlikult käitudes enda ja teiste suhtes, saame hoida nakatumise madala ning Eesti elu võimalikult avatud. (U367)

Soovitus – täidame riiklikke ettekirjutusi nii kohusetundlikult kui saame ja püsime tasakaalus oma mõtete ja käitumisega. Igaüks vastutab oma mõtlemise ja käitumise eest ise – maailm on väike. (U128)

Kõikide käitumusliku/informatiivse teema alateemade kohta on tekstinäited toodud lisan 5.

3.1.3 Majanduslik teema ja selle alateemad

Majanduslik teema ilmnes peamiselt kahest aspektist: ühest küljest **kaubanduse ja kaupade tarnega** seonduvana, teisest küljest üldiselt **ettevõtete olukorra ja tuleviku üle arutlemises**. Majanduslikud alateemad koos iseloomustusega on toodud tabelis 4.

Tabel 4. Majanduslik teema koos alateemade ja nende iseloomustusega

<u>Majanduslik</u>	
Alateemad	Alateema iseloomustus
Kaubandus / kaupade tarne kriisi ajal	Ostupaanika: inimesed varuvad kaupa Ostlemise ja osturallide korraldamise eetilises kriisi ajal Kaupade tarne ja hinnad: kaubaveoga seonduv seoses piiride sulgemisega Isikukaitsevahendite tarne ja hinnatõus
Majanduse olukord/tulevik üldiselt	Mure väljendamine ettevõtete seisuga ja tuleviku suhtes/meetmete vajalikkuse väljatoomine Rahalised kaotused/kulud, mis on tekkinud kriisi tõttu Kriis kui võimalus ettevõtete jaoks

Kaubandusega seonduv sisaldas esiteks **kaubavaru ja ostlemisega** seonduvat: kas poes jätkub kaupa (inimesed hakkasid viiruse kartuses kaupa varuma), mida iseloomustab järgmine tekstilõik:

Koroonakahtlus Võrus on pannud elanikud poodide poole jooksuma, et võimaliku karantiini korral oleks piisavalt toidukraami, et vajalikud päevad kodus vastu pidada. Ostetakse massiliselt WC-paberit, samuti ka pudelivett, kuivaineid, konserve ja kauasäilivat toidukraami. (U5).

Teisalt sisaldus kaubandusega seonduvas **vastutustundlikule kaubandusele rõhumine**: poed ei peaks kriisi ajal korraldama agressiivseid kampaaniaid. Samuti sisaldas teema **kaupade tarne/kaubaveo ja kaupade hindadega** seonduvat. Kaubavedu tuli probleemina eriti esile just piirikontrolliga seonduvalt, mistõttu eriolukorra alguses tekkisid kaubaveos seisakud. Alljärgnev tekst iseloomustab muret kauba liikumise pärast:

Kaubad peavad liikuma, sest tänapäeval jookseb iga vähegi arenenud riigi majandus varsti pärast kaubandussidemete läbilõikamist ummikusse. Kõiki kaupu pole karantiinide ja liikumiskiirangute ajal vaja päris endises koguses, aga paljud kaubad – eriti ravimid ja meditsiinivahendid – on elulise tähtsusega. (U83)

Teine välja tulnud majanduse teemaga seonduv probleemistik oli **üldine mure majanduse tuleviku ja ettevõtete seisu pärast**: väljendati muret ebakindluse ja majanduse tardumise pärast, samas rõhutati vajadust ettevõtteid majanduskriisis aidata, sh seda, et riik peab tulema ettevõtetele appi ja tagada tuleb Eesti kapitali kaitse. Muret ettevõtluses toimuva pärast väljendab järgmine tekstilõik:

Ettevõtted on mures, mida teevad teised ettevõtted. Kui üks otsustab peatuda, teevad seda ka järgmised. Hotellid kaotavad broneeringuid, laevad jäävad seisma. Ettevõtjad tegelevad sellega, et ettevõtted rahast tühjaks ei jookseks. Raha on majanduse veri. Veri on tänavatel. (U43)

3.1.4 Poliitiline teema ja selle alateemad

Poliitiline teema koosnes kokku üheksast alateemast ja hõlmas valdkondi, kus riigil oli võtmeroll (näiteks piirangute kehtestamise arutelu piirangute kehtestamise vajalikkuse ja kestvuse üle, vaktsineerimisplaan, riigi võimekus viirusega seonduvat kaardistada, riigi

Julgeolek/kaitsevõime kriisi ajal), ja ka otseselt poliitika kui instrumendi kasutamist viirusega seonduvas (näiteks inimeste tänamine kriisis hakkama saamise eest või viirusega seonduva kasutamine poliitiliste eesmärkide saavutamiseks). Poliitilise teema alateemad on koos iseloomustusega välja toodud tabelis 5.

Tabel 5. Poliitiline teema koos alateemade ja nende iseloomustusega

Poliitiline	
Alateema	Alateema iseloomustus
Arutelu kehtestatud piirangute kehtestamise, vajalikkuse ja nende kestvuse üle	Kas oleks vaja karmimaid piiranguid/kas tuleks juba piiranguid kehtestada Arutelu piirangute leevendamise seoses Arutelu piirangute mõttekuse/õiguse/mõju üle Arutelu reisimise/riikidesse sisenemise tingimuste/karantiinitingimuste üle naaberriikidega Arutelu riikideülese koostöö üle piirangute kehtestamisel (piiride sulgemise vaates) Arutelu piirangute järelevalve üle
Inimeste rahustamine, inimeste tänamine	Koos ja rahulikult tegutsedes saame kriisist üle Tänu Eesti inimestele oleme suutnud kriisi ületada
Info liikumine/kommunikatsioon	Ootus, et kõrged riigijuhid peavad ebakindlas olukorras sõna võtma Ootus selgete sõnumite ja adekvaatse info andmise/saamise suhtes Asutuste omavaheline segane infovahetus/inimeste „jooksutamine“ Kommunikatsioon venekeelsele elanikkonnale
Üldine arutelu riigi hakkama saamisest	Arutelu, kas saame riigina kriisis hakkama Arutelu, kuidas oleme hakkama saanud, õppetunnid Riigi kriisist väljumise plaanide arutelu/peame olema tulevikukriisideks/teiseks laineiks valmis Koostöö (olulisus) teiste riikidega Arutelu riigi toetusmeetmete suuruse/sisu üle
Riigi vaktsineerimiskorraldusega seonduv	Arutelu vaktsiinide tarne üle Eestisse Milline on riigi vaktsineerimisplaan Vaktsineerimise tempo
Riigi kaitsevõime/julgeolek kriisis	Erinevate riigiasutuste võimekus/jätkusuutlikkus kriisis Kriisi mõju Eesti julgeolekule/kaitsevõimele
Riigi võimekus viiruse leviku kaardistamisel/testimisel	Viiruse leviku kaardistamise küsimused riigi vaates (kuidas hinnata viiruse tegelikku levikut riigis) – mis aitaks paremini kaardistada Andmekaitse teema viiruse leviku kaardistamisel
Poliitiline agenda/poliitiline võimumäng	Erakondade omavaheline „kemplemine“ viiruse teemal
Valitsuse meetmed kriisi lahendamiseks, ka Euroopa Liidu meetmed	

Arutelu piirangute kehtestamise vajalikkuse ja kestvuse üle tähendas peamiselt arutelu, kas oleks vaja kehtestada juba karmimaid piiranguid või millal hakata piiranguid leevendama. Esile tuli ka arutelu piirangute mõttekuse ja õiguse ja nende mõju üle ühiskonnas – kuivõrd on piirangud proportsionaalsed ja kas mõned piirangud on ülereageerimine. Alljärgnev tekst iseloomustab piirangute arutelu, milles käsitletakse nii seda, millal võiks piirangutest loobuda, kui ka arutelu teatud piirangute mõttekuse üle:

Loomulikult ei tasu eriolukorra piirangutest loobuda kergekäeliselt, aga mõnest oleks võimalik kasvõi kohe loobuda, ilma et see viiruse leviku riski suurendaks. Üks selline samm oleks välispiirangute avamine. Osas omavalitsustes – näieks Tallinnas ja Tartus – on isegi kergejõustikustaadionite väravad lukustatud, mis on täielik ülereageerimine. (U136)

Veel tuli esile arutelu seoses rahvusvahelise koostööga piirangute kehtestamisel ja seda just reisimise vaates. Peamiselt arutati, et tuleks teha naaberriikidega koostööd ja piirangud ei tohiks takistada näiteks töörännet. Ka kuulusid siia tekstid, milles arutati piirangute järelevalve küsimuse üle – kas ja kes peaks kontrollima piirangutest kinnipidamist ja milliseid sanktsioone peaks rakendatama. Näiteks arutletakse viimase üle allolevas tekstis:

Kuigi valitsus on kehtestanud nõude kanda osas kohtades maski, ei nähta käsu eirajate karistamist praegu ette. Kas riiklikku sundi peaks tugevdama karistushirm? (U266)

Oluline probleemistik kujunes välja ka arutelu, mis käsitles **riigi hakkama saamist üldiselt**. See sisaldas üldjuhul laiemat olukorra mõtestamist, nagu arutelu, kas riik üldse saab kriisiga hakkama (nt kuidas riik tagab isikukaitsevahendid ja nende kvaliteedi). Ka sisaldus siin arutelu riigi kriisist väljumise strateegia kohta ja valmisolek viiruse võimalikuks teiseks laineks (riigil peab olema plaan, kuidas eriolukorrast väljuda, kuidas teist lainet ära hoida, terviseameti soov saada tuleviku kriiside tarbeks lisaraha jne). Samuti sisaldus siin arutelu ja hinnangud selle kohta, kuidas riik hakkama on saanud, ja õppetundide väljatoomine, nagu tuleb välja järgmisest tekstilõigust, milles vaadatakse tagasi kriisi algusperioodile ja mõtestatakse tekkinud probleeme kriisi lahendamisel:

Vaadates nüüd tagasi märtsi ja aprilli kriisile, et siis suures pildis oli meil koostöös riigiga valmidus olemas. Võib-olla kõige teravam probleem, mis näitas meie nõrkusi, oli sotsiaalsüsteemi personali nappus haigestumiste korral. (U224)

Mitmetahulise probleemistikuna joonistus välja **info liikumise ja kommunikatsiooni** alateema, mis peegeldas erinevaid ootusi kommunikatsiooni toimimises. Peamiselt tuli esile ootus asjakohasele infole ja selgetele sõnumitele, aga ka näiteks ootus, et kõrged riigijuhid peaksid kriisis sõna võtma ja ütleva midagi rahvast toetavat. Selge info olulisuse vaates ilmnes asutuste omavaheline koordineerimatus info liigutamisel ja inimeste „jooksutamine“ erinevate asutuste vahel. Samuti tõstus eraldi küsimusena valitsuse kommunikatsioon venekeelsele elanikkonnale: kas riik on piisavalt teinud selleks, et venekeelse elanikkonnaga kriisis tõhusalt

suhelda. Selge ja asjakohase info vajadust iseloomustab järgmine tekstilõik, mis räägib infoküllusest, mis on inimestes tekitanud segadust ja ootuse selgemaks kommunikatsiooniks:

Ta tõi välja ka infokülluse, ent samas ka vasturääkivad sõnumid. Inimestel on raske end koroonat puudutavatest materjalidest läbi närida. „Tuleks paremini läbi sõnastada, et mida igaüks teha võiks,“ viitas ta valitsuse suunistele. (U349)

Kõikide poliitilise teema alateemade kohta on tekstinäited toodud lisas 6.

3.1.5 Sotsiaalne teema ja selle alateemad

Sotsiaalse teema alla kuulusid teemad, mis olid seotud nii sellega, millised on pandeemia **mõjud inimeste praktilisele eluolule**, kui ka näiteks sellega, millised on selle **mõjud inimeste vaimsele tervisele**. Samuti märkisin sotsiaalse teema alla **kogemuslood**, kuhu kuulusid näiteks lood/info sellest, kuidas inimene rääkis loo haiguse läbipõdemisest või testimisele saamisest, välismaale lõksu jäämisest või kus välismaal elavad inimesed rääkisid sellest, kuidas välismaal koroonaajal elu käib, aga ka lood, kus asutused räägivad elust koroonaajal – kuidas hooldekodu elas üle puhangu või näiteks reportaaž Pärnu haigla koroonaosakonnast. Sotsiaalse teema kuus alateemat on kaardistatud tabelis 6.

Tabel 6. Sotsiaalne teema koos alateemade ja nende iseloomustusega

<u>Sotsiaalne</u>	
Alateemad	Alateema iseloomustus
Isolatsiooni/kriisi tagajärjed/ mõjud elukorraldusele	Arutelu distantsõppe üle (kasud/kahjud) Arutelu, kuidas mõjutab isolatsioon üldiselt olmet-eluolu Kuidas mõjutab isolatsioon üritusi Pandeemia laiemalt ühiskondlikult mõtestamine
Viiruse ravimise kohta levivad müüdid/pettused ja nende ümberlükkamine	Konkreetsed valeinfo ja väärinfo ümberlükkamine Arutelu, mida teha vandenõuteoreetikute
Inimeste aitamise olulisus kriisis	Kriisis rohkem kannatavate ühiskonnagruppide toetamise olulisuse väljatoomine ja arutelu, kuidas neid võiks aidata
Koroonaväsimus: inimesed on kriisist ja isolatsioonist väsinud	Inimesed on kriisist väsinud Isolatsiooni psühholoogilised mõjud ja nende üle arutlemine
Inimeste hirm vaktsineerimise ees	Arutelu, kuidas võtta maha hirmu vaktsineerimise ees
Kogemuslood	Lood, milles inimeste või asutuste lugude kaudu kuvati pandeemiat

Isolatsiooni/kriisi tagajärgede ja mõju praktilise poole probleemistik tähendas peamiselt arutelu distantsõppe mõjude üle (näiteks kuidas toetada õpilasi ja vanemaid), aga ka üldisemalt distantsõppe kasude ja kahjude üle (osale sobib, teistele mitte). Näiteks arutleti allolevas tekstis, mida tegelikult tähendab distantsõpe, ja leiti, et see on võrreldav lihtsalt koolist puudumisega:

Kooli sulgemine mistahes põhjusel on tegelikult enam-vähem seesama, mis koolist puuduminegi. Ta tähendab alati järelopet selle erinevusega, et kui teatav haridusstandart on obligatoorne, siis järelope on ikka ja igavesti fakultatiivne. /.../ Võiks arvata, et kodustes liitklassides, kus õppetöö toimub tihtipeale üldse ilma õpetajata, on peamiseks murekohaks reaalained. Ei ole! (U278)

Samuti sisaldus siin arutelu, kuidas isolatsioon üldiselt praktilist eluolu mõjutab – näiteks kaugtöö plussid ja miinused, kuidas mõjutab meid virtuaalsus, mida toob elukorralduses kaasa see, kui kõik pereliikmed on kogu aeg kodus. Ka ilmselt siin täiesti eraldi teemana üliõpilaste ja õpilastega seonduv – (üli)õpilased ei saa tulla ega minna vahetusüliõpilaseks, arstitudengid ei saa distantsõppe tõttu praktiseerida. Veel kuulus siia arutelu, milles mõtestati pandeemiat laiemalt ühiskondlikust vaatest: kuidas see mõjutab erinevaid ühiskonnagruppe ja kriis kui võimalus luua paremat/võrdsemat ühiskonda.

Eraldi joonistus välja **inimeste aitamise olulisus** kriisis, kus juhiti tähelepanu sellele, et kriis tekitab ebavõrdsust ja osad ühiskonnagrupid kannatavad rohkem. Samuti teemad, kus räägiti üldisemalt, et kriis süvendab ühiskonnas ebavõrdsust, ja arutelu, kuidas aidata kriisis rohkem kannatada saanud inimesi (nt töötute toetamise küsimus, kuidas aidata vanemaid, kes lastega kodus jne). Alljärgnev tekst ilmestab arutelu selle üle, et ühiskonnas on suurenenud ebavõrdsus:

Üks asi, mille kriis on otsekui röntgeniga nähtavaks teinud, on asjaolu, et osa inimesi kannatab palju rohkem kui teised. Lõhe rikaste ja vaeste vahel on märkimisväärselt laienenud. Meie ühiskondi varemgi vaevanud ebavõrdsus on end veelgi ebameeldivamalt meelde tuletanud. (U202)

Kriisi vaimsemad mõjud koondusid **koroonaväsimuse** alateema alla, kus arutati seda, et inimesed on kriisist väsinud/vaimselt kurnatud ja igatsetakse tavapärasest elu. Samuti olid siin teemaks koroonaviiruse psühholoogilised mõjud, näiteks see, et isolatsioon tekitab inimestes ärevust ja stressi, inimestel on tekkinud psühholoogilised probleemid. Samuti ilmingud, et inimesed ei pea enam piirangutest kinni, mis andis märku sellest, et võidakse olla piirangutest väsinud. Järgmine tekstilõik toob välja inimeste ärevuse ja stressi, sest tavapärased tegevused, mis aitaks ka vaimu virgena hoida, jäid kriisi tõttu ära:

Inimestes keerleb ärevus ja meelehärm, kuna tuleb muretseda iseenda ja lähedaste tervise pärast, samamoodi ka iseenda ja lähedaste tööhõive pärast. Samal ajal mõjutab ka see, et

paljud need tegevused, mis siis kas omal tahtel või valitsuse utsitusel on ära jäetud, on vaimse tervise hoidmiseks vajalikud. Alates siis füüsilisest treeningust või koorilaulust, lõpetades pidudel käimisega. Neil kõigil on mingisugune roll inimeste vaimses toimimises. (U314)

Kõikide sotsiaalse teema alateemade kohta on tekstinäited toodud lisas 7.

3.2 Teemade ja alateemade esinemissagedus

Selles alapeatükis analüüsin eelnevas peatükis tekstidest välja tulnud teemade ja alateemade esinemissagedust kaardistamaks, missugused teemad ja alateemad domineerisid. Tabel 7 näitab teemade jaotust tekstides.

Kõige rohkemates tekstides esines poliitilist teemat, sellele järgnesid meditsiiniline ja käitumuslik/informatiivne teema. Vähem sisaldus sotsiaalset ja kõige vähem majanduslikku teemat.

Tabel 7. Teemade jaotus tekstides

Teema	Mitmes tekstis esines
POLIITILINE	181
MEDITSIINILINE	144
KÄITUMUSLIK/INFORMATIIVNE	138
SOTSIAALNE	78
MAJANDUSLIK	30

Täpsema ülevaate saamiseks tuleb analüüsida alateemade esinemist tekstides, mis on näidatud tabelis 8. Kokku oli 31 alateemat. Kõikide alateemade lõikes sisaldasid 387 tekstist 194 ühte alateemat ja 193 teksti rohkem kui ühte alateemat. Mitme alateemaga tekstidest oli kõige rohkem selliseid, milles sisaldus kaks alateemat (132 lugu). 46 tekstis oli kolm alateemat, üheksas tekstis neli alateemat, kolmes tekstis viis alateemat, kahes tekstis kuus ja ühes seitse alateemat. Seitsme alateemaga lugu oli Eesti Päevalehe uudis, mille mõte oli anda edasi info, kuidas valmistuda viiruse teiseks laineks. Tekst andis mahuka ülevaate viiruse olukorrast ja sellega seotud erinevatest aspektidest (nakatumise prognoosid, meditsiinisüsteemi vastupidavus, mis on üldse viiruse kohta teada, kas riigil on piisavalt kaitsevarustust, kas maskid kaitsevad, kas maskide kandmise nõudmine on õigustatud, millal jõuab vaktsiin jne). Seitsme alateemaga uudises kaardistasin kokku 11 kõneisikut.

Alateemade lõikes esines kõige rohkem **nakatunute info/nakatunute väljaselgitamise alateemat** (sisaldus 88 loos), sellele järgnes **arutelu piirangute kehtestamise ja vajalikkuse**

üle (61 lugu) ja alateema, mis oli **seotud riigi üldise hakkama saamise aruteluga** (53 lugu), sellele järgnes **inimese vastutustundele rõhuvad juhised** (45 lugu) ja viiendaks enam esinenud alateemaks oli **piirangute/karantiini info** (42 lugu).

Tabel 8. Alateemade jaotus tekstides

Teemade/alateemade jaotus	Mitmes tekstis esines alateemat
POLIITILINE	
Arutelu kehtestatud piirangute kehtestamise, vajalikkuse ja nende kestvuse üle	61
Üldine arutelu riigi hakkama saamisest	53
Riigi vaktsineerimiskorraldusega seonduv	26
Info liikumine/kommunikatsioon	21
Riigi võimekus viiruse leviku kaardistamisel/testimisel	17
Poliitiline agenda/võimuvõitlus	17
Inimeste rahustamine/inimeste tänamine	10
Valitsuse meetmed kriisi lahendamiseks	8
Riigi kaitsevõime/julgeolek kriisis	8
Kokku poliitilise teema alateemad	221
KÄITUMUSLIK/INFORMATIIVNE	
Inimese vastutustundele rõhuvad juhised	45
Piirangute info/karantiini info	42
Info koroonaviiruse sümptomite testimise, ravivõimaluste, haigushüvitiste kohta	22
Info riskiriikide, reisimise, isolatsioonireeglite kohta	18
Formaalsed juhised inimestele	18
Valitsuse otsused/teated piirangute kehtestamisest/leevendamisest	17
Juhised vaimse tervise probleemide korral pöördumiseks	3
Soovitused distantsõppe korraldamiseks	1
Kokku käitumusliku/informatiivse teema alateemad	166
MEDITSIINILINE	
Nakatumiste info/nakatunute väljaselgitamine	88
Meditsiinisüsteemi võimekus	34
Info/arutelu võimaliku koroonaviiruse ravi ja/või vaktsiini kohta	14
Koroonaviiruse testimisega seonduv	13
Teiste haigustega seonduv koroonaa ajal	8
Meditsiinitöötajate tähtsustamine/esiletoomisega seonduv	7
Kokku meditsiinilise teema alateemad	164
SOTSIAALNE	
Isolatsiooni/kriisi tagajärjed/mõjud	28
Alternatiivmeditsiini/viiruse ravimise kohta levivad müüdid ja nende ümberlükkamine	19
Koroonaväsimus: inimesed on kriisist ja isolatsioonist väsinud	16
Kogemuslood	10
Inimeste aitamise olulisus kriisis	10
Inimeste hirm vaktsineerimise ees	2
Kokku sotsiaalse teema alateemad	85
MAJANDUSLIK	
Majanduse olukord/tulevik	16
Kaubandus/kaupade tarne kriisi ajal	14
Kokku majandusliku teema alateemad	30

Poliitilise teema alateemadest domineerisid arutelu kehtestatud piirangute kehtestamise ja vajalikkuse üle ja üldine arutelu riigi hakkama saamisest kriisis. Sotsiaalsetest alateemadest tuli esile isolatsiooni/kriisi mõjude alateema. Poliitilised teemad kohe eriolukorra alguses esile

ei tõusnud, kuna domineerisid rohkem meditsiiniline ja käitumuslik/informatiivne vaade. Poliitiline teema domineeris esmalt teisel ja kolmandal nädalal üles kerkinud aruteluga riigi hakkama saamisest kriisiga üldiselt, seejärel tõusetus uuesti sügystalvel, kui hakati arutlema võimalike uute piirangute kehtestamise üle. Analüüsitud perioodi viimastel nädalatel kerkis poliitilises arutelus üles riigi vaksineerimiskorraldusega seonduv, kusjuures hakkas tekkima ka kriitilisi noote riigi võimekuse suhtes vaksineerimist korraldada.

Käitumusliku/informatiivse teema alateemadest tulid teistest alateemadest rohkem esile inimeste vastutustundele rõhuvate juhiste ja piirangute info/karantiini info alateema. Käitumuslik/informatiivne alateema tuli kõige selgemalt esile samuti eriolukorra alguses, peamiselt analüüsitud perioodi esimesel nädalal, kui jagati infot piirangute kohta ja teatati karantiini/kodukontoritesse jäämisest jne. Samuti tuli analüüsitud perioodi esimesel nädalal rohkem välja viiruse sümptomite kohta info jagamine. Käitumusliku/informatiivse teema alla kuulunud inimeste vastutustundele rõhuvad juhised hakkasid rohkem domineerima analüüsitud perioodi teises pooles, eriti sügisel ja talvel, kui hakkas tulema viiruse teine laine.

Meditsiinilise teema alateemadest tuli teistest rohkem esile nakatumiste info/nakatunute väljaselgitamise alateema ja ka meditsiinisüsteemi võimekuse alateema. 11 analüüsitud nädala teemade lõikes oli näha, et meditsiinilisel teemal oli rohkem lugusid eriolukorra kehtestamise nädalal, kus peamine teema oli info nakatunute kohta – võimalike nakatunute väljaselgitamine ja viiruse jõudmine erinevatesse Eesti piirkondadesse. Samuti kerkis esimestel nädalatel üles küsimus testimiskorraldusest. Uuesti kerkis meditsiiniline teema rohkem esile sügisel, kui hakati rääkima teisest lainest ja hakati arutlema nakatumiste arvu kasvu üle.

Sotsiaalsetest alateemadest tuli esile isolatsiooni/kriisi mõjude alateema. Sotsiaalset teemat esines kokkuvõttes võrreldes poliitilise, meditsiinilise ja käitumusliku/informatiivsega tekstides vähem, kuid rohkem tuli see esile nendel nädalatel, kui arutati distantsõppele üleminekuga seonduvat – seda arutelu oli nii kevadel kui ka sügisel 2020.

Majanduslikest alateemadest oli kõige rohkem tekste majanduse üldise olukorra/tuleviku üle. Majanduslikke teemasid sisaldas kõige rohkem analüüsitud perioodi alguses, st eriolukorra kehtestamise ajal, kus tekkis ostupaanika ja arutleti kaupade liikumise üle. Samuti tunti eriolukorra alguses üldist muret sellepärast, mis saab ettevõtetest ja majandusest, kuid esialgne mure ei väljendunud veel konkreetsete toetusmeetmete üle arutlemises.

3.3 Lahenduste otsimine tekstides

Selles alapeatükis annan ülevaate sellest, kuidas jaotusid uudised neis lahenduste otsimise vaates – see tähendab, kas neis otsiti või ei otsitud lahendust esile kerkinud probleemidele. See on vajalik mõistmaks ja kaardistamaks täpsemalt seda, millistes teemades kõige enam arutelu käis ja mis teemades peamiselt lahendusi otsiti.

Vähem oli neid lugusid, kus lahendust ei otsitud – neid oli kokku 125. Ülejäänud 262 loos märkisin, et lahendust otsitakse. Tabelis 9 on toodud teemade kaupa lood, milles lahenduse otsimist ei sisaldunud ja tekstide arv, milles lahendust otsiti. Tabel näitab seda, et näiteks 65 sotsiaalse teemaga seotud tekstis otsiti lahendusi.

Tabel 9. Lahenduste otsimine tekstides teemade kaupa

Teema	Mitmes teemaga seotud tekstis ei otsitud lahendust	Mitmes teemaga seotud tekstis otsiti lahendust
MEDITSIINILINE	60	84
KÄITUMUSLIK/INFORMATIIVNE	71	67
MAJANDUSLIK	5	25
POLIITILINE	31	150
SOTSIAALNE	13	65

Lugudes, kus lahendusi ei otsitud, domineeris käitumuslik/informatiivne teema (71 lugu), aga ka meditsiiniline teema (60 lugu). Lugudes, kus lahendusi otsiti, tõusis teistest oluliselt rohkem esile poliitiline teema.

Kui võrrelda teemade kaupa tekste, kus lahendusi otsiti, ja neid, kus lahendusi ei otsitud, siis saab öelda, et lahendusi otsiti oluliselt rohkem majandusliku, poliitilise ja sotsiaalse teemaga lugudes. Samal ajal jagunesid näiteks meditsiinilise ja käitumusliku/informatiivse teemaga seotud lood lahenduste otsimise/mitteotsimise mõttes ühtlasemalt.

Saamaks veelgi täpsemalt aru, millistes teemades peamiselt lahendusi otsiti, tuleb vaadata lahenduse otsimist/mitteotsimist alateemade kaupa. Tabelis 10 on näidatud enam esinenud alateemad selle järgi, kas tekstis esines või ei esinenud lahenduse otsimine.

Tabel 10. Enim esinenud alateemad tekstides, kus otsiti/ei otsitud lahendust

EI OTSITUD LAHENDUST TOP 5 alateemad	Lugude arv, kus alateema sisaldus
Nakatumiste info, nakatunute väljaselgitamine	51
Piirangute info/karantiini jne info	28
Valitsuse otsused/teated piirangute kehtestamisest/leevendamise	16
Info viiruse sümptomite, testimisvõimaluse jne kohta	15
Formaalsed juhised inimestele	12
OTSITI LAHENDUST TOP 5 alateemad	Lugude arv, kus alateema sisaldus
Arutelu kehtestatud piirangute kehtestamise üle	59
Üldine arutelu riigi hakkama saamisest	45
Nakatumiste info, nakatunute väljaselgitamine	37
Inimese vastutustundele rõhuvad juhised	35
Meditatsioonüsteemi võimekus	29

Analüüsidest tekste, milles lahendusi ei otsitud, tulid kõige enam esile meditsiinilise teema alateema uudised, mis olid seotud **nakatumistest ülevaate andmisega** (teema sisaldus 51 loos). Ülejäänud tekstide alateemad, kus lahendust ei otsitud, kuulusid kõik käitumusliku/informatiivse teema alla (piirangute/karantiini info, valitsuse otsused/teated, info viiruse sümptomite, testimisvõimaluste kohta, formaalsed juhised inimestele viiruse vältimiseks).

Lugudes, kus lahendusi otsiti, kerkisid esile poliitilise teema kaks alateemat: **kehtestatud piirangute kehtestamine ja vajalikkus** (59 lugu) ja **arutelu riigi hakkama saamisest viirusega** (45 lugu). Samuti otsiti rohkem lahendusi lugudes, kus alateemadena kerkisid esile **nakatumiste info ja nakatumiste väljaselgitamise alateema** (37 lugu), **inimese vastutustundele rõhuvate juhiste alateema** (35 lugu) ja **meditsiinüsteemi võimekuse alateema** (29 lugu).

Tekib veel küsimus, millistes nakatumise info ja nakatumiste väljaselgitamise alateemaga seotud lugudes otsiti lahendusi ja millistes mitte, kuna teema esineb nii lahenduste otsimise kui ka lahenduste mitteotsimise esimese viie hulgas. Neid võrreldes saab öelda, et need nakatumise info ja nakatumise väljaselgitamisega seotud lood, kus lahendusi ei otsitud, olid pigem ülevaatlilikud, andsid info konkreetsete inimeste nakatumistest ja viiruse leviku tuvastamisest Eesti eri paigus.

Vaatan nüüd täpsemalt tekste nendes alateemades, kus lahendusi otsiti, ja toon välja selle, missugune oli pakutud lahendus.

Piirangute kehtestamisel oli peamiselt kaalutlemist selle üle, kas, millal ja kui palju piirata ja millises mahus piiramine on mõistlik. Alljärgnev tekstilõik näitlikustab üleüldist kõige laiemat arutelu selle üle, kas ja missuguseid piiranguid peaks riigis kehtestatama. Peaminister väljendab siin lahendusena selgelt, et kindlasti tulevad piirangud, kuid missuguses mahus ja missugustes kohtades või millise taotlusega täpsemalt, seda alles arutatakse:

„Kindlasti teatud regulatsioonid tulevad,“ ütles peaminister Ratas, et neid arutatakse täna ja esmaspäeval. „Meil ei ole soovi sulgeda haridust ja plaanilist ravi. Et seda mitte teha, on vaja nakatumine taas alla viia,“ rõhutas Ratas. /.../ Ratas ütles, et kaalumisel on piirata ürituste toimumist, eeskujuks plaanitakse avalikus sektoris ka jõulupeod ära jätta. Ratase sõnul vaadatakse üle ka ühistranspordi ja maskidega seonduvad regulatsioonid. (U240)

Piirangute mõttekuse üle arutledes otsiti näiteks lahendust sellele, kas riik on läinud liiale distantsõppe kehtestamisega, ja leiti, et riik võiks distantsõpet kasutada vaid hädaolukordades. Allajoonitud tekstilõik näitlikustab arutelu laiemalt piirangute mõttekuse ja proportsionaalsuse üle, samuti pakutakse välja konkreetne lahendus sellele, kuidas saaks piirangute kehtestamisele paindlikumalt läheneda.

Konkreetsed mõõdikuid, mille järgi otsustada, kunas tavaõpet piirata (või päris lõpetada) ning millal jälle alustada, on põhjendatud ja arukate otsuste tegemiseks kindlasti vaja. Ei peaks kartma ka piirkondlikke erinevusi – kas on mõtet näiteks Harju ja Järva maakonna koolidele anda samasuguseid korraldusi, kui sealne koroonasse nakatumine erineb viis korda? (U299)

Riigi hakkama saamise alateema hõlmas peamiselt arutelu selle üle, kuidas on riik kriisis hakkama saanud. Näiteks ilmestab järgnev tekstilõik arutelu riigi kriisiga hakkama saamise teemal ja lahendusena pakuti, et riigil peaks olema kriisist väljumise plaan ja see tuleb välja töötada:

Kuskilt taevast mingit rahvusvahelist õiget vastust meile ei tule. Nii, nagu me oleme piiranguid kehtestades ise teisi riike ja inimkonna varasemat kogemust analüüsid järeldusi ja otsuseid teinud, nii peame ka oma rahvusliku väljumisstrateegia paika panema. (U127)

Üks oluline osa riigi üldise hakkama saamise arutelust oli diskussioon kõikvõimalike toetusmeetmete üle – arutati nende võimalikkust, mahtu ja sisu. Kuid oli ka üldist arutelu, kas ja kui palju peaks riik erinevaid organisatsioone/huvigruppe loodavate meetmete kaudu

toetama. Allolevas tekstilõigus allajoonitud koht iseloomustab just seda viimasena väljatoodut – üldisemat arutelu, mida peaks tegema, ja seda, et lahendusena nähakse riigi abi:

„Tervisekriisi kontrolli alla saamiseks pani valitsus elu seisma. Sellega kaasnes inimestele hulk ebamugavusi ja märkimisväärne osa majandust viidi kunstlikku koomasse. Kui jätta sellest kõigest taastumine vaid turujõudude meelevalda, siis sünnib sellest uut häda ja ebaõiglust ning ühiskond saab pihta palju valusamalt, kui solidaarselt ja sidusalt käitudes. Siin peab riik hädasolijaile appi tulema. (U164)

Nakatumiste info ja nakatumiste väljaselgitamise alateemas otsiti peamiselt lahendusi lugudes, mis olid seotud nakatumiste üle aruteluga (kuidas ja miks levib), nakatumiste prognoosidega ja ka kollete/lähikontaktsete kaardistamisega. Järgmises tekstilõigus otsitakse lahendust sellele, millal võiks hakata koroonasse haigestumine vähenema ja millistel asjaoludel:

„Parim teadmine ütleb, et aprilli keskpaik võiks olla see hinnanguline periood, kust hakkab järk-järgult stabiliseerumine, langustrend pihta, aga see sõltub paljudest asjaoludest – sõltub inimeste käitumisest, riiklikest meetmetest, sellest, kuidas lähiriigid tulevad toime nakkusohuga ja milliseid meetmeid rakendavad.“ (U50)

Inimeste vastutustundele rõhuvate juhiste alateema võis välja tulla täiesti erinevatele probleemidele lahendust otsivates lugudes, kuid enamasti tuli esile lugudes, mis arutlesid selle üle, miks koroonahaige ringi liikus, või siis uudistes, kus arutleti kehtivate piirangute toimimise üle.

Meditšiinisüsteemi võimekuse alateemas otsiti peamiselt lahendust sellele, kuidas teha nii, et meditsiinisüsteem koormusele vastu peaks. Üks osa sellest oli arutelu selle üle, missugune on haiglate võimekus võtta vastu koroonahaigeid. Allolev tekst iseloomustab seda arutelu sellest vaatevinklist, kes ja mis mahus peaks teise laine saabudes haigeid vastu võtma:

PERH-i juht avaldas ühtlasi arvamust, et koroonaviiruse võimaliku teise laine puhul peaks nakatunud patsientidega tegelema ennekõike maakondlikud suurhaiglad. „Ma arvan, et teises faasis oleks jätkuvalt mõistlik teha nii, nagu oli Terviseametil plaan esimese faasi juures, et suured haiglad peavad endiselt omama seda võimekust.“ (U180)

3.4 Keda nähti probleemide lahendajatena

Lahenduse otsimine eristus 262 tekstis, millest 23 olid sellised, milles lahendaja ei eristunud. Ülejäänud 239 teksti sisaldasid üht või enam lahendajat.

Üldiselt esines tekstides korraga 1–3 lahendajat, kõige enam esines tekstides aga korraga üks lahendaja, millele järgnesid sageduselt kahe lahendaja ja seejärel kolme lahendajaga tekstid.

Tabelis 11 on näidatud, keda nähti tekstides peamiselt üles kerkinud probleemide lahendajana ja kui mitmes tekstis neid lahendajana nähti.

Üldistavust silmas pidades ei eristanud ma riik/valitsus/ministeeriumid/poliitikud kategoorias laiemalt näiteks erinevaid ministeeriume või valitsust eraldi, sest kokkuvõttes tähendanuks see ikkagi lahendajana valitsust/riiki.

Tabel 11. Keda nähti tekstides esile kerkinud probleemide lahendajatena

Lahendaja	Lugude arv, kus lahendajana nähti
riik, valitsus, ministeeriumid, poliitikud	125
inimesed	81
haiglad, arstid, meditsiinisüsteem	36
terviseamet	32
Euroopa Liit, NATO, rahvusvaheline koostöö, teised riigid, Euroopa raviamet, Euroopa Komisjon	22
teadlased, teadusnõukoda	14
ettevõtted	11
õpetajad, koolid, haridusasutused	11
omavalitsus, omavalitsuste kriisikomisjonid	8
erinevad riigiametid: politsei, raviamet, tarbijakaitse ja tehnilise järelevalve amet, presidendi kantselei	6
hooldekodud	2
kirik	2
president	1

Kõige enam nähti lahendajana riiki/valitsust – rohkem kui pooltes tekstides (125 korral), kus lahendust otsiti, nähti neid vähemalt ühe lahendajana. Teisena (81 korral) nähti kõige enam lahendajana inimesi, s.o tavakodanikke. Teisi nähti probleemide lahendamise eest vastutavatena vähem. Näiteks haiglaid/arste nähti lahendajatena 36 korral, Terviseametit 32 korral.

Riiki/valitsust nähti kõige rohkem lahendajatena tekstides, mis puudutasid arutelu piirangute üle ja riigi hakkama saamise küsimust. Inimesi nähti kõige enam lahendajatena tekstides, mis sisaldasid näiteks inimeste vastutustundele rõhuvaid suuniseid, aga ka tekstides, mis käsitlesid nakatunutega seonduvat ja isolatsiooni/kriisi tagajärgede mõju. Haiglaid/meditsiinisüsteemi nähti lahendajana kõige enam nendes tekstides, mis sisaldasid meditsiinisüsteemi võimekuse küsimust.

Toon ka mõned tekstinäited ilmestamaks, kus nähti lahendajana riiki/valitsust ja tavainimesi. Näiteks valitsust/riiki nähti vähemalt ühe lahendajana järgmises tekstis, kus arutleti vaktsineerimistempo üle riigis ja tehti kriitikat riigi tegusemise suunas:

Tänases vaktsineerimispoliitikas puudub otsustavus. Puudub peaministri ja valitsuse tasandil antud käsk (jah, käsk, mitte korraldus), et nüüd on see meie prioriteet number üks ja kui vaja, palkame oma eesmärgi saavutamiseks kümneid uusi inimesi. Ka erasektorist. Ka tippe. Ka suurepalgalisi. (U385)

Samuti oli riik/valitsus vähemalt üheks lahendajaks lugedes, kus arutleti riigi tegevuse ja sõnumite üle ja leiti, et sõnumid peaksid olema selgemini esitletud:

Praegused sõnumid, mida võib ja mida mitte, on nii uskumatult segased, et iga tervemõistulik kodanik järeldaks: valitsus on paanikas viiruse ees käed tõstnud ja hüüab nurgast korraldusi üksnes selleks, et tekitada enda rahustamiseks illusiooni töötegemisest. Eesti-sugustes väikestes tugeva kodanikuühiskonnaga maades tohib vägivalla monopolile tuginevat riigi sundi kasutada üksnes äärmuslikel juhtudel. (U266)

Inimesed, s.o tavakodanikud, olid peamiselt lahendajateks tekstides, mis sisaldasid emotsionaalsemaid inimeste vastutustundele rõhuvaid juhiseid, kus inimestelt oodati mingil kindlal viisil käitumist ja rõhuti vastutustundlikule tegutsemisele. Näiteks allolevas tekstis arutleti selle üle, miks haigestunud inimene ringi liikub. Siin taunitakse inimese haigena ringi liikumist ja antakse mõista, millist vastutust inimene sellise käitumisega kannab:

Terviseameti Lõuna regionaalosakonna juht Tiia Luhti sõnul on tegu äärmiselt ohtliku käitumisega, mis lisaks enda tervise ohtu seadmisele võib anda hoogu teise laine tekkimisele. „Sellise käitumise tulemusena võib nakkus hakata laialt levima, sellel on aga oma tagajärjed normaalse elu juurde naasmisel“/.../. (U183)

Samuti olid inimesed lahendajateks näiteks tekstides, kus arutleti selle üle, kuidas paremini kaardistada ja aru saada viiruse levikust. Järgnevas tekstis palutakse inimestel täita test, mis annab riigile ülevaate haiguse tegelikust levikust:

Ministeerium palub, et testi täidaksid võimalikult paljud, siis tekib nakkuse levikust jooksvalt parem ülevaade. Esialgu pelutas testi tegijaid asukohaandmete jagamine, sest rakendus oli selle poolest ilmselt paljudele ebamugavust tekitavalt täpne. (U132)

3.5 Kõneisikud

Kõneisikuid ei olnud 60 loos, ülejäänud 327 loos esines vähemalt üks kõneisik, keda tsiteeriti või refereeriti. Olgu märgitud, et kõneisikutena läksid kirja ka arvamusaluste autorid.

Kõige rohkem esinenud kõneisikud on kaardistatud tabelis 12. Terviktabel kaardistatud kõneisikutest on lisas 8.

Tabel 12. Enam esinenud kõneisikud tekstides

Kõneisikud	Esinemiskordade arv tekstides
ministrid	88
haiglate juhid/esindajad, (pere)arstid, nooremärstide liit	75
terviseameti töötajad ja/või seal kriisi ajal töötanud terviseameti töötajad	66
teadlane, teadusnõukoja esindaja, professor, õppejõud (ekspertidena)	61
muu poliitik, erakonna esindaja, riigikogu komisjoni liige, riigikogu liige, europarlamenti saadik, Euroopa Komisjoni liige	49
ettevõtjad (nt kauplused, ilukliinikud, ürituste korraldajad, autovedajad, tootjad, majutusettevõtted, kaupmeeste liit)	32
kohaliku omavalitsuse esindajad	28
tavalised inimesed (nt koroonahaige, viimasel hetkel koju pääsenud inimesed)	28
ajakirjanikud	25
riigikantselei esindaja, riigikogu esindaja, peaministri kantselei endine juht, valitsuse meedianõunik, presidendi avalike suhete nõunik, ministeeriumide esindajad	25
haridusametuse esindajad (nt õppeprorektorid, ülikoolide kommunikatsioonijuhid, koolide direktorid, õpetajad, haridustöötajate liit, huvihariduskoolide esindajad)	19
kultuuri- ja ühiskonnategelased (kultuuriinimesed, ajaloolased, kirikutegelased, luuletajad, külavanem)	12
WHO, Euroopa Liidu komisjoni ja parlamendi esindajad, Worker Rights Consortium, väliseksperdid, teise riigi minister	12
üliõpilased, õpilased, ka üliõpilaskondade liidu juht, õpilasorganisatsiooni esindaja	11

Kõige enam esines tekstides kõneisikutena ministreid, keda tsiteeriti ja/või refereeriti 88 korral. Ministritest rääkis kõige rohkematel kordadel sotsiaalminister (29 korral), seejärel peaminister (26 korral), seejärel välisminister (12 korral) ja seejärel haridus- ja teadusminister (8 korral). Teised ministrid said sõna alla viie korra.

Ministrite jaotust nimeliselt vaadates sai kõige enam sõna Tanel Kiik, kes esines tekstides 29 korral sotsiaalministrina ja kahel korral tervise- ja tööministrina. Temale järgnes Jüri Ratas, kes sai peaministrina sõna 21 korral. Viiel korral sai peaministrina sõna Kaja Kallas.

Esinemiskordade sageduse järgi said järgmisena kõige enam sõna haiglate esindajad ja arstid (75 korral), seejärel terviseameti töötajad (66 korral) ja teadlased/professorid/õppejõud (61 korral), kes võtsid sõna peamiselt ekspertidena viiruse leviku kaardistamise, analüüsimise, nakatumise mudeldamise ja piirangute kehtestamise teemadel.

Valitsuse esindajatest eraldi kaardistasin teised poliitikud – mõne erakonna esindaja, riigikogu liikmed, europarlamenti saadikud – neid esines tekstides kokku 49 korral.

Ametitest said kõige rohkem sõna Terviseameti esindajad, kõikide teiste ametkondade esindajad esinesid tekstides vaid üksikutel kordadel.

4. JÄRELDUSED JA DISKUSSIOON

Selles peatükis arutlen töö tulemuste üle, toon välja töö kitsaskohad ja edasised uurimisvõimalused.

4.1 Arutelu tulemuste üle

Nagu Van Gorp (2007) välja on toonud, pakub ajakirjandus läbi raamistamise auditooriumile konteksti – raamistamise „pakett“ annab sündmuse definitsiooni ja peamise probleemistiku ning näitab ka seda, keda peetakse probleemi eest vastutavaks.

Minu töö tulemused näitavad, et Delfi ja Eesti Päevalehe veebiväljaannetes raamistati COVID-19 pandeemiat eelkõige **poliitilise, kuid ka meditsiinilise ja käitumusliku/informatiivse probleemina** (UK1). Sotsiaalne ja majanduslik teema tulid esile vähem. Majanduslik teema tuli esile rohkem just kriisi alguses, kui kõik valdkonnad said korraga suure löögi.

Ennekõike domineerisid teemad, mille lahendamisel oli **võtmeroll just riigil/valitsusel ja kus ka riigile/valitsusele asetati vastutus tekkinud küsimuste ja probleemide lahendamise eest**. Samuti said pandeemia teemal kõige rohkem sõna just poliitikud, sh **kõige enam valitsuse liikmed** (UK2 ja UK3). Teistest rohkem said veel sõna ka haiglate esindajad/arstid, terviseameti töötajad ja teadlased (UK3).

COVID-19 oli kõikehõlmav kriis, mis puudutas kogu riiki ja mõjutas kõiki eluvaldkondi. Nii et just riiki võidi kriisis peamise lahendajana näha seetõttu, et see kriis oli üleilmne ja riigid pididki langetama väga palju otsuseid alates piiride sulgemisest kuni riigisiseste piirangute kehtestamiseni välja.

Lisaks riigile nähti oluliste lahendajatena inimesi ehk tavakodanikke (UK2). Neid nähti **lahendajatena seal, kus neil oli kõige suurem võimalus olukorda mõjutada, näiteks teha midagi viiruse leviku takistamiseks**.

Tavainimestel nähti rolli eelkõige meditsiinilises ja käitumuslik/informatiivses teemas, kus neile anti infot või nähti tekkinud probleemide lahendajatena. Käitumuslikus/informatiivses teemas domineeris kokkuvõttes selline info, milles inimestelt oodati tegutsemist – olgu siis pelgalt formaalselt antud juhistena või ka emotsionaalsemalt laetud juhistena inimeste vastutustundele rõhudes. Nagu Nygren ja Olofsson (2021) välja tõid, võib öelda, et normid ja reeglid määrati riikliku distsipliiniga, kuid palju rõhutati inimeste

vastutuse olulisust, mis tähendab, et need normid loodi suuresti inimese vastutustundele rõhumise ja teatud käitumisele suunamise kaudu.

Kuigi pandeemiat nähti ja esitleti suurel määral ka meditsiinilise probleemina, siis **probleemide lahendajatena nähti arste/haiglaid/meditsiinisüsteemi riigist/valitsusest ja tavainimestest oluliselt vähem. Samas kõneisikutena said nad tekstides sõna suurel määral.** Sarnast tendentsi võis näha ka teadlaste/teadusnõukoja/professorite puhul – sõna said nad võrreldes teistega suhteliselt palju, kuid probleemide lahendajatena eriti esile ei tulnud. Järeldan, et teadlasi nähti eelkõige kui inimesi, kelle puhul oli oluline nende ekspertsus, mistõttu nad rääkisid paljudes teemades kaasa ja andsid sisendi. Sama oli haigla esindajate/arstidega, kes võtsid üldiselt sõna kitsalt oma valdkonnas (näiteks haiglate võimekust puudutavates teemades).

Poliitilise teema kohta on kindlasti oluline märkida, et **pigem tuli pandeemia esile probleemina, mida tuleb küll riigi tasandil lahendada, kuid nii-öelda teema esitlemist läbi poliitilise instrumentaliseerimise esines pigem vähe**, mis minu arvates viitab sellele, et nii-öelda meedia kaudu raamistamist – s.o poliitikute taotluslikult oma eesmärkide saavutamise agendat (Van Gorp, 2007) – esines suhteliselt vähe. Eraldi küsimus on, kas seda survet oli ajakirjanikele tegelikult rohkem ja ajakirjandus lihtsalt ei lasknud seda läbi, või seda tegelikult oligi pigem vähe, kuna poliitikute fookus oli kriisi lahendamisel.

Võib arutleda selle üle, miks tulid esile rohkem just poliitiline, meditsiiniline ja käitumuslik/informatiivne teema ja miks oli tekstides vähem sotsiaalset ja veel vähem majanduslikku teemat. Selline raamistus võib viidata teatud mõttes ajakirjanduse enda keerulisele olukorrale pandeemiaga seonduvalt, kus tuli saada hakkama suure hulga infoga, vahendada asjakohast infot, olles samal ajal ka ise institutsioonina ja ka otseselt töökorralduslikult pandeemiast mõjutatud (Quandt ja Wahl-Jorgensen, 2022).

Nagu Vobič (2022) välja tõi, **täitis ajakirjandus pandeemia ajal samaaegselt mitut rolli.** Ühest küljest oli näha suure hulga info haldamise soov, teisalt olid ajakirjanikest saanud „võimu abistajad“. Kolmandaks tundus üldises plaanis olevat säilinud püüdlus säilitada valvekoera rolli, mis väljendus peamiselt arvamusalustes ja pikemates lugudes, kus analüüsiti riigi toimetulekut olukorraga ja revideeriti riigi poolt seni tehtut.

Ajakirjanduse ülesanne, eriti kriisiolukordades, kus on palju infot, on tuua esile oluline, asjakohane, kõige olulisem info – **poliitilise teema domineerimine võis olla osalt seotud ka sellega, et toetuti riigilt tulevale infole**. Nagu Auväärt (2022) leidis, tugevdas COVID-19 pandeemia ajakirjanduse infoallikatena just ametlikke institutsioone – valitsust, ülikoole jt asutusi, kes kogusid ja koondasid viirusega seotud infot.

Oli näha, et **ajakirjandus vahendas ametlikke teateid ja juhiseid** (mis peamiselt sisaldasid käitumusliku/informatiivse teema all) ning andis inimestele infot meditsiinilisest vaatest, näiteks nakatunute info, nakatumise prognoosid ja haigestumuse üldine seis ehk milline on olukord ja mida on veel oodata. Nagu Auväärt (2022) on veel märkinud, esitas pandeemiaga seotud suur andmemaht ajakirjanikele nii andmete sisulise läbitöötamisega seotud kui ka puhtalt töökorralduslikke väljakutseid (kust saada asjakohaseid andmeid, kuidas neid esitada jne).

Asjaolu, et toetuti ametlikele allikatele ja et andmete läbitöötamine oli väljakutse, selgitab ka seda, miks kõneisikute puhul domineerisid peamiselt poliitikud, aga ka teadlased ja meditsiinitöötajad. Nemad olid peamised allikad, mille kaudu saadi ametlikku, kontrollitud infot. **Pandeemia ekspertsus koondus peamiselt ametlike institutsioonide kätte**, kus riigi vaatest said olukorda selgitada poliitikud ja eelkõige valitsus, kuid näiteks haiguse levikut, võimalikku kasvu/langust jne pidid ekspertidena selgitama just teadlased.

Seega **sõltus ajakirjandus ametlikest allikatest ja ekspertide sõnavõttudest**, mis võis samas olla ka ainuke lahendus, et toetuda kontrollitud ja ametlikule infole, et hoida info asjakohasust ja mitte võimendada niigi üldist ebakindlust ühiskonnas. Kõik teised huvigrupid said sõna pigem vähem – tavainimesed, haridustöötajad, muud organisatsioonid, ühiskonnategelased, ettevõtjad jne. See kriis puudutas neid kõiki küll otseselt, kuid ekspertsus ja võim kriisi lahendamisel kriitiliselt tähtsate otsuste langetamisel ei olnud otseselt nende käes.

Analüüsitud tekstidest tuli vähemalt esialgu suhteliselt vähe välja seda, kus ajakirjandus otsesõnu ütles, et riigi tegevust pandeemia ajal peab kriitiliselt jälgima. **Valvekoera funktsiooni täitmist võis täheldada rohkem analüüsitud perioodi teises pooles**, kus riigi tegutsemise, eriti vaktsineerimiskorralduse suhtes hakkas tekkima näpuga viibutamist ja võib isegi öelda, et süüdistamist. Pandeemia algusperioodil püüdis ajakirjandus ilmselt rohkem hakkama saada pealetuleva suure infovooga, mis võis olla üks põhjus, miks analüüsitud

perioodi esimesel poolel oli ajakirjanduses pigem vähem otsesõnu nõudmist, et riik käituks teatud olukordades otsustavamalt.

Nagu Shih jt (2008) välja töid, on pandeemia erinevates faasides ajakirjanduse roll muutuv just seeläbi, missugustes faasides missugustele probleemidele tähelepanu pööratakse. Mutua ja Ong'ong'a (2020) on leidnud, et kriiside majanduslikud ja ka poliitilised mõõtmed pandeemia arenedes võimenduvad. Kui **pandeemia alguses domineerisid rohkem meditsiinilised ja käitumuslik/informatiivsed teemad, siis poliitilised teemad hakkasid domineerima analüüsitud perioodi teises pooles**, kui meedia tähelepanu ja fookus läksid esmaselt kriisi lahendamise seisukohalt kiire ja kriitilise info andmiselt mujale, mis võimaldas fookuse uuesti rohkem ka ajakirjanduse kui valvekoera rollile suunata.

Sotsiaalsed mõjud ei tulnud ehk välja nii palju sellepärast, et need ei olnud eriti kriisi alguspoolel nii-öelda päevakorras. Esialgse kriisi lahendamise vaates ei pruukinud see olla olulisim teema, millele keskenduda, sest kõige olulisem oli inimestele anda juhiseid, mida ja kuidas teha.

Üleilmsete pandeemiate ajal on inimestele oluline usaldusväärne teave. Pieri (2019) on leidnud, et meedia võib pandeemiate ajal pakkuda avalikkusele sellist retoorikat, millest avalikkusele on vähe abi, või tekib hoopis üleüldine süüdistamise õhkkond, nagu töid välja Nerlich ja Koteyko (2012), mis ei aita kuidagi kaasa konstruktiivsele info vahendamisele, vaid tekitab ühiskonnas pingeid juurde.

Hinnates minu töös välja tulnud teemasid ja alateemasid, saab öelda, et **ajakirjandus ei tegelenud spekulatsioonide ega infomüraga, vaid püüdis olla pandeemia ajal objektiivse info andja**. Lisaks sellele võttis ajakirjandus endale rolli lükata ümber sotsiaalmeedias levivat valeinfot (faktikontrollid). Nagu Libert jt (2022: 606) leidis, tundus ajakirjanduse ühiskondlik roll pandeemia ajal veelgi rohkem esile tulevat ja ajakirjanikud läbi infoedastuse, analüüsimise, selgitamise, ekspertide ja poliitikute sõnavõttude vahendamise ja võltsuudistega võitlemise teatud mõttes kaitsesid seda rolli.

Ogbodo (2020) on märkinud, et pandeemiate ajal on infovoog suur ning ajakirjandusel ongi mingite uudis- ja temaraamide kasutamine oluline, et kriisi mitte eskaleerida ja anda inimestele asjakohaseid juhiseid, sest sellel võib olla otsene mõju sellele, kuidas inimesed tegelikult pandeemiat mõtestavad.

Nagu ka Maaailma Terviseorganisatsioon (Infodemic, 2023) on mõtestanud infodeemiat, tekib haiguspuhangute ajal info üleküllus, mis tekitab inimestes segadust ja võib mõjutada ka nende käitumist ja seda, kuivõrd nad usaldavad neile antavat infot. Ka siin on ajakirjanduse roll oluline, et mitte tekitada segadust juurde. Tekste läbi töötades ja võttes kokku neist välja tulnud teemad, võib öelda, et **ajakirjandus tegeles peamiselt inimeste informeerimise ja pandeemiaga seotud probleemide lahendamise küsimustega ega võimendanud niigi segast olukorda süüdlaste otsimisega**. Lugusid, kus hakkas tekkima kriitikat ja nurinat valitsuse ja riigi aadressil, võis leida minu analüüsitud aastase perioodi teises pooles, kuid pigem esines otsest süüdistamist väga vähe. See viitab minu hinnangul sellele, et ajakirjandus mõistis pandeemia ajal oma olulist ja aktiivset rolli, mille olulisuse tõid välja Nerlich ja Koteyko (2012).

Võrreldes minu töö tulemusi teiste sarnaste uuringutega võib öelda, et Eesti kontekstis tulid esile sarnased raamid ja teemad – pandeemiat käsitleti kui väljakutset riiklikul/ühiskondlikul tasandil (minu töös poliitiline ja sotsiaalne teema), samuti tervishoiu/meditsiini tasandil, kuid olulised olid ka käitumuslikud/informatiivsed aspektid, millele ajakirjandus keskendus ja mida vahendas, samuti ilmnes majanduslik raam. Võrdlus teiste COVID-19 pandeemiate raamistamise uuringutega näitab, et pandeemiate ajal avalduvad üldjuhul mingid kindlad raamid, mille kaudu teemat kujutatakse.

Mida aga kokkuvõttes annab teadmine, millise probleemina pandeemiat nähti ja kuidas seda mõtestati, läbi milliste tegelaste ja keda peeti probleemide lahendajaks? Minu hinnangul annab see võimaluse peegeldada ja mõtestada toimunut ja hinnata ka seda, milline oli ajakirjanduse ja erinevate organisatsioonide vaheline suhtlus – kuidas mõtestasid oma rolli kriisis ajakirjanikud, erinevad organisatsioonid ja ka valitsus. Teadmine, kuidas ajakirjanikud pandeemia ajal teavet töötlevad, võib aidata seda suhtlust parandada, ja mis kõige olulisem – parandada kokkuvõttes suhtlust avalikkusega (Ophir, 2018).

4.2 Töö kitsaskohad ja edasised uurimisvõimalused

Minu töö suurimaks probleemkohaks võib pidada minu loodud suurte temaraamide jaotust. Eriti võib küsida, kas loodud temaraamid annavad edasi piisavalt infot või kas need raamid üldse on midagi sellist, mille pinnalt tegelikult saab pandeemia kujutamise kohta üldistusi teha. Kuigi ma võtsin aluseks varasematest uuringutest leitud raamid, mis annavad kinnitust, et need

enamasti ongi raamid, mis pandeemiade kajastamise ajal avalduvad, jääb ikkagi küsimus, kas tekste oleks võinud raamidesse paigutada kuidagi teisiti.

Nagu ka Van Gorp (2005) märkis, võib sooviga leida tekstidest mingeid kindlaid raame hakata uurija kalduma otsima ja nägema vaid neid raame, mida ta näha tahab ja mis sobituvad talle sobivasse konteksti. Uurijana pean teadvustama, et kõikide nende teemade ja alateemade tekitamine on minu kui uurija subjektiivne otsus. Selline teemaraamidesse teatud mõttes „surumine“ võib viia kokkuvõttes liigse üldistamiseni – ehk sooviga kindlasti leida igale tekstile sobilik raam, hakkavad tekstid uurija silmis mingis mõttes kaotama oma tähendusrikkust ja nüansse, mis tegelikult võisid olla uurimuse kontekstis olulised välja tuua.

Lisaks Van Gorpile (2005) on selle probleemi tõstatanud ka Tankard (2001), kes on küsinud, kas raam üldse on kuidagi objektiivselt hinnatav ja jälgitav. Ehk siis kindlasti tuleks teadvustada ja kriitiliselt küsida, kas minu kui uurija antud hinnangud nii kodeerimisel, tekstide teemadesse jaotamisel kui ka neis leiduvate probleemide ja neile lahendajate leidmisel üldse on tegelikud raamid või olen ma tekste analüüsidest konstrueerinud ise täiesti uued raamid, mis tegelikkust ei peegelda. Ka Matthes ja Kohring (2008) on märkinud, et induktiivselt tekitatavate kategooriatega võib uurija mõju tulemusele olla suur ja võib tekkida risk, et kodeeritakse raamid, mida uurija näeb, ja mitte tegelikud meediaraadid.

Teisalt olen pandeemia ajal käsitletud peamise probleemistiku ära näidanud paljude loodud alakategooriatega ja avanud seeläbi suuri teemaraame põhjalikumalt. Lisaks on Mayring (2000) välja toonud, et kvalitatiivses sisuanalüüsis, kus kategooriad luuakse induktiivselt, tuleb tulemuste tõlgendamisel nii uurijal endal kui ka teistel arvestada intersubjektiivsusega – see aitab uurimusse sisse kirjutatud subjektiivsust teadvustada, samal ajal aga võtta arvesse asjaolu, et kogutud materjali tuleb suhtuda ikkagi kui objektiivsesse teadmisesse, mis selle uurimuse kaudu saadud on.

Minu töö ei anna süvapilti pandeemia probleemidest, kuna töö eesmärk oli analüüsida üldisemal tasandil pandeemia raamistamist ehk seda, millise probleemina pandeemiat üleüldse peamiselt nähti. Kuna võtsin aluseks ka varasemate pandeemiade ajal ilmnenuid/kasutatud peamised raamid, siis annab minu töö üldise pildi peamistest teemaraamidest ja sellest, missuguse probleemina pandeemiat peamiselt nähti, kes sel teemal sõna võtsid ja keda nähti peamiste probleemide lahendajatena.

Edaspidiste uuringutega oleks oluline minna analüüsiga põhjalikumaks ja analüüsida erinevate raamistamise võtete kaudu pandeemiaga seotud probleemistikku ja narratiive täpsemalt. Näiteks võiks keskenduda täpsemalt erinevatele konfliktiolukordadele ja probleemkohtadele, et mõista pandeemia kajastamisega seonduvat süvitsi. Samuti võiks edaspidi teha auditooriumile suunatud uuringu, et mõista, kuidas pandeemia raamistamine inimeste käitumist ja otsustamist mõjutas. Ka võiks eraldi uurida pandeemia kontekstis süüdlaste otsimisega seonduvat. Lisaks tasub edaspidi uurida seda, missugused laiemad ühiskondlikud ja ideoloogilised arutelud pandeemia kontekstis Eesti ühiskonnas esile tulid.

KOKKUVÕTE

2019. aasta lõpus Hiinast alanud ja 2020. aasta alguses Eestisse jõudnud COVID-19 pandeemia oli kriis, mis halvas kõikehõlmavalt kogu senise ühiskonna toimimise, pannes nii Eesti riigi, selle institutsioonid kui ka iga üksiku inimese olukorda, kus tavapärased kehtinud reeglid ja otsustusprotsessid enam ei töötanud.

Oma magistritöö üldise lähtepunktina kasutasin raamistamise meediateooria kontseptsiooni, millest tulenevalt oli minu töö eesmärk teada saada, kuidas Eesti ajakirjandus COVID-19 pandeemiat raamistas läbi selle, missuguse probleemina pandeemiat peamiselt nähti, kes pandeemia teemal peamiselt sõna said ja keda nähti esile kerkinud probleemide lahendajatena. Ajakirjandusel on pandeemiate kontekstis kanda tähtis ülesanne – anda inimestele õiget, täpset, asja- ja ajakohast infot, mis peaks olema suunatud sellele, et olukord paraneks. Selles suhtes on ajakirjandusel pandeemiaga seonduva tõlgendamises ja konteksti andmisel kriitiliselt tähtis roll, sest läbi valikute, kuidas teemat kajastada (mida esile tõsta), annab ajakirjandus probleemile üldise raamistiku ja toimunud raamistamine omakorda võib mõjutada üldsuse käitumist ja otsustamist.

Eesmärgi saavutamiseks analüüsisin Delfi ja Eesti Päevalehe veebiväljaannetes ilmunud 387 lugu ja oma analüüsis keskendusin tekstides sisalduvale. Analüüsi tulemused näitasid, et Delfi ja Eesti Päevalehe veebiväljaannete lugudes käsitleti pandeemiaga seonduvat peamiselt poliitilise, aga ka meditsiinilise ja käitumusliku/informatiivse probleemina. Nendest teemadest oluliselt vähem käsitleti teemasid, mis viitasid pandeemia kui sotsiaalsele ja majanduslikule probleemile. Kõige enam said pandeemia teemal sõna poliitikud, kellest kõige rohkem rääkisid valitsuse liikmed. Ametkondade lõikes said kõige enam sõna Terviseameti esindajad. Veel said suuremal määral sõna nii haiglate esindajad arstid ja teadlased.

Pandeemiaga seotud probleemide lahendajana nähti peamiselt riiki/valitsust, aga ka inimesi. Riiki/valitsust nähti lahendajatena eelkõige teemades, mis puudutasid otseselt seda, kus riik sai otsuseid langetada – arutelu piirangute kehtestamise ja selle üle, kuidas riik kriisi lahendamisega hakkama saab. Sarnaselt nähti tavainimesi lahendajatena seal, kus neil oli kõige suurem võimalus olukorda mõjutada, näiteks teha midagi viiruse leviku takistamiseks. Võib öelda, et käitumisnormid olid küll riigi poolt määratud, kuid need loodi suuresti inimestele pandud vastutuse kaudu. Kuigi pandeemiat nähti ja esitleti suurel määral ka meditsiinilise

probleemina, siis probleemide lahendajatena nähti arste/haiglaid/meditsiinisüsteemi riigist/valitsusest ja tavainimestest oluliselt vähem.

Ajakirjandus oli pandeemia ajal keerulises olukorras, kus tuli hakkama saada suure info- ja andmemahuga ja anda asjakohast infot. Ajakirjandus sõltus kriisi ajal suuresti ametlikest allikatest (valitsuse teated, terviseameti info, teadlaste prognoosid, aga ka haiglate info meditsiinisüsteemi ja haiguse leviku kohta), mis selgitab kõneisikutena ka poliitikute, terviseameti, teadlaste, haigla esindajate tähtsust – nad olid selles kriisis võtmerollis ekspertidena, kelle arvamusele tuginedes tegi üldsus otsuseid. Minu töö näitas, et ajakirjandus oli ise aktiivses kriisi lahendaja rollis, selgitades ja jagades viiruse kohta ametlikku infot, hoidudes samal ajal segasest infost ja spekulatsioonide kajastamisest.

Töö suurim nõrkus on minu kui uurija subjektiivsus. Kriitiliselt lähenedes võib küsida, kas nii suurt ja mitmetahulist kriisi suhteliselt suurel üldistuse astmel analüüsides on tulemuseks adekvaatne ülevaade või kaovad tegelikud probleemid suurde üldistusse ära. Kuigi selline oht on loomulikult olemas, annab minu töö COVID-19 üldise raamistamise vaates võrdluspildi teiste riikide uuringutega ja näitab, et pandeemiaga seotud teemad ja probleemistik on nendega sarnane, ning kinnitab, et pandeemiate ajal avalduvad üldjuhul mingid kindlad raamid, läbi mille pandeemiaid meedias kujutatakse.

Minu töö on üldine sissevaade COVID-19 pandeemia kujutamisse Eesti ajakirjanduses, milles kaardistasin kõige üldisemal tasandil selle, kuidas pandeemiat raamistati. Edaspidi võiks erinevate raamistamise analüüsi võtete abil uurida kerkinud probleeme täpsemalt, et mõista, miks üks või teine teema domineeris ja missugused olid täpsemad kriisinarratiivid.

SUMMARY

Framing of the COVID-19 pandemic in the Estonian press using the example of Delfi and Eesti Päevaleht online publications

The COVID-19 pandemic, which started in China at the end of 2019 and reached Estonia at the beginning of 2020, was a crisis that comprehensively paralyzed the functioning of the entire society, putting Estonia and its institutions and every single person in a situation where the rules and decision-making processes that normally applied no longer worked.

As a general starting point of my master's thesis, I used the concept of media theory of framing and the aim of my work was to find out how the Estonian press framed the COVID-19 pandemic through what kind of problem the pandemic was mainly seen as, who mainly spoke about the pandemic in media and who were seen as the solvers of the problems that emerged.

Journalism has an important task in the context of pandemics – to provide people with correct, accurate, relevant and up-to-date information, which should be aimed at improving the situation. In this respect, media has a critically important role in interpreting and providing context to the pandemic, because through the choices of how to cover the topic (what to highlight), it provides a general framework for the problem, and the framing in turn can influence the behavior and decision-making of the public.

To achieve the goal, I analyzed 387 stories published in the online publications of Delfi and Eesti Päevaleht. The results of the analysis showed that the pandemic was seen mainly as a political, but also a medical and behavioral/informative problem. Topics referring to the pandemic as a social and economic problem were covered significantly less. Politicians were the ones who spoke the most about the pandemic, and members of the government talked about them the most. In terms of different agencies, representatives of the Health Board spoke the most. Hospital representatives, doctors and scientists also had a greater say.

The state/government, but also citizens were mainly seen as the solvers of problems related to the pandemic. The state/government was seen as the solver especially in issues that directly concerned where the state could make decisions – the discussion about the establishment of restrictions and how the state can handle the crisis. Similarly, people were seen as solvers where they had the greatest opportunity to influence the situation, such as doing something to prevent

the spread of a virus. It can be said that the norms of behavior were determined by the state, but they were largely created through the responsibility placed on citizens. Although the pandemic was also largely presented as a medical problem, compared to state/government or citizens, doctors/hospitals/medical system were significantly less seen as problem solvers.

Journalism was in a difficult situation during the pandemic since it had to deal with a large amount of information and data and also provide relevant information. During the crisis, journalists mainly depended on official sources (government announcements, information from the Health Board, scientists' forecasts, as well as hospital information about the medical system and the spread of the disease), which explains the importance of politicians, the Health Board, scientists and hospital representatives as spokespersons – they played a key role in this crisis as experts and public made decisions based on their opinion. My thesis also showed that the media played an active role as a crisis solver, clarifying and sharing official information about the virus, while avoiding confusing information and speculations.

The biggest weakness of this thesis is my subjectivity as a researcher. With a critical approach, one can ask whether the analysis of such a large and multifaceted crisis at a relatively high level of generalization results in an adequate overview. Although such a risk exists, my work provides a comparative overview with studies of other countries and shows that the topics and problems related to the pandemic are similar to them and confirms that during pandemics there are certain frames through which pandemics are represented in media.

My thesis is a general insight into the representation of the COVID-19 pandemic in the Estonian press, in which I mapped the way the pandemic was framed at the most general level. In the future, through various framing analysis techniques, the problems that arose could be studied in more detail.

KASUTATUD KIRJANDUS

Auväärt, L. (2022). Fighting COVID-19 with data: An analysis of data journalism projects submitted to Sigma Awards. *Central European Journal of Communication*, 15(3(32)), 379–395. doi:10.51480/1899-5101.15.3(32).3

Casero-Ripolles, A. (2020). Impact of Covid-19 on the media system. Communicative and democratic consequences of news consumption during the outbreak. *El Profesional de La Información*, 29(2), 1699–2407. doi:10.3145/epi.2020.mar.23

Coronavirus disease (COVID-19) pandemic. *World Health Organization*. Kasutatud 10.04.2023, <https://www.who.int/europe/emergencies/situations/covid-19>

David, C. C., Atun, J. M., Fille, E. ja Monterola, C. (2011). Finding frames: Comparing two methods of frame analysis. *Communication Methods and Measures*, 5(4), 329–351. doi:10.1080/19312458.2011.624873

De Vreese, C. H. (2005). News framing: Theory and typology. *Information Design Journal + Document Design*, 13(1), 51–62. doi:10.1075/idjdd.13.1.06vre

Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51–58. doi:10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x

Entman, R. M. (2003). Cascading activation: Contesting the White House's frame after 9/11. *Political Communication*, 20(4), 415–432. doi:10.1080/10584600390244176

Entman, R. M., Matthes, J. ja Pellicano, L. (2009). Nature, Sources, and Effects of News Framing. K. Wahl-Jorgensen ja T. Hanitzsch (toim), *Handbook of Journalism Studies* (lk 175–190). New York: Routledge.

Eriteade: Valitsus pikendas Eestis eriolukorda 17. maini. (2020). *Valitsuse kodulehekülj*. Kasutatud 10.04.2023, <https://www.valitsus.ee/uudised/eriteade-valitsus-pikendas-eestis-eriolukorda-17-maini>

Foley, K., McNaughton, D. ja Ward, P. (2020). Monitoring the 'diabetes epidemic': A framing analysis of United Kingdom print news 1993-2003. *Discipline of Public Health*, 15(1), 1–27. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0225794>

Goffman, E. (1974). *Frame Analysis: An Essay On The Organization Of Experience*, Cambridge: University Press.

Infodemic. *World Health Organization*. Kasutatud 10.04.2023, https://www.who.int/health-topics/infodemic#tab=tab_1

Iyengar, S. (1994). *Is Anyone Responsible? How Television Frames Political Issues*, Chicago: University of Chicago Press.

Iyengar, S. ja Simon, A. (1993). News coverage of the Gulf Crisis and public opinion – A study of agenda-setting, priming, and framing. *Communication Research*, 20(3), 365–383.

Kalmus, V., Masso, A. ja Linno, M. (2015). Kvalitatiivne sisuanalüüs. *Tartu Ülikooli sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. Kasutatud 16.05.2023, <https://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys>

Kantar Emor: Delfi on kriisiolukorras populaarseim meediakanal. (2020). *Delfi*, 30. märts. Kasutatud 10.04.2023, <https://www.delfi.ee/artikkel/89397407/kantar-emor-delfi-on-kriisiolukorras-populaarseim-meediakanal>

Kitzinger, J. (2007). Framing and Frame Analysis. E. Devereux (toim), *Media Studies: Key Issues and Debates* (lk 134–161). London: SAGE Publications.

Kõuts-Klemm, R. ja Seppel, K. (2018). *Juhatus meedia ja kommunikatsiooni teooriasse*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Laherand, M-L. (2010). *Kvalitatiivne uurimisviis*. Tallinn: Infotrükk.

Libert, M., Le Cam, F. ja Domingo, D. (2022). Belgian journalists in lockdown: Survey on employment and working conditions and representations of their role. *Journalism Studies*, 23(5-6), 588–610. doi:10.1080/1461670X.2021.1944280

Matthes, J. ja Kohring, M. (2008). The content analysis of media frames: Toward improving reliability and validity. *Journal of Communication*, 58, 258–279. doi:10.1111/j.1460-2466.2008.00384.x

Mayring, P. (2000). Qualitative Content Analysis. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*, 1(2), Art. 20. Kasutatud 16.05.2023, <https://www.qualitative-research.net/index.php/fqs/article/view/1089>

Milutinovic, I. (2021). Media framing of COVID-19 pandemic in the transitional regime of Serbia: exploring courses and strategies. *Media, Culture & Society*, 43(7), 1311–1327. doi:10.1177/0163443720986003

Mutua, S. N. ja Ong'ong'a, D. O. (2020). Online news media framing of COVID-19 pandemic: Probing the initial phases of the disease outbreak in international media. *European Journal of Interactive Multimedia and Education*, 1(2), 1–8. doi:10.30935/ejimed/8402

Nerlich, B. ja Koteyko, N. (2012). Crying wolf? Biosecurity and metacommunication in the context of the 2009 swine flu pandemic. *Health & Place*, 18(4), 710–717. doi:10.1016/j.healthplace.2011.02.008

Nygren, K. G. ja Olofsson, A. (2021). Swedish exceptionalism, herd immunity and the welfare state: A media analysis of struggles over the nature and legitimacy of the COVID-19 pandemic strategy in Sweden. *Current Sociology Monograph*, 69(4), 529–546. doi:10.1177/0011392121990025

Ogbodo, J. N., Onwe, E. C., Chukwu, J., Nwasum, C. J., Nwakpu, E. S., Nwankwo, S. U., Nwamini, S., Elem, S. ja Iroabuchi Ogbaeja, N. (2020). Communicating health crisis: a content analysis of global media framing of COVID-19. *Health Promotion Perspectives*, 10(3), 257–269. doi:10.34172/hpp.2020.40

Oh, D. C. ja Zhou, W. (2012). Framing SARS: A case study in Toronto of a mainstream newspaper and a chinese ethnic newspaper. *Atlantic Journal of Communication*, 20(5), 261–273. doi:10.1080/15456870.2012.728113

Ophir, Y. (2018). „Spreading News: The Coverage Of Epidemics By American Newspapers And Its Effects On Audiences – A Crisis Communication Approach“, *Publicly Accessible Penn Dissertations*, 2787.

Pieri, E. (2019). Media framing and the threat of global pandemics: The ebola crisis in UK media and policy response. *Sociological Research Online*, 24(1), 73–92. doi:10.1177/1360780418811966

Poirier, W., Ouellet, C., Rancourt, M-A., Béchard, J. ja Dufresne, Y. (2020). (Un)Covering the COVID-19 pandemic: Framing analysis of the crisis in Canada. *Canadian Journal of Political Science*, 53(2), 365–371. doi:10.1017/S0008423920000372

Quandt, T. ja Wahl-Jorgensen, K. (2022). The Coronavirus pandemic and the transformation of (digital) journalism. *Digital Journalism*, 10(6), 923–929. doi:10.1080/21670811.2022.2090018

Sandell, T., Sebar, B. ja Harris, N. (2013). Framing risk: Communication messages in the Australian and Swedish print media surrounding the 2009 H1N1 pandemic. *Scandinavian Journal of Public Health*, 41(8), 860–865. doi:10.1177/1403494813498158

Scheufele, D. A. (1999). Framing as a theory of media effects. *Journal of Communication*, 49(1), 103–122. doi:10.1111/j.1460-2466.1999.tb02784.x

Scheufele, D. A. ja Tewksbury, D. (2007). Framing, agenda setting, and priming: The evolution of three media effects models. *Journal of Communication*, 57(1), 9–20. doi:10.1111/j.1460-2466.2006.00326.x

Shih, T-J., Wijaya, R. ja Brossard, D. (2008). Media coverage of public health epidemics: Linking framing and issue attention cycle toward an integrated theory of print news coverage of epidemics, *Mass Communication and Society*, 11(2), 141–160. doi:10.1080/15205430701668121

Tankard, J. W. Jr. (2001). An Empirical Approach to the Study of Media Framing. S. D. Reese, Oscar H. Gandy, Jr., August E. Grant (toim), *Framing Public Life: Perspectives on Media and Our Understanding of the Social World* (lk 95–105), New York: Routledge.

Tejedor, S., Cervi, L., Tusa, F., Portales, M., & Zabolina, M. (2020). Information on the COVID-19 pandemic in daily newspapers` front pages: Case study of Spain and Italy. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(17), 1–16. doi:10.3390/ijerph17176330

Thomas, T., Wilson, A., Tonkin, E., Miller, E. R. ja Ward, P. R. (2020). How the media places responsibility for the COVID-19 pandemic – An Australian media analysis. *Frontier In Public Health*, 1–14. doi:10.3389/fpubh.2020.00483

Uuringud. (2022). *Riigikantselei kodulehekülj*. Kasutatud 17.05.2023, https://riigikantselei.ee/uuringud?view_instance=2&current_page=1

Van Gorp, B. (2005). Where is the frame? Victims and intruders in the Belgian press coverage of the asylum issue. *European Journal of Communication*, 20(4), 484–507. doi:10.1177/0267323105058253

Van Gorp, B. (2007). The constructionist approach to framing: Bringing culture back in. *Journal of Communication*, 57(1), 60–78. doi:10.1111/j.1460-2466.2006.00329.x

Vobič, I. (2022). WINDOW, WATCHDOG, INSPECTOR: The eclecticism of journalistic roles during the COVID-19 lockdown. *Journalism Studies*, 23(5-6), 650–668. doi:10.1080/1461670X.2021.1977167

LISAD

Lisa 1. Analüüsitud tekstide loetelu

1. [Koroonaviiruse hirmus ei müüda Tallinna ühistranspordis enam pileteid](#)
2. [Koroonaviirus tuvastati eile ka ühel tartlasel, kokku on nakatunuid 17](#)
3. [Koroonakahtlus Võru linnas: kohalikud koolid ja lasteaiad suletakse ajutiselt](#)
4. [Teadusuuring: koronaviirusesse nakatunud inimene võib seda edasi anda ka peiteajal](#)
5. [FOTOD | Võrus käib massiline toidu ja esmatarbekaupade varumine](#)
6. [Viirusetestide analüüsimise võimekus suureneb: terviseamet pole enam ainus, kes seda suudab](#)
7. [Põhja-Eesti Regionaalhaigla on võimeline vastu võtma 52 väga raskes seisus patsienti](#)
8. [Ekspress Meedia rakendab uue nädala alguseni täielikku kodukontorit](#)
9. [SAAREMAA BLOGI | Vallavanema sõnul on saarele lisandunud kümme nakatunut. Kõik uued juhtumid võrkpallimänguga seotud ei ole](#)
10. [FOTOD | Koroonaviirus Saaremaal: kaitseülikonnad ja tühjad letid poodides](#)
11. [Koolid sulgevad koroonaviiruse tõkestamiseks ükshaaval uksi](#)
12. [Kuressaare NOM festivalil viibis koroonasse nakatunu. Korraldaja: kes käis festivalil ning end hästi ei tunne, peaks pöörduma arsti poole](#)
13. [Saaremaa vallavanem Madis Kallas palub eraettevõtjatel nädalavahetuseks planeeritud üritused ära jätta](#)
14. [Tartu paneb linna lukku: koolid koduõppele, muuseumid-raamatukogud-allasutused kinni](#)
15. [Tartu ülikooli meditsiinivaldkonna üliõpilasel tuvastati koroonaviirus](#)
16. [„Olukord muutub tundidega.” Kuidas hargnes viirusega võitluse otsustavaim päev](#)
17. [Koroonat kaugeks mureks pidanud saarlastele jõudis viirus koju kätte](#)
18. [Eriteade: Valitsuse korraldus eriolukorra väljakuulutamiseks](#)
19. [VIDEO JA BLOGI | Tallinna linnavalitsuse erakorraline pressikonverents. Kõlvart: kaupa jätkub poodides kõigile](#)
20. [Tartu Ülikool lõpetab eriolukorra tõttu auditoorse õppetöö](#)
21. [PERH tunnistab prohmakat: koroonaviirusest priid saarlased saadeti ükselt tagasi](#)
22. [Kalevi jalaväepataljoni ühel ajateenijal tuvastati koroonaviirus](#)
23. [Pärnus kinnitati kaks koroonaviirusesse nakatunut](#)
24. [Pärnu Ülejõe põhikooli õpetaja oli nädalavahetusel Saaremaal ja täna diagnoositi tal koroonaviirus. Õpetaja: võttis kaks päeva aega, et kiirabi tuleks testima](#)
25. [Kiik: arstiabi vajadus võib märkimisväärselt kasvada. Plaanilist ravi piiratakse, perearstide töö korraldatakse ümber](#)
26. [Tartu Ülikooli kliinikumis diagnoositi viirus, alates kolmapäevast katkestatakse plaaniline ravi](#)
27. [Info Võru võimalikest nakatunutest ei ole veel linnani jõudnud](#)
28. [Saaremaa vallavanem: meil on nakatunuid juurde tulnud kümne ringis. Kõik nad võrkpallimänguga seotud pole olnud](#)
29. [ERISADE | Valitsus võinuks eriolukorra varemgi kehtestada, nakatunuid on teadaolevast rohkem](#)
30. [Koroona jõudis itta! Jõhvi Bauhofi töötajal tuvastati viirus, kauplus karantiinis](#)

31. [12 ettepanekut, mida teha, kui oled sunnitud kodus istuma. Lugejad, jagage mõtteid!](#)
32. [Kliinikumi juht: intensiivravi võimekus on kliinikumis tagatud nii täiskasvanutele kui lastele](#)
33. [Välisministeeriumi reisiinfo eriteade: neisse riikidesse minnes võid sattuda karantiini](#)
34. [FOTOD | Muudatused EMO-sse saabujatele: haiglad paigaldavad triaazitelke](#)
35. [Tallinna ilukirurgiakliiniku juhatajal tuvastati koroonaviirus: nakatumise hetkest jõudis ta mitu päeva veel tööl käia](#)
36. [Koroonaga diagnoositud Pärnu õpetaja: kui poleks endale testi välja võidelnud, oleksin praegu juba jalul ja sotsiaalselt aktiivne](#)
37. [Luik tahab Tallinna volikogu istungid ära jätta](#)
38. [150 töötajaga Saaremaa vabriku töötajal leiti kolmapäeval koroon. Tehase juht: loomulikult oli tal kokkupuude ka teiste töötajatega](#)
39. [Viimased 6 juhtu moodustasid 60% tehtud proovidest](#)
40. [Peresünnitused on katkestatud. Sünnitama minnes tuleks kohe kõik lapse koju viimiseks vajalikud asjad kaasa võtta](#)
41. [POLIITKOLUMNIST | Yoko Alender: kõigepealt tuleb koroonaaes ületada hirm](#)
42. [PÄEVAREPLIIK | Krister Paris: presidendi sõna laskis koroonahirmus jalga](#)
43. [KOLUMN | Janek Mäggi: raha on majanduse veri. Veri on tänavatel](#)
44. [Kristen Michal: Julgustan peaministrit ja ministreid tegema otsuseid, millega olla sündmustest ees. Otsustajatel on meie kõigi toetus!](#)
45. [Valitsus taastab ajutiselt piirikontrolli ja piirab väliskodanike pääsu riiki](#)
46. [Regionaalhaigla piirab plaanilist tegevust, et valmistuda koroonaviiruse laiemaks levikuks](#)
47. [Valitsus kinnitas otsused ajutise kontrolli taastamise kohta Eesti riigipiiril](#)
48. [Võru gümnaasiumi õpilasel tuvastati koroonaviirus. Ta käis lõppeval nädalal koolis](#)
49. [Niisama uudishimu ja hirmu pärast pole vaja koroonatesti teha](#)
50. [Tanel Kiik koroonahaigete tegelikust arvust: tõenäoliselt on neid sadu, mitte tuhandeid](#)
51. [Tartu Ülikooli vanemteadur: positiivsete testide arv ei ole nakatunute arv riigis](#)
52. [Piirikontroll naaseb: vaata, millised on piiriületuse reeglid alates 17. märtsist!](#)
53. [Kiik: üldine kogukonna nakatumine pole 15%, testimise laiendamine teeb pildi paremaks](#)
54. [VIDEO | Martin Kadai: edaspidi tuleb kiirabi vaid siis, kui inimene on riskirühmas ja talle on näidustatud koroonaproov](#)
55. [Välisministeeriumi kantsler: reisimise võimalused lõppevad peale kolmapäeva](#)
56. [Ravimiamet: ibuprofeen ei süvenda koroonaviiruse nähte ega raskenda haiguse kulgu, palaviku alandamiseks olgu aga esmavalik paratsetamool](#)
57. [Kohtud kasutavad eriolukorra ajal rohkem kirjalikke menetlusi ja tehnilisi lahendusi](#)
58. [Kultuurimaastiku löögi pehmendamisele mõtlevad kaasa nii kultuurisõbrad kui asutused](#)
59. [Nädalavahetusega koroonahaigete arv peaaegu kahekordistus](#)
60. [Koroonapudelikaelad: kiirabi võimalused, proovivõtmine, infojagamine](#)
61. [Oht: pikaajaline isolatsioon võib põhjustada koduvägivalla kasvu](#)
62. [Teadlased ja eksperdid ei saa koroonakriisis riiki aidata: meile ei anta andmeid](#)
63. [Tabasalus suleti lasteaed: ühel lapsel diagnoositi koroonaviirus](#)

64. [Tallinn loobub linnajuhtide palgatõusust](#)
65. [Otsustatud: iga otseselt või kaudselt koroonaviiruse tõttu töövõimaluse kaotanud inimene saab 70% palgast](#)
66. [Koroonasümptomitega naine ei tea, millal oma väikest last näeb, sest teda ei testita: „Kõik numbrid suunavad teistele numbritele“](#)
67. [Pesuseep ninna! Kuidas alternatiivravihuvilised koroonat ravivad](#)
68. [Tallinna kooliõpilasel tuvastati koroonaviirus](#)
69. [PEREARST VASTAB | Kas ma olen riskirühmas? Kas õue sportima võib minna? Kui mul on nohu, kas olen juba koroonasse nakatunud? Millal võin ennast terveks pidada?](#)
70. [Peaminister muutis korraldusi: riskiriikide nimekiri on kehtetu. Eestisse sisenemisel ei nõuta enam kõikidelt inimestelt terviseankeetide täitmist](#)
71. [Kiirabi ei testinud rasedat diabeediga naist ega tema viiruse sümptomitega poega](#)
72. [Veoautojuhid: Poola piiril seisab kaubavedu, takistatud on ravimite ja muu esmavajaliku transport Eestisse](#)
73. [Jüri Ratas: nädala lõpus suudame teha 1000 koroonatesti päevas](#)
74. [Saaremaa vallavanema Madis Kallase koroonaviiruse test oli positiivne](#)
75. [Eesti tähtsaim suurõppus tõmmatakse koomale: Kevadtorm toimub sel aastal vähendatud mahus](#)
76. [Jõhvi Bauhof on jälle avatud, eelmisel nädalal kinnitati ühel töötajal koroon](#)
77. [Terviseamet käskis Kuressaare haiglal lõpetada koroonaviiruse drive-in testimine, kuigi see säästis töötajate aega ja kaitsevahendeid](#)
78. [Ekspress Meedia taastab põhjalikumate koroonalugude maksumüüri, et tagada ajakirjanduse jätkusuutlikkus](#)
79. [Exodus. Eestlased välismaal löksus](#)
80. [Sangari juht: insuldi ravimine sõnade abil. Praegu aitaks Eestit üksnes lühiajaline ja täielik moratorium](#)
81. [KOROONAKOGEMUS | Nils Niitra: kõige viimane paella, mis veenis meid Gran Canarialt lahkuma](#)
82. [Kord pole teste, siis pole kaitsevahendeid. Mida ei ole meile koroonatestidest varem räägitud?](#)
83. [JUHTKIRI | Häbi, Poola! „Ravi“ on hullem kui haigus](#)
84. [Marek Reinaas hoiatab: võlanimeline viirus on sama nakkav nagu koroon](#)
85. [Vilja Kiisler: piiride sulgemise tulemus – igamees üksi ja ainult iseenda eest?](#)
86. [KOLUMN | Epp Petrone: arstid lähevad justkui sõtta, aidakem neid](#)
87. [Iiris Saluri: gripihaigeid ei tohi unustada, nemadki vajavad endiselt abi](#)
88. [VIDEO | Riik tõstab koroonaviiruse testimise võimekust, ent jätkuvalt võetakse proove riskirühmalt](#)
89. [Kahel vabatahtlikul päästjal tuvastati koroonaviirus](#)
90. [12 riiki arutasid kaitsevalmiduse säilitamist ja sõjaliste operatsioonide jätkamist kriisi ajal](#)
91. [Välisministeerium lõi transiidivõimaluste kaardi koostöös Eesti firmaga AlphaGIS](#)
92. [Karantiini pandud inimesed toetust ei saa](#)
93. [Eriolukorra lõpuni väljastatakse ravimeid apteegist kuni kaheks kuuks](#)
94. [Riik hakkab maksuma eriolukorra ajal toetust erivajadusega laste vanematele](#)
95. [Statistikaameti uuring: inimesed on eriolukorra algusest paiksemad, hiljem kehtestatud lisapiirangud enam ei mõjunud](#)
96. [Mobiiliandmete analüüs | Inimesed jäid eriolukorras koju. Tublid oldi Tallinna ja Tartu läheduses, Ida-Virus püsivust kõige vähem](#)

97. [Eestit räsib koroonaepeideemia. Valitsus raviks seda muuhulgas välismaalaste ja oodatavate pagulaste massilise kinnipanekuga](#)
98. [Põhikooli lõpueksameid tänavu ei tehta, riigieksamid ikkagi tulevad](#)
99. [Valitsus otsustas: tuleb üleriigiline testimine, alustatakse Saaremaalt](#)
100. [Tanel Kiik: valitsuse rahvastiku testimisplaan tuleb vabatahtlik ja esialgu Saaremaa keskne](#)
101. [ERITEADE | COVID-19 nakatunud kodutu peab püsima varjupaigas](#)
102. [Valeinfo nädaläulevaade | Viraalne hitt: mees eksleb suvalise haigla ootesaalis ja intervjuuerib hambaarsti](#)
103. [Hanno Matto: tehkem nii, et selles kriisis ei saa rikkad rikkamaks ja vaesed vaesemaks](#)
104. [Sotsioloog: praegune kriis on võimalus õiglasema ühiskonnakorralduse loomiseks](#)
105. [Teadusnõukogu liige professor Krista Fischer: muu maailma statistikat Eestile kohandades võiks öelda, et meil on pooled nakatunud jäänud testimata](#)
106. [Koroonapuhang Tartumaal. Tabivere hooldekodus on 16 nakatunut, kuid viirust on alevikus leitud ka teistel](#)
107. [Põhiseaduskomisjon kobareelnõust: välismaalaste lühiajalist töötamist piirav punkt on liiga jäik, poliitiline ja tuleks eelnõust välja jätta](#)
108. [FOTOD | Kuressaarest toodi kopteriga Tallinnasse COVID-19 haige](#)
109. [Hiina kvaliteedikontroll aeglustab kaitsevahendite Eestisse jõudmist](#)
110. [Karl Kivil: kriis tuleb suurendada vabadusi. See stabiliseerib ühiskonda](#)
111. [Bangkokist naasev eestlane: lähen Saaremaale, kuna seal on rohkem vabadust kui Taimaal](#)
112. [EUROOPA ERISAADE | Yana Toom: EL tegi ajaloo suurima abipaketi, aga viletsa PR-i tõttu jääb see Vene ja Hiina abilennuki varju](#)
113. [Kriisistaabi juht: oleme suutnud ära hoida kõige mustema stsenaariumi, kus kõver võtab järsu suuna üles](#)
114. [Hädaolukorra meditsiinijuht koroonaviiruse testitulemustest: olukord on pigem optimistlik, kuid samasugused trendid peavad jätkuma](#)
115. [Adik Levin: praegu pole aega tõenduspõhiseid raviskeeme ära oodata, tuleb ravida julgelt](#)
116. [Avo-Rein Tereping: pandeemias ei ole süüdi nahkhiired, vaid inimesed](#)
117. [Kaja Kallas: kui avalik sektor kokku ei tõmba, elab ta justkui mingis oma maailmas, kus pidu kestab edasi](#)
118. [Ravijuht: kui võimalik, viige oma lähedane hooldekodust koju](#)
119. [„Olime sunnitud käsi laiutama. Riiklikud juhised.“ Kuressaare haigla näitas ülejäänud Eestile, kuidas koroonakriisile reageerida](#)
120. [ERISAADE | Jüri Ratas: eriolukorra pikendamise otsust pole, sellele küsimusele saab vastata järgmisel nädalal](#)
121. [Kuressaare haiglas manustatakse Covid-19 patsientidele ka C-vitamiini](#)
122. [Eestis on koroono kordustest tehtud kuuele protsendile testitustest](#)
123. [Koroonaviiruse positiivse diagnoosi on saanud 128 tervishoiutöötajat](#)
124. [Haigekassa ei saa lisaraha plaaniliseks raviks, tulud vähenevad 200 miljonit](#)
125. [Vaidluse tulemus: Kuressaare haiglast viiakse kolm patsienti mandrile](#)
126. [13 riigi keskkonnaministrid kutsusid majanduse rohelisele taastamisele. Eesti mitte](#)
127. [Urmas Reinsalu: Praeguse info pinnalt võib eeldada, et eriolukorda tuleb pikendada maikuuks, sest liigume ebakindlal soopinnasel ja tormates vajume müllkasse](#)

128. [Sisekaitseakadeemia kriisipsühholoogia õppejõud selgitab: „Kui mul on see sümptom, kas olen haige?“ – „EI!“](#)
129. [Eksitav | Koroona kaob valutumalt, kui piirangud kaotada? Hmm, ei.](#)
130. [Asjatundjad: apteekidesse müüki tulnud maskidel ei pruugi olla üldse kaitseklassi](#)
131. [Arstide vastuvõetud võidakse taastada](#)
132. [Tehke veebiteste! Interneti koroonatest annab riigile teada, kus võib haiguspuhang ägeneda](#)
133. [VIDEO | BBC tutvustab maailmale elu Eesti „koroonaasaarel“ Saaremaal](#)
134. [Terviseamet hoiatab pettuse eest: ameti nimel pakutakse heausksetele tasuta söeluuringut](#)
135. [Piret Rospu: koroonaravis ei pea iga moevooluga kaasa minema](#)
136. [Villu Zirnask: ärme muutume Talibaniks. Hakkame tasapisi avama](#)
137. [Koroonapuhang seiskas Eesti seni kalleima mängufilmi filmimise](#)
138. [Positiivne uudis: grippi nakatunute arv on tuntuvalt vähenenud](#)
139. [Valitsus saadab NATO-liitlastele Itaaliale ja Hispaaniale abiks kokku 60 000 kaitsemaski ja 200 000 eurot](#)
140. [Yana Toom Keskerakonna reklaamiskandaalist: mul on häbi. Ma vabandan](#)
141. [EUROOPA ERISAAD | Andrus Ansip: koroonapäita võib majanduskahju tappa rohkem kui viirus. Jätame Bolti ripakile, ostab Hiina selle ära!](#)
142. [GRAAFIK | Tööriist, et tegelikku koroonahaigete hulka arvutada. Nakatunute arv ei kasva ega kahane, vaid püsib stabiilsena](#)
143. [KODUS PÄÄSTAD ELUSID | Kiirabi osakonna juht: ärge alahinnake olukorda selle põhjal, et numbrid näevad natukene paremad välja](#)
144. [Täna saadab osaliselt reisijatevedu Tallinn-Helsingi liinil](#)
145. [OTSEPILT | Sotsiaalkomisjoni avalik istung keskendub viirusekriisist väljumise strateegiale](#)
146. [Jüri Ratase korraldusega tühistati Raatuse ühiselamus kehtinud liikumiskiirangud](#)
147. [EUROOPA ERISAAD | Sven Mikser: Eestile tähtsad EL-i eelarve read satuvad surve alla. Koroonakriisil ei tohi lasta üle sõita roheagendast!](#)
148. [Valitsus leppis kokku pärast eriolukorda kehtivas täiendavas leevenduste kavas](#)
149. [Kas koroonaviiruse test petab? Jah, aga mitte nii, nagu väidavad vandenõuteooriad](#)
150. [JUHTKIRI | Eriolukord on olnud Jüri Ratase nägu](#)
151. [Eriolukorra lõpp terendab. 67 vintsutusi täis päeva nõudsid Eesti rahvalt enneolematut pingutust](#)
152. [OTSEPILT | Reinsalu viibib täna Riias, pressikonverentsil Läti ja Leedu välisministritega räägitakse vabast liikumisest](#)
153. [ERITEADE | Valitsus kiitis heaks eriolukorra lõpetamise](#)
154. [ERITEADE | Valitsus kinnitas pärast eriolukorda edasi kehtivad piirangud ja leevendused](#)
155. [AUTORIKÜLG | Joonatan Allandi: suletud ukseid ja surevad poeetoloogid. Kas näeme peagi vabadussõda?](#)
156. [Olle Sellio: möödunud kriis tõi kaasa enesetappude laine. Miks peaks praegu minema teisiti? 10 soovitus meesle](#)
157. [Margot Roose: ei lase viiruse varjus kliimaeesmärke kaaperada! Nõuame radikaalset rohepöört](#)
158. [Alutaguse hoolekeskus koroonaviiruse epitsentris. Personalipuudus, üksijäetus, eemaletõugatus ja imelised tervenemised](#)

159. [Kaja Kallas eriolukorra lõpust: peaministri murelikust tõdemisest, et teine laine tuleb, on vähe praktilist kasu](#)
160. [WHO hoiatas koroonaga seotud laste surmatõve eest. Eesti teadlased: raport ütleb, et risk on väga madal](#)
161. [Terviseamet: lastele eluohtlikku tõbe on täheldatud koos koroonaviirusega. Mis neid seob, pole kindlaks tehtud](#)
162. [Terviseamet: haiglaid ja hoolekandeesutusi võib külastada vaid erandkorras](#)
163. [Arkadi Popov koroonapuhangust Alutaguse hoolekeskuses: töötajate ootused oli suuremad kui kiirabi võimalused, keegi abita ei jäänud](#)
164. [Jüri Ratas: kuigi oleme koroonaviiruse esimese lainega hakkama saanud, siis valmistume selle naasmiseks](#)
165. [Minister Kiik maailma terviseassambleel: peame olema tulevikukriisideks paremini valmis](#)
166. [Kuidas jõudis koroonaviirus Lihula Südamekodu elanikeni? Seda ei tea veel keegi](#)
167. [Luik: liitlaste õppused Balti regioonis peavad jätkuma](#)
168. [Maailmas ülilevinud valeinfot pungil „dokumentaal“ vallutas ka Eesti sotsiaalmeedia](#)
169. [Raimo Poom: rumaluse tipp - Taavi Aasa vägiteod lennunduse vallas](#)
170. [Eesti ettevõtted kaasavad miljoneid. Koroonakriis keerab meditsiinis uue lehekülje](#)
171. [Perearst Ruth Kalda: päev pärast eriolukorra lõppu. Kriis on muutnud nii elukorraldust, suhteid, hoiakuid kui peamist — suhtumist tervisesse](#)
172. [Minister Kiik: perearstidel on olnud tähtis roll viiruse leviku tõkestamisel](#)
173. [Kahe maikuus peetud peo osalised on terviseameti jälgimise all](#)
174. [Üks koroonaviirusesse nakatunud inimene käis pidudel Rapla- ja Tartumaal, mille tõttu on nüüd 39 inimest terviseameti jälgimise all](#)
175. [Haiglates ja hoolekeskustes jääb üleriigiline külastuskeeld veel kehtima](#)
176. [Jürilo tahab aastas neli miljonit eurot juurde saada, et palku tõsta ja inimesi värvata](#)
177. [Irja Lutsar: Rootsiga on piir kinni, sest haigusjuhtude arv on seal endiselt kõrge](#)
178. [BLOGI | Merike Jürilo: ma ei tea, miks ma lahkuma pean. Tanel Kiik: olen meelega ebakonkreetne](#)
179. [NÄDALA VÕITJAD-KAOTAJAD | Teatud! Nii nagu lubatud, terviseameti juht on jaanipäevaks läinud](#)
180. [PERH-i juht: meie isikukaitsevahendite varu on nii suur, et saame ka teisi haiglaid aidata](#)
181. [Ootamatult tagasi lükatud tehnikaülikooli välistudengid alustasid vasturünnakut](#)
182. [JUHTKIRI | Hoiame ära metsiku äri teise laine](#)
183. [Tartlane liikus hoolimata koroonaviiruse kahtlusest vabalt ringi](#)
184. [29 ettepanekut: teadlased esitasid ideid uuringuteks, mis aitaksid koroonaviirusega paremini võidelda](#)
185. [Koroonapositiivne tartlane nakatas ööklubis ühte tuttavat! Terviseameti esindaja: kolde oht on suur](#)
186. [Irja Lutsar koroonaviiruse teisest lainest: praegu pole vaja piiranguid kehtestada, muidu need edaspidi ei tööta](#)
187. [KAART | Vaata, millistest riikidest saabudes tuleb püsida kaks nädalat eneseisolatsioonis](#)
188. [JUHTKIRI | Tartu koroonajuhtumi kolm õppetundi](#)
189. [Mitu välisülikooli jäi tänavu Eesti tudengitest ilma](#)
190. [Isolatsiooni eiranud ja Narvas seignunud koroonahaiget võib oodata trahvi](#)
191. [JUHTKIRI | Väike lõbu ei kaalu üles puhangu kahju](#)

192. [TalTechi üliõpilaskonna juht välistudengite vastu võtmata jätmisest: õige otsus, sest praktikume, laboreid ja grupitöid e-õppega asendada ei saa](#)
193. [PÄEVAKOMMENTAAR | Joonatan Allandi: välismaal õppimine võib elu muuta, TalTechi näitel ka elu ära rikkuda](#)
194. [ERISADE | Ööpäevaga lisandus üheksa koroonapositiivset, neist osa on seotud Tartu „seiklejaga“](#)
195. [Tiksuv puhangupomm: koroonahaige tartlane väisas Narvas e-spordiüritust, kus oli kohal 300 inimest](#)
196. [Valitsus viskas paljud koroonapiirangud prügikasti: ööklubidesse lubatakse edaspidi ohtralt rahvast](#)
197. [Jüri Ratas koroonakolde läitnud tartlasest: tal pole mingisugust vastutustunnet](#)
198. [Terviseameti Ida regiooni juhataja optimistlikult: nakatumiste arv on kerges languses ja varjatud koldeid pole](#)
199. [KOROONAKONVERENTS: Paavo Nõgene märkis, et kriisis populaarne ja kohati väga veniv bürokraatia võib olla oluliselt ohtlikum kui Covid-19](#)
200. [KUULA | Eesti on astunud suurde vaktsiinisõtta. Kümnest inimesest kaks keelduks koroonavaktsiinist](#)
201. [JUHTKIRI | Hoidugem turismitööstust toetades rahakülvist](#)
202. [Urmas Reinsalu ja Jutta Urpilainen: Team Europe aitab paremini koos taastuda](#)
203. [Miks on nakatunute piir koolide sulgemiseks 10%? Sest terviseamet võrdleb koroonat gripiga](#)
204. [Ida-Viru keskhaiaglas kehtib taas külastuskeeld. Haiglise ravile või uuringutele minejad peavad kandma maski](#)
205. [Maksu- ja tolliameti Jõhvi büroosse jõudis koroonaviirus, esindus suletud](#)
206. [Viru vangla ametnikul tuvastati koroonaviirus](#)
207. [Irja Lutsari soovitusel algava kooliaasta puhul: mida tasub laste nakatumise puhul silmas pidada?](#)
208. [Ida-Virumaa uus pisikolle asub Sondas: koroonasse on haigestunud kaks kohalikku kõrtsitöötajat ning üks külaline](#)
209. [„Ma ei saa rääkida!“ Lähisuhtevägivallast teatati koroonakriisi ajal ligi poole vähem](#)
210. [INFOLAENG | Põhja- ja Baltimaad on teinud koroonaga ajal midagi õigesti. Aga mida?](#)
211. [Ülikoolid suunavad koroonariskirühmas üliõpilased akadeemilisele puhkusele](#)
212. [Kõige hullem prognoos: Eesti kaitse-eelarve võib jääda kümneid miljoneid väiksemaks](#)
213. [Koroonaproovid sadamas tagavad vaba pääsu Soome?](#)
214. [KOROONAKONVERENTS: Martin Kadai mõonab, et just suhtekorraldus on see, mis võib sisuliselt hästi lahendatud kriisile jätta halva varjundi või vastupidi](#)
215. [Koroonaviirus on Eestis gripist kordades surmavam haigus](#)
216. [Narvas asuv hotell Inger nõuab kahjuhüvitist ilmselt nii terviseametilt kui koroonahaigelt](#)
217. [Kaks nakatunut olid Tallinna-Kuressaare bussis. Saaremaa kriisikomisjon palub reisijatel tervist jälgida](#)
218. [Üks Nõmme Kalju koroonahaige on ühtlasi ajateenija: vahipataljonis isoleeriti 12 sõdurit](#)
219. [VIDEO JA FOTOD | Riskiriigist naasnud saavad nüüd lennujaamas koroonatesti tasuta teha: ühtegi reisidokumenti ette näitama ei pea](#)
220. [Hoiatus! Nädalavahetusest võib Läti reisisid kahenädalasse karantiini sattuda](#)
221. [ERISADE | Tanel Kiik: üleriigiline alkoholi müügi piirang tuleb niikuinii, see on nagu Kartaago vallutamine](#)
222. [Eesti tegi ettepanekud ELi kriisimeetmete ühtlustamiseks](#)

223. [Koroonatest on ebamugav, aga kaugel sellest, et keegi vatitiku aju torkaks](#)
224. [KOROONAKONVERENTS: Saaremaa vallavanem Madis Kallasel oli kriisi ajal stress nii kõrge, et unustas ID-kaardi koodid](#)
225. [Sotsiaaldemokraadid: töölt puudumine tuleb hüvitada esimesest haiguspäevast](#)
226. [Välisministeerium soovib vältimatu vajaduseta välisreisid ära jätta](#)
227. [Reportaaž Pärnu haigla nakkusosakonnast. Mida tähendab 7 x 30 sekundit nakkusosakonna õele?](#)
228. [JUHTKIRI | Koroonalevikut on vaja pidurdada](#)
229. [Terviseamet soovib tungivalt poes ja ühistranspordis maski kanda, eriti Tallinnas ja Ida-Virumaal](#)
230. [Ida-Virumaal tuleb edaspidi politsei teenindussaalides maski kanda](#)
231. [KAART | Uuel nädalal ei pea liikumisvabadust piirama Lätist, Soomest ja Vatikanist Eestisse saabujad](#)
232. [Eesti koroonapatsienti koheldakse kui president Trumpi: mõlemad saavad samu ravimeid](#)
233. [Eesti suursaadik USAs Jonatan Vseviov haigestus koroonaviirusesse](#)
234. [Digiriiki pole. Piiripunktides on pool aastat tarbetult pabereid määritud](#)
235. [PÄEVA TEEMA | Alo Raun: ärge korraldage koroonaajal osturallisid ja ärge osalege nendel!](#)
236. [Politsei ei pea igal koroonakahtlasel inimesel silma peal](#)
237. [KUULA | WHO ekspertgrupi liige lükkab ümber vaksineerimist puudutavaid vandenõusid: sundvaksiini ei tule](#)
238. [Seireuringut juhtinud dr Ruth Kalda vastus terviseametile: Eestis siiski on koroonaviiruse varjatud levik](#)
239. [Valitsus eraldas koroonaviiruse leviku seireks 880 000 eurot](#)
240. [VIDEO ja BLOGI | Jüri Ratas koroonapuhangust: olukord Eestis on kriitiline ja võib mõne nädalaga kriisiks muutuda](#)
241. [VIDEO | Jüri Ratas: jõulupeod ja -trallid tuleb ära jätta](#)
242. [Eesti toetab koroonapuhanguga kimpus Tšehhit 50 000 euroga](#)
243. [Haridusminister: koolid on ebaproportsionaalselt haridust piiranud, peame ilmselt seadust muutma](#)
244. [Valitsus uusi piiranguid täna ei seadnud, otsused loodetakse langetada teisipäeval](#)
245. [PÄEVA TEEMA | Prantsusmaal elav eestlanna: kodust väljumiseks tuleb täita ametlikud paberid, koroonale lisavad pinget terroriaktid](#)
246. [PÄEVA TEEMA | Eesti üliõpilane Belgias: oktoobris oldi veel ülbed - tudengite joomingud ja kaklused linnasüdames. Täna on kõik maskides](#)
247. [PÄEVA TEEMA | Prantsuse Lütseumi direktor Peter Pedak: koolid olgu viimased, mis kinni lähevad](#)
248. [Terviseamet ägab väärinfo all. Alles eile levis endise teleajakirjaniku koroonastatistika-valeväide üle 100 000 inimeseni](#)
249. [Lätis kehtib esmaspäevast eriolukord](#)
250. [ERISAAD | Maris Jesse: näeme lähinädalatel samasuguseid suuri nakatunute arve, 200 kandis ja ülegi](#)
251. [OTSEPILT KELL 12.30 | Balti välisministrid annavad pressikonverentsi, teemana laual ka koroonalukord](#)
252. [KAART | Vaata, millistest riikidest saabudes tuleb püsida isolatsioonis](#)
253. [POLIITKOLUMNIST | Kristina Kallas: alla keskmise palga saajatele tuleb hüvitada haiguspäevad täies mahus](#)
254. [Virus vangla iga neljas kinnipeetu on nakatunud koroonaviirusega](#)
255. [Põlvamaa hooldekodus on koroonaviirusega nakatunud 33 inimest](#)

256. [Vanemuises jääb etendus ära: tantsutrupp puutus kokku koroonahaigega](#)
257. [Lähikontaktseid tuvastada läheb aina keerulisemaks. Kas see võib kaasa tuua lauspiirangud?](#)
258. [President Kersti Kaljulaid on eneseisolatsioonis](#)
259. [Haapsalu linnavalitsus jäi kodukontorisse](#)
260. [Peapiiskop Urmas Viilma käis täna koroonaproovi andmas. Kirikupea on eneseisolatsioonis](#)
261. [PÄEVA TEEMA | Nele Peil: kutsun poode võtma uusi koroonapiiranguid väga tõsiselt](#)
262. [Kui inimesed ei hakka ise maski kandma, teeb valitsus selle kohustuslikuks](#)
263. [JUHTKIRI | Valitsus paneb Eesti koroonaarude katseajale](#)
264. [Narvas lähevad kõik koolimajad kinni](#)
265. [ERISAAD | Irja Lutsar: eriolukorra kehtestamine ei ole laualt maas. Maskide kandmisel ärge oodake valitsuse otsuseid](#)
266. [KONSERVATIIV VS. LIBERAAL: Kas maski mittekandmise eest peaks karistama?](#)
267. [Salajased viiruselevitajad. Pea pooled nakatunud võivad olla ainsagi sümptomita](#)
268. [See koroonalaine tuleb eelmisest pikem ja karmim. Siin on spikker selle läbimiseks](#)
269. [Uus koroonarekord lõhkus langustrendi illusiooni](#)
270. [Valitsus kehtestas piirangud: kultuuriasutuste ukсед võivad peale südaööd lahti jääda, baarid ja muu meelelahutus kinni](#)
271. [JÄRELVAADATAV | Terviseekspertid Popov, Lutsar ja Härma vastasid lugejate koroonaviirusega seotud küsimustele](#)
272. [Uuring: Eesti koroonapositiivseid viib haiglasse kopsupõletik või äge bronhiit](#)
273. [BLOGI | Ratas valitsuse pressikonverentsil: vanemad peavad leidma algklassilastele parima viisi kodus olemiseks](#)
274. [Koroonavaktsiini suhtumine - kui suur osa Balti riikide elanikke ei plaani end vaktsineerida?](#)
275. [KÜSI ASJATUNDJALT | Vaktsiinisaade: millal saab Eestis esimene inimene koroonavaktsiini? Kui palju vaktsiin maksma hakkab?](#)
276. [Kaja Kallase üleskutse: peatame abielureferendumi ja keskendume ainult koroonale](#)
277. [Jaak Aab: koolilastel tuleb vältida kogunemisi ka vaheajal, olgu kodudes või mujal](#)
278. [Peeter Olesk: seda oleks pidanud nägema ette juba kevadel](#)
279. [FAKTIKONTROLL | Koroonavastased imemistabletid ei asenda maski ega päästa viirusest](#)
280. [Miks on kirikud koroonakiuste avatud? Peapiiskop Urmas Viilma: meelelahutus ja sport pole universaalsed inimõigused](#)
281. [Kõik Tartu koolid lähevad esmaspäevast distantsõppele](#)
282. [Mattias Palli: põhjendamatu hirm kirikukolli ees](#)
283. [Sotsiaaldemokraadid: seis on kriitiline, esmaspäevane istung tuleb referendumil asemel pühendada koroonakriisile](#)
284. [Tallinna otsus valitsuse korralduse kiuste algklassid lahti jätta tuli osapooltele üllatusena](#)
285. [VIDEO | Kohtla-Järve linnaolukorrast Ida-Virumaal: peab tõdema, et karmimad piirangud olid vajalikud. Inimesed, kandke maske ka tänavatel](#)
286. [„Võiks hakata trahvima!“ Kohtla-Järve linnaolukorrast: noored suhtuvad koroonaviirusele nagu lihtsasse grippi](#)

287. [ERISAADE | Arst-residendid Ida-Virumaale appi? Nooremartide ühenduse juht: see on pigem ilus unistus, mida kriisi välja kuulutamata niisama teha ei ole võimalik](#)
288. [Sotsiaaldemokraatide fraktsioonis on lähikontaktne, koroonatesti tulemus selgub esmaspäeval](#)
289. [Narva volikogu esimehe ja linnaeape valimine lükkub jälle edasi](#)
290. [FOTOD | Sissevaade Ida-Tallinna keskhaigla Covid-osakonda keset koroonakriisi](#)
291. [Irja Lutsar uue nakatumisrekordi taustal: oodakem piirangute mõju ja hoidugem rahvamassidest ka värskes õhus](#)
292. [Ratase teine koroonatest oli negatiivne, peaminister pääses isolatsioonist](#)
293. [AUTORIKÜLG | Liisa Rebane-Mäe: ärme võrdsustame koroonaviirust müstilise kurjaga](#)
294. [Tartu ülikooli tippteadlased hoiatavad: enne vanavanemate külastamist hoitu seitse päeva igasugusest kokkupuutest teistega](#)
295. [Indrek Saar: Riigikogu juhatus, kas olete homme ja edaspidi valmis, kui keegi saadikutest on koroonapositiivne?](#)
296. [Pendel jõudis tagasi distantsõppe peale. On see koolilaste jaoks võit või kaotus?](#)
297. [PÄEVA TEEMA | Kerttu Jänese: lõpetage distantsõppe ilustamine!](#)
298. [PÄEVA TEEMA | Nele Labi: distantsõppe ootuses ei julge lapsed emagi kallistada](#)
299. [JUHTKIRI | Digipöörasusele päitsed pähe](#)
300. [FAKTIKONTROLL | Koroonaviirusesse pole surnud „ainult“ 17 inimest. Surma algpõhjuseks on see üle sajal inimesel](#)
301. [Maski, mida kannad, võisid valmistada orjad](#)
302. [VAKTSINEERIMISKAVA | Kes saavad vaktsiini esimesena ja mida selleks tegema peab?](#)
303. [JONIS | Vaata, kuidas jõuab vaktsiin Eestisse, terviseameti lattu, sinu organismi](#)
304. [Poole aasta pärast saavad kõik soovijad vaktsineeritud? Perearstide liidu juht: ma ei pea seda ebarealseks](#)
305. [43 arstitudengit pakkus end Tartu ülikooli kliinikumi koroonaosakondadesse appi](#)
306. [Idavirulased on viirusest hästi informeeritud. Miks seal nakkus siiski levib?](#)
307. [VIDEO | Hetkel pole teada, kaua vaktsiin täpsemalt kaitseb](#)
308. [Ravimiamet: koroonavaktsiini müügiloo taotluse hinnang võidakse anda lubatust nädal varem](#)
309. [ERISAADE | Keset tervisekriisi mängitakse Narvas võimuga. Keskerakonna sisekonflikt hoiab linna võimuvaakumis](#)
310. [Ministrid Jaak Aab ja Raul Siem ning riigikogu kultuuri- ja majanduskomisjoni liikmed puutusid kokku koroonahaigega ja jäävad eneseisolatsiooni](#)
311. [VIDEO | Mari-Anne Härma puhangust: langustrendi märke võiks oodata jaanuari lõpus, aga kõik sõltub pühade tähistamisest](#)
312. [Koroonaviiruse sümptomid võivad vanemaealistel olla ka kõhulahtisus ja palavik ilma kõha-nohuta](#)
313. [Irja Lutsar: kardame viirust, mitte piiranguid](#)
314. [INTERVJUU | Käitumisteadlane maskidest ja vaktsiinist: inimene lähtub sellest, kuidas teised tema arvates toimivad](#)
315. [FAKTIKONTROLL | Internetis luisatakse nagu Tanel Kiik ei plaaniks end koroonavastu vaktsineerida. Plaanib küll](#)
316. [JUHTKIRI | Kuidas koroonaaastal jõule pidada](#)

317. [Merits ja Lutsar: kui tahate veeta jõulud perega, olge enne nädal kodus](#)
318. [Tervenunud koroonapatsiente kimbutavad tervisemured ka pool aastat hiljem](#)
319. [VIDEO ja BLOGI | Valitsus: esimesed tervishoiutöötajad võivad vaktsiini saada juba järgmisel nädalal](#)
320. [Valitsus pikendas koroonahaigete ja lähikontaktsete karantiini korraldust tuleva aasta veebruarini](#)
321. [Martin Helme: koroonaviirus on Hiina biorelv](#)
322. [VIDEO | President: kui Ida-Virumaa inimestel ei ole informatsiooni või nad ei pea koroonaviirust tõsiseks, siis asi pole keeles](#)
323. [Narva haigla intensiivosakonna juht suri koroonaviiruse tagajärjel. Ülemarst: meditsiinitöötajad pole tavainimestest kuidagi erinevad](#)
324. [Võru haiglas on 29 nakatunuga koroonakolle. „Olukord on tõsine.“](#)
325. [Ida-Virumaal ja Harjumaal leevendatakse piiranguid. Teatud kellaajal on taas avatud söögikohad, muuseumite külastamine lubatud](#)
326. [VIDEO PRESSIKONVERENTSILT | Reformierakond ja Keskerakond seavad läbirääkimiste fookusesse koroonakriisi](#)
327. [Rein Ruutsoo: Kõlvart kasutab koroonasegadust ära, et vene keel teiseks riigikeeleks teha](#)
328. [Riiklik ekspertkomisjon teise vaktsiinidoosi edasi lükkamist ei toeta](#)
329. [VIDEO, BLOGI ja FOTOD | Eesti saab vähem vaktsiine kui vaja oleks. Tanel Kiik: Pfizeri suhtlus pole olnud läbipaistev](#)
330. [Valitsus leevendas pisut Harju ja Ida-Viru piiranguid](#)
331. [Aasta arstiks valiti ITK koroonaosakonna juht Alice Lill](#)
332. [Eesti saab järgmisel nädalal pea kolmandiku võrra vähem vaktsiine](#)
333. [Kristiina ja Riin Ehini üleskutse riigikogule ja valitsusele: olgu nüüd välja kuulutatud üleüldine Covidi-aja rahu](#)
334. [HOIA äpp ei täida eesmärki. Parandused on vaidlustesse takerdunud](#)
335. [Riigikogu arutab toetusmeetmete kasutamist. Jürgen Ligi: kõike varjutavad Porto Francoga seotud otsused](#)
336. [Sotsiaalkomisjon lükkas edasi seadusemuudatuse arutelu, mis kaitseb koroonakriisis pihta saanud pisiperesid](#)
337. [Teise laine surve haiglatele: koroonapatsientidele kohti jätkub, ent olukord võib muutuda](#)
338. [Anu Sieberk: Eesti on Euroopas ainus riik, kus inimeste suguelu küsimus on pandeemiast tähtsam](#)
339. [Eestis luuakse vaktsineerimiskeskused](#)
340. [Riskirühmade vaktsineerimine algab veebruaris, esimesena saavad süsti üle 80 aasta vanused](#)
341. [Nakatumiskordaja langus pelgalt illusioon? Krista Fischer: ennatlik oleks hakata koroonapiiranguid leevendama](#)
342. [VIDEO | Mari-Anne Härma: oleme pinevas seisus. Täiendavad riskid võivad hakata haigestumist ülespoole viima](#)
343. [Lääne-Tallinna Kesonhaigla alustas Tallinna haridustöötajate vaktsineerimist](#)
344. [ONLINE-INTERVJUU | Perearst Marje Oona: Praegu kehtivate reeglite alusel ei pea vaktsineeritu jääma lähikontaktsetena eneseisolatsiooni](#)
345. [Kriminaalne trend keset koroonapuhangut: testimise sertifikaate võltsitakse](#)

346. [Kaja Kallas kritiseeris Isamaad ja EKRE-t avalike ürituste korraldamise eest, unustades oma erakonna planeeritud avalikud sündmused](#)
347. [Riina Sikkut: koroonasse haigestunule tuleb haigushüvitist maksta 100 protsendi ulatuses](#)
348. [VIDEO | Kaja Kallas uutest piirangutest: need on kooskõlas teadusnõukoja soovitustega, ent ühe erandiga](#)
349. [ERISAADE | Psühholoog Andero Uusberg koroonaga vastu vaksineerimisest: mõistetav, et inimesed köhklevad](#)
350. [GRAAFIKUD | Mario Kadastik: kui nakatumisnäitaja kasvab samas vaimus, sureb märtsi keskpaigas koroonasse kuni 20 inimest päevas](#)
351. [PÄEVA TEEMA | Karoliina Vasli piirangutest: valitsusel läks selge sõnumiga ikka uskumatult kaua aega](#)
352. [JUHTKIRI | Tuntud piirangud, teistmoodi retoorika](#)
353. [NÄDALA NÄGU | Andrus Kivirähk: Elu ongi ohtlik](#)
354. [Ravimifirma tegi Eestile ettepaneku vaksineerida kõik elanikud 72 tunniga](#)
355. [VIDEO ja FOTOD | Sanna Marin: Soome valitsus saatis täna parlamenti eelnõu, millega saaks piiranguid Eestile vähendada](#)
356. [Iga viies üle 80-aastane on saanud esimese vaksiniidoosi](#)
357. [FOTOD | Vanalinnas unustati talverõõme nautides kõik viirusohutuse meetmed](#)
358. [Sotsiaalministeerium: nädalavahetusel vaksineerimine ei ole eesmärk omaette](#)
359. [Koroonapiirangud panid rahvatantsijaid muretsema: kas regionaalsed tantsupeod tuleb jälle ära jätta?](#)
360. [AUTORIKÜLG | Risto Veskiõja: reisimine koroonaajal. Väiksemgi viga võib maksta tuhandeid lisaeurosid või isegi tervise](#)
361. [Gunnar Kobini üleskutse uuele valitsusele: kohustuslik mask on koroonaga vastu võitlemise vundament, muidu jäämegi Euroopa üheks haigemaks riigiks](#)
362. [KUULA | Appi, mu lähedane on vandenõuteoreetik, mida teha?](#)
363. [Marko Lehes: koroonaga kiirtestidega saaksime hoida ühiskonna avatuna](#)
364. [Presidendi kantselei vabariigi aastapäevast koroonakriisis: Leiame igaks puhuks variandi](#)
365. [Maardu on Eestis koroonanäitajates esikohal. Üks linnaelanik: Mis siis?](#)
366. [Erakonnad jätaavad vabariigi aastapäevaks plaanitud üritused ära, erandiks on EKRE](#)
367. [Kaja Kallase pöördumine: ärme tee COVID-19 kriisist tavapärasest erakondade vägikaikavedu](#)
368. [PÄEVA TEEMA | Vello Saar: valitsus nägi tonti seal, kus paistab lahendus](#)
369. [Eesti on koroonavalededega võitlemisel läbi kukkunud](#)
370. [JUHTKIRI | Koroonalogistika jätab soovida](#)
371. [Hooldekodud ootavad ametlikku seisukohta: kas koroonat põdenuid vaksineerida?](#)
372. [REPLIIK | Lennart Käämer: vaksineerige kõigepealt tööjõulised ja juhid, nii saame kiiremini jalule](#)
373. [President tunnustas läbi tervise- ja majanduskriisi riiki juhtinud Jüri Ratast](#)
374. [Krista Fischer: koroonapuhangu peatamiseks tuleks kuuks ajaks kehtestada ranged piirangud](#)
375. [VIDEO, BLOGI JA FOTOD | Tanel Kiik: COVID-19 olukord on täna kriitilisem kui kunagi varem. Puhangu kontrolli alla saamiseks on vaja täiendavaid piiranguid](#)
376. [Tartu ülikooli seireuuring: koroonaviirus levib laialdaselt, kuid nakkusohtlike hulk võib olla arvatust väiksem](#)
377. [Osade perearstideni jõuab COVID-19 vaksini hiljemalt märtsi esimesel nädalal](#)

- 378.[VIDEO | Aasta koroonaga: lastehaigla pole kimpus koroonaviirusega, vaid suitsiidsete lastega](#)
- 379.[Ravimiamet: Koroonaa antikehade kokteil ei piisavalt efektiivne, et saavutada läbimurret võitluses koroonaga](#)
- 380.[Toomas Hendrik Ilves koroonapuhangust Eestis: nutikate lahenduste asemel näeme saamatust ja vabandusi](#)
- 381.[PÄEVA KOMMENTAAR | Karoliina Vasli: õpetaja Jüri sõnum peaministrile - Kaja, istu, kaks!](#)
- 382.[Kaitseväge juhataja Eesti Vabariigi 103. aastapäevaks pühendatud kõnes: Päril tavaline rahuaeg praegu ei ole](#)
- 383.[JUHTKIRI | Kuus ideed kiiremaks vaktsineerimiseks](#)
- 384.[TAGATUBA | Vaktsineerimisstaabis lüüakse ohu peale käega. Palgake vastutaja, kui ise hakkama ei saa](#)
- 385.[Urmo Soonvald: Kaja Kallase valitsus, andke vaktsineerimine ettevõtjate kätte ja makske 1-5 miljonit preemiat. Vaid see päästab häbit](#)
- 386.[Tartu Ülikooli Kliinikum valmistub senisest suuremaks plaanilise ravi piiramiseks](#)
- 387.[Kaja Kallas Euroopa Ülemkogul: liikmesriigid ei tohi korrata segadust tekitanud olukorda, kui piirid suleti](#)

Lisa 2. Kodeerimistabel

Lisatud tööle Exceli failina.

Lisa 3. Kodeerimispuu koos autori märkmetega

Uudise teemad ja alateemad

1 MEDITSIINILINE

1A Nakatumiste info, nakatunute väljaselgitamine

Info võimalike uute nakatunute/uute piirkondade kohta, kus nakatunuid on

(esimesed) nakatunud Eesti erinevates piirkondades; info uute (võimalike) nakatunute kohta (osalesid üritustel, käisid koosviibimistel jne); tuvastatud on viiruse kohalik levik (st Eestis kohapeal inimeselt inimesele), ülevaatelood sellest, kuidas viirus Eestisse jõudis (nt kuidas Saaremaale jõudis), ka statistika haigestumuse kohta lugude juures

Konkreetsete inimeste nakatumised (tuntud inimesed, aga ka kooliõpilased jne)

konkreetsete inimeste nakatumised (nimeliselt – nt Madis Kallas) või siis lood, kus tuuakse välja, et mõne kooli õpetaja/õpilane/päästja jne nakatus; ka lood, kus mõni tuntud inimene suri koroonaviiruse tagajärjel; info haigeks jäänud tervishoiutöötajate kohta; koroonahaige viidi kopteriga saarelt mandrile

Info koroonakollete kaardistamise kohta/viiruse leviku kaardistamisega seonduv

info mõne asutuse koroonakolde kohta; info hooldekodude puhangute kohta ja nende kirjeldused; hooldekodudes olevad terved inimesed võiks koju viia, et nad ei nakatuks; nakatumiste teema erapidudel, erapidudel viibinud on terviseameti jälgimise, koroonakoldeid (haiged inimesed liiguvad ringi, koroonakoldeid haiglates), nakkuskollete kaardistamise info (terviseamet kaardistab nakatunuid), ülevaadet nakatumistest/kolletest/üldisest olukorrast; Saaremaa valla väitel on vald viinud efektiivselt viinud inimkontaktid miinimumini, nakatunute kaardistamine üle eesti – jaotunud ühtlaselt nakatunute arv üle Eesti, haigusjuhtumite kaardistamine, terviseameti statistika arvutamise loogika; kuidas oleks parem koldeid tuvastada/avastada, terviseamet võtab töötajaid juurde, et kaardistada haigeid

Nakatumiste prognooside info/mudeldamine

nakatumiste üle arutelu (kuidas levib, miks levib jne), arutelu nakatumiste trendide üle (kas juba tipp ületatud), nakatumiste mudeldamine, nakatumiste prognoosid, nakatumiste kasvu üle arutelud-põhjuste otsimised, nakatunuid on kindlasti rohkem, kui testid näitavad; nakatunute kaardistamise alused

Info/arutelu haiguse enda kohta

uus info koroonaviiruse haiguse kohta; miks on palju asümptomaatilisi haigeid ja millest see tuleneb; uuringu andmed selle kohta, milliste koroonasümptomitega patsiendid satuvad haiglasse; üldised terviseküsimused, mis puudutavad koroonaviirust (meditsiinilisest vaatepunktist); arutelu, millal lugeda koroonahaige tervenenuks (terviseamet loeb tervenenuks need, kes haiglast koju saanud, teised statistikas ei kajastu); uuringud viitavad, et koroonaviirus võib põhjustada pikemajalisi vaevusi (meditsiiniline lähenemine sellele, et mis tervisemured kimbutavad põdenuid), kuidas levib koroonaviirus laste seas, uuring koroonaviiruse sümptomite kohta (kõhulahtisus on ka üks sümptom)

AI Nakatumiste graafikud – jäi valimist välja

Nakatumise graafikud maakonniti ja ka uudised, kus lihtsalt väga lakooniline info nakatumiste kohta (ilma graafikuta), haigestunute vanuselised jaotused graafikutena, testimiste arvud, hiljem lisandus ka vaktsineeritute statistika

1B Meditsiinisüsteemi võimekus

Haiglate võimekus koroonahaiged vastu võtta

(intensiiv)ravikohtade arv haiglas (kas on piisavalt); voodikohtade arv ja patsientide ümberpaigutamise küsimus; peame olema valmis, et arstiabi vajadus koroonahaigetele võib märkimisväärselt kasvada; kas on olemas haiglas piisav varustus; haiglad löid triaazikabinetid, juhuks, kui EMOSse hakkab tulema rohkem patsiente; millal viia saarelt mandrile koroonahaiged (intensiivravi vajaduse korral); meditsiinitöötajate kampaania kutsumaks üles inimesi vastutustundlikule käitumisele, et haiglad peaksid vastu (s.o jaksaksid koroonahaiged vastu võtta), meditsiinisüsteem jättis hooldekodu elanikud võitluses koroonaga üksinda; kuidas vähendada meditsiinisektori koormust, ravimit remedisiviiri on haiglates 30 inimese jaoks; koroonaviiruse teises faasis peaks koroonahaigetega tegelema eelkõige maakonna haiglad, PERHis isikukaitsevahendite hulk on nii suur, et olemas ka võimekus aidata teisi haiglaid; haigestumise kasv – oht meditsiinisüsteemile; haiglad on teise laine ajal valmis koroonahaiged vastu võtma, kohti hetkel jagub

Ootused arstide panusele

kas saaks appi tulla kriisi lahendama (residendid) ja samuti surve arstidele, töötavad viimase piiri peal; arstitudengid haiglasse appi; (Ida-Virumaal) on puudu tervishoiutöötajaid, töötajad on karantiinis ja haiglates olukord keeruline, perearstide võimekus vaktsineerida; kas arstid jaksavad kõikide teadusuuringutega ennast praegu kurssi viia – infot on tohutult palju; arste peab toetama vaimselt ja ka meetmetega, et nad saaksid oma tööd teha, ootused, et arstid on kuulajad-psühholoogid koroonaalukorras

Plaanilise raviga seonduv

plaanid-ettevalmistus selleks, et piirata plaanilist ravi, plaanilisele ravile tulnud saarlased saadeti PERHist tagasi, Tartu Ülikooli kliinikum peatab plaanilise ravi; PERH piirab plaanilist ravi, perearstikeskused peatasid plaanilise ravi; teise laine ajal tahetakse plaanilise raviga jätkata nii kaua kui võimalik; arutelu, kas plaaniline ravi saaks jätkuda ja ka piirangute ajal saavad ikkagi abi need, kes seda kiiresti vajavad

Ravivajaduse jaotamise teema

tuleks hoida viiruse levikuga sellist taset, et meditsiinisüsteem jaksaks toetada neid, kes abi vajavad ehk ravivajaduse jaotumine ühtlaselt, kuna viirus niipea ei kao; tervishoiusüsteemi koormus peaks olema jaotunud ühtlaselt haigete mõttes

Meditsiinipersonali ja haiglate sisemise töökorraldusega seonduvad küsimused

haiglatöötajate ohutus/kaitstus haiguse eest ja töövõime säilimine (haigla töötajatel jäävad ära sisekoolitused, tühistatakse planeeritud välislähetused, välispraktikante ei võeta vastu, ei korraldata patsientide vestlusringe); haigla töötajatel on enda kaitsmiseks välja töötatud juhised, kuidas käituda koroonahaige patsiendiga; töökorraldus haiglas, et kaitsta haiglasest viiruse levikut; fotod COVID osakonnast haiglas

1C Koroonaviiruse testimisega seonduv

Testimise korraldus

laustestimist ei peeta mõistlikuks; terviseamet leiab, et testimise vajalikkus on ajaga muutunud – testimine ei saa olla eesmärk omaette, testida tuleks ainult siis, kui olukord on tõsine. Kuressaare haigla ei ole nõus sellega ja väidab, et igapäev peab saama testida, kes tahab. Igal viirustunnustega haigel oleks tegelikult oluline teada, kas tal on koroonat või mitte – sellest lähtuvalt saaks kujundada oma käitumist ning karantiiniaja pikkust; kus saab testida ja miks ei saa testida?; kergemate sümptomitega haigeid ei testita tervishoiusüsteemi ressursside säästmiseks, testitakse vaid riskirühmi ja elutähtsaid teenuseid osutavaid inimesi; kiirabi on üle koormatud, edaspidi testitakse vaid riskirühmi ja neid, kellele on testimine näidustatud kui paljudele on tehtud kordustest ja kellele mõttekas teha (nt hooldekodudes); tervenemise hindamiseks ei tehta testi, osa proove andnud inimesed on nn jääknähtudega ega ole enam haiged tegelikult; kas testimine lennujaamas võib soodustada turismi

Testimisvõimekusega seonduv

arutelu testide analüüsimise kiiruse üle, st kuidas suudetakse nii vähe teste teha; testimisvõimekus laienes terviseametilt haiglatesse; haiglate võimekus teha koroonateste; käivitub saatekirja alusel laiendatud koroonaviiruse testimine Eesti erinevates linnades; Kuressaare haigla lõpetas *drive-in* testimise terviseameti käsul; Eestis testitakse miskipärast vaid diagnoosimise eesmärgil, aga mitte viiruse leviku testimise eesmärgil, aga sõeltestimine oleks ka tõhus; võiksid olla mobiilsed testimiskohad, kus inimesed saaksid ka ilma sõidukita koroonaproovi anda (testimispunkt liigub sinna, kuhu vaja); ettevõtte ei suuda kõiki oma töötajaid kontrollida ja igaks juhuks testida

1D Info/arutelu võimaliku koroonaviiruse ravi ja/või vaktsiini kohta

Võimalik ravi

arutelu, kas peaks tegutsema pigem mõtlemata või rohkem läbimõeldult haigusega võitlemisel: tuleb mõelda, kuidas leida võimalikult kiiresti tõhus viis ravida koroonat, et hoida ära surmasid; kriis ei õigusta räpakat teaduse tegemist, endiselt tuleb võtta aega, et leida tõhusad viisid haigusega võitlemiseks; Kuressaare haigla annab koroonahaigetele C-vitamiini – kas see on sobilik; raskeid koroonaviiruse juhtumeid ravitakse ka Eestis remdesiviri ja hormoonravimiga deksametasoon; Eesti teadlane USA presidendi eksperimentaalravist: lootustandev ravi; nn koroonat antikehade kokteili manustamine – kas võiks olla abiks koroonaviiruse ravis?; loetelu võimalikest ravimivõimalustest viiruse vastu ja arutelu nende tõhususe üle

Vaktsiiniga seonduv

vaktsiini tõhusus (kui pikalt kaitseb); vaktsiini kvaliteedi ja ohutuse üle arutelu; vaktsiinide kõrvaltoimete arutelu, vaktsineerimise mõjud; arutelu, kas juba koroonaviirust põdenud inimesi peaks vaktsineerima ja kui, siis millal?; kui paljud laseksid end vaktsineerida (uuring)

1E Teiste haigustega seonduv koroonat ajal

grippi nakatumiste arv on vähenenud; kas teised haigused jäävad nüüd tahaplaanile nagu nt gripp; perearstid ei võta enam grippihaigeid vastu; laste seas levib Kawaski haigus, sellele poogiti juurde seos koroonaviirusega (et levib koos koroonaga lastel). Põhjuslikku seost koroonaga pole kindlaks tehtud; lastele mõjus gripp palju rängemalt kui koroonat. Koroonat

vaates on lastehaiglad hoopis tühjemad; kas gripp on surmavam kui koroon; insuldid on koroonaviiruse pandeemia ajal vähenenud

1F Meditsiinitöötajate tähtsustamise/esiletoomisega seonduv

toetamine erinevate meetmetega, et nad saaksid oma tööd teha; perearstide panus viiruse tõkestamisel olnud võtmetähtsusega ning perearstid keerulisel ajal muutustega hästi toime tulnud, arstide esiletõstmine ja kiitmine paneb arstidele peale veel erilise surve ja võtab arstilt võimaluse olla inimene – ta peab olema kangelane, aasta arstiks valiti koroonaosakonna juht, arstide tänamine raske töö eest, juhitakse tähelepanu sellele, et miks tõstetakse esile vaid meditsiinitöötajaid, hooldekodude hooldajad on ka olnud tublid; meditsiinikriisi vaates on Eesti väga hästi hakkama saanud, kiitus meditsiinitöötajatele, kas pole imetlusväärne vaadata meedikute ennastsalgavat tööd

2 KÄITUMUSLIK (piirangud lihtsalt kehtestamise vaatest, juhised, üldine info, nõuanded, ülevaated olukorra seisust, valitsuse teated)

2A Piirangute info

Muudatused ühistranspordi korralduses

bussides ei müüda enam pileteid, bussi ei saa siseneda enam esiuksest, ühistranspordis soovituslik kanda maski

Ida-Virumaal bussides inimesed peavad sisenema mitte esimesest uksest,

Koolide-lasteaedade töökorraldus

koolid, lasteaiaid jt asutused (raamatukogud, muuseumid, huvikoolid, spordiasutused jne) suletud; info selle kohta, mis koolid ja mis ajaks jäävad distantsõppele, ülikool läheb distantsõppele, lasteaedade töökorraldus, vajadusel õpetajad-töötajad karantiini, Narvas lähevad koolid kinni ja distantsõppele; TalTech ei võta vastu kõrge nakkuskordajaga riikidest välisüliõpilasi, riskirühmades olevate üliõpilaste õppekorraldus (peavad võtma akadeemilise puhkuse), maskikandmine ülikoolides (osas soovituslik, osas kohustuslik); koolides distantsõpe,

Üritustega seonduv

ürituste ärajätmine (Saaremaa vald palub eraettevõtjatel kaaluda ürituste ärajätmist), erakonnad jätavad vabariigi aastapäevaks planeeritud üritused ära, vabariigi aastapäeva kõne – kas toimub, kui president lähikontaktne või jääb haigeks

Kaugtööga seonduv, kodukontorites töötamine, karantiini jäämine

ettevõtte töötajad jäid kodukontorisse; ülikool soovitab oma töötajatel teha kaugtööd; jalaväepataljon jäi karantiini, kaupluse töötajad jäid karantiini; ilukliiniku juhatajal viirus, kliinik sulges ukse, töötajad saadetud koju; tootmisettevõtte töötajad saadeti koju; tallinna volikogu töö ümberkorraldamise vajadus (kas tuleks istungid edasi lükata või mitte?); kauplus jälle avatud ja desinfitseeritakse pidevalt, et tagada turvalisus, koroonaviirusesse haigestunud töötajate tõttu on asutus suletud (maanteeamet, päästekomando, MTA büroo), teatris jäävad etendused ära, kuna keegi haigestus; linnavalitsus jäi kodukontorisse, kuna koroonahaige; riigikogu komisjoni istungil oli koroonahaige, osa jäävad isolatsiooni ja nõupidamised

distantilt; Ida-Viru hooldekodus pole enam töötajaid, sest nad on haiged ja/või isolatsioonis; peaminister oli isolatsioonis ja teeb tööd võimalikult palju kaugelt

Piirangud/töökorraldus haiglates, päästeametis, kohtutes, teenindusbüroodes, hoolekandekeskustes, kirikutes, kohalikus volikogus, kaitseväes

ülevaade kultuuriasustustes kehtivatest piirangutest; peresünnituste katkestamine; patsientide külustuskeeld haiglates; eriolukorra ajaks peatas päästeamet kodunõustamised; kohtud kasutavad eriolukorra ajal rohkem kirjalikke menetlusi ja tehnilisi lahendusi; PPA teenindusbüroodes tuleb kanda maski; külustuskeeld kehtib hooldekodudes; haigla külustuskeelu info; kohalikus volikogus töö ümberkorraldamine/istungite ärajätmine; töökorraldus kaitseväes

Piirangute lühiülevaated uudiste juures

2B Info riskiriikide, reisimise, isolatsioonireeglite kohta

- riskiriikide loetelu, riikide loetelu, kes on kehtestanud neisse sisenemisel erimeetmed, nt isolatsiooni jäämise või ei saa riiki enam üldse siseneda, info riiki sisenemise ja isolatsioonireeglite kohta (kes ja mis tingimustel saab siseneda)
- Eesti inimesed peaksid tulema viivitamatult koju, kes on välismaal, sest on järjest keerulisem koju naasta karmistunud piirikontrollide, katkenud lennuühenduste ja isolatsiooni jäämise tõttu
- info nende eestlaste kohta, kes on teada andnud, et soovivad välismaalt Eestisse naasta
- info riikide kohta, kes leevendavad piiranguid ja hakkavad lubama uuesti riiki
- info teiste riikide eriolukorra kehtestamise kohta (nt Läti)
- välisministeerium soovitab välisreisid ära jätta
- taastub osaliselt Tallinna-Helsingi vaheline reisijatevedu tööreisideks (mitte turismireisideks)
- 15. maist võivad Eesti, Läti ja Leedu riigipiire ületada isikud, kellel ei esine haigusnähte ja kellel on Eesti, Läti või Leedu vabariigi kodakondsus

2C Info koroonaviiruse sümptomite ja ka testimisvõimaluste kohta, samuti ravivõimaluste, haigushüvitiste, vaksineerimise kohta

- mida teha, kui on koroonaviiruse kahtlus, info koroonaviirusesse nakatumise kohta (nt peiteperiood), juhised selle kohta, kas ja millal pöörduda haiglasse ja arsti poole, info covid'i raskete sümptomite kohta (millal tuleb kutsuda kiirabi), info selle kohta, et kõhulahtisus on ka koroonaviiruse sümptom ja alus testimisele suunamiseks
- info nõuandetelefonide kohta, info HOIA äpi kohta
- info testimisvõimaluste kohta (selgitus inimestele, kuidas korraldatud ja kus saab testida, kes saab jne), ka siis, kui reisidelt tullakse
- haiguspäevade hüvitamise info
- lapsed saavad anda proovi kurguloputusvedelikuga

2D nn päeva kokkuvõtted Delfis: viimaste arengute ülevaade punktide kaupa olukorrast tervikuna – jäi valimist välja

2E Formaalised (emotsioonitud) juhised, mida saavad inimesed/ettevõtted jt ära teha viirusest hoidumiseks/kriisi lahendamiseks

jälgige oma tervist, ärge viige lapsi vanavanemate juurde, kinni tuleb pidada hügieeninõuetest (peske käsi, kallistamise vältimine, kätlemise vältimine, kaitstud köhimine/nuuskamine), viibige kodus, vältige kontakti ja rahvarohkeid kohti, tellige toit koju, juhised maski kandmiseks, jätke ära reisirid, veetke koolivaheaeg Eestis, hoidke distantsi, paigaldage koroonaaäpp HOIA, minge testige ennast ka kergete sümptomite korral, tehke kaugtööd (ettevõtted peaksid ka võimaldama seda), hangi infot usaldusväärsetest allikatest, jätke ära jõulupeod ja trallid, jõulud ja aastavahetus veeda vaid lähedastega, asjaajamisel kasuta võimalusel e-kanaleid, ajasta oma käimisi, vähendage liikumist ja kontakte, vähem kaubanduskeskustes käimist jõulude ajal ja vähem sugulaste külastamist, ärge tooge lapsi lasteaeda, kel võimalik, ärge liikuge haigena ringi ja andke asutusele teada, kui teil on sümptomid või olete olnud lähikontaktne, kandke maski, järgige juhiseid

2F Inimese vastutustundele rõhuvad emotsionaalsemad juhised

inimesed peavad teadvustama enda vastutust – mida nad ise saavad ära teha viiruse leviku piiramiseks, palume piirangutesse suhtuda tõsiselt, inimeste mõistvale käitumisele kutsumine seoses sellega, et mitte häbimärgistada koroonaviirusesse nakatunuid, ärge laske ennast lõdvaks inimesed, siis kohe nakatumine tõuseb, kui inimene liigub ringi haigena, siis sellel on tagajärjed normaalse elu juurde naasmisel, normaalse elu jätkumine sõltub inimesest, miks inimesed eiravad reegleid, õigustust sellele pole, peaminister ütleb, et inimesel pole mingit vastutustunnet, kui ta haigena ringi liigub. Rõhutatakse mitte ainult inimese vastutust iseenda, vaid ka oma lähedaste/sõprade ees; loodame üksteise peale, katsume koos haiguse kontrolli alla saada, igaüks saab panustada oma vastutustundliku käitumisega, kutsume inimesi mõtlema, kuidas tähistada ohutult vabariigi aastapäeva, inimestele paneme südamele, palun tulge kokkulepitud ajal kohale, sest teie tulemata jätmine tähendab, et kellegi teise võimalus vaktsiini saada on edasi lükatud; aitab kaitsta ennast ja teisi, viiruse leviku peatamiseks ja kõige haavatavama elanike grupi kaitseks on äärmiselt oluline vaktsineerida võimalikult suur osa riskigrupi kuuluvatest inimestest; piirangute leevenemisel on igal üksikisikul veelgi suurem vastutus selle ees, et ei tuleks uut haiguse plahvatuslikku levikut või lainet; Kui me kogume oma sisemise jõu kokku ja teeme kõik, siis...; kingi nii iseendale kui ka oma lähedastele tervis; Midagi ei ole tea. Kui inimesed sellest aru ei saa, siis mõnel lihtsalt ei tule järgmisi jõule.

2G Valitsuse otsused/teated piirangute kehtestamisest/leevendamisest

- eriolukorra kehtestamine ja sellega seonduv - Eestis kehtestati eriolukord
- valitsus taastas piirikontrolli viiruse leviku peatamiseks ja inimeste tervise kaitseks, valitsus kinnitas piirikontrolli taastamise, ülevaade piirikontrolli reeglitest
- valitsuse otsus muuta riskiriikide tingimusi, piirikontrolliga seonduvat (avaldatud on otsus)
- valitsuse korraldus liikumisel nende covid haigete kohta, kes kasutavad varjupaiga või turvakodu teenust
- eriolukorra juht Jüri Ratas tunnistas kehtetuks korralduse, millega suleti seoses COVID-19 nakkuspuhanguga Tartus Raatuse 22 asuv ühiselamu
- valitsuse täiendav leevenduste kava, kuidas eriolukorra ajal kehtestatud piirangutest sammhaaval loobuda (leevenduste kava avaldatud)
- valitsus kiitis e-istungil heaks otsuse, millega lõpetatakse pühapäeva keskööl 17. mail eriolukord Eestis.

- valitsus kinnitas pärast eriolukorda edasi kehtivad piirangud ja leevendused
- valitsus otsustas kaotada alates laupäevast külastajate arvule seatud piirangud meelelahutuskohtades ja piirangud sportimisel
- valitsus kehtestas korraldusega täiendavad piirangud klientide viibimisele ja liikumisele poes, kaubanduskeskustes, toitlustus- ja meelelahutusasutustes ning inimeste viibimisele avalikel koosolekutel ja avalikel üritustel.
- valitsus pikendas koroonaviiruse diagnoosiga haigetele ja nende lähikontaktsetele kehtivaid karantiininõudeid kuni tuleva aasta 1. veebruarini.
- valitsuse liikmed kiitsid põhimõtteliselt heaks piirangute jätkumise Ida-Virumaal ja Harjumaal 1. veebruarini, pikendati ka alkoholimüügikeeldu
- 16. novembrist kehtib üldkasutatavates siseruumides jälle 2 + 2 reegel. See tähendab, et koos tohib liikuda kuni kaks inimest ja teistest tuleb hoida vähemalt kahe meetri kaugusele. Meelelahutusasutused, sealhulgas baarid, peavad olema südaööst suletud.

Piirangute leevendamise info/teated

- eriolukorra lõpp, piirangud leevenevad
- erandkorras saab haiglas olevat inimest külastada
- taas võib sportida, käia meelelahutuskohtades
- Ida-Virumaal ja Harjumaal leevenesid piirangud: kontaktõpe lubatud, sisetingimustes võib sportida ja lubatud huviharidus
- kui Eestisse saabudes teed testi ja see on negatiivne, ei pea 14 päeva isolatsioonis olema

2H Juhised vaimse tervise probleemide korral pöördumiseks, juhised koduvägivalla puhul pöördumiseks

2I Soovitused distantsõppe korraldamiseks

3 MAJANDUSLIK

3A Kaubandus/kaupade tarne kriisi ajal

Kas kaupa jätkub?

- **ostupaanika:** inimesed varuvad viiruse- ja karantiinihirmus poest kaupa, kas poodides jätkub kaupa, Tallinna linnavalitsus kohtus kaubanduskettidega ja poed kinnitavad, et kaupa jätkub kõigile, Saaremaal poodides kauba massiline ostmine maha rahunenud, poed saavad tarnimisega hakkama; valitsus hoiab kaubaveo lahti (seoses piirikontrolli taastamisega) ja keegi ei pea toiduvarude pärast muretsema; ajakirjanikud ei saa aru massipsühhoosist seoses asjade kokkuostmisega;
- **ostlemine kriisi ajal:** kaubanduskeskused ei peaks kriisi ajal osturallisid korraldama, aga kui korraldab, peaks tagama turvalisuse; kauplused ei peaks korraldama agressiivseid müügikampaaniaid

Kaupade tarne ja hinnad

- **kaubavedu:** seoses piirikontrolliga on kaubavedu raskendatud, autod mitu päeva ootavad riiki sisenemist, Poola süüdistamine selles, et kaubad ei liigu (autod ootavad piiril ja see takistab kaubatarneid),

- **isikukaitsevahendite tarnijad raskustes ega suuda tagada riigile kaupa, tarned on taastunud**
- **isikukaitsevahendite hinnatõus:** haiglad on pidanud ostma väga kallilt neid tooteid; isikukaitsevahendite tootmine (maskide) sunnitööga Hiinas, isikukaitsevahendite hinnad, nt maskide hinnad apteekides

3B Majanduse olukord/tulevik üldiselt

Mure väljendamine ettevõtete seisuga ja tuleviku suhtes/meetmete vajalikkuse väljatoomine

ettevõtetel on keeruline ja ebakindel aeg, majandus tardub, taastumine aeglane; ettevõtetel väga keeruline aeg, oleks tarvis meetmeid, aga valitsus ei tee midagi; kuidas tekkinud majanduskriisis ettevõtteid aidata, erasektor saab rängalt pihta kriisis; suvel saame aru, mis hakkab juhtuma ettevõtetega töökohtade mõistes, meetmete olulisus ettevõtetele; kuidas vähendada koroonaviirusest tulenevaid kahjusid kultuurivaldkonnas?; majanduslanguse olukorras on vaja riiklikke meetmeid nii inimeste kui ka ettevõtete toetamiseks, riik peab tulema majandusele appi, mitte jätma turujõudude meelevalla kriisist taastumist kriis on paljude ettevõtete jaoks alles algamas pärast eriolukorra lõppu; arutelu, turismiettevõtted tegid valitsusele pöördumise toetuse saamiseks, peame tagama eesti rahvusliku kapitali kaitse, et eesti omanike käes olevad ettevõtted ei laguneks, eesti kapitalil põhinevate ettevõtete odavmüüki tuleks vältida;

Rahalised kaotused/kulud

ajakirjanduse kui ettevõtlusega seonduv: Eesti Ekspress taastab koroonauudiste maksumüüri majanduslikel põhjustel; hotell kaotas raha, sest avaldati hotelli nimi, kus viibis koroonahaige, eesti filmitegijatel filmitegemine seisab ja kaotavad rahastuse/see on lisakulu, ülikoolid ei suuda pakkuda riskirühmade õpilastele video/distantsõpet, sest see on kallis ja kulukas; Baltimaad on pääsenud koroonakriisist teistest riikidest väiksema majanduslangusega

Kriis kui võimalus: kaugmeditsiini ettevõtted näevad kriisis oma võimalust

4 POLIITILINE

4A arutelu kehtestatud piirangute kehtestamise, vajalikkuse ja nende kestvuse üle

Kas oleks vaja karmimaid piiranguid/kas tuleks juba piiranguid kehtestada

valitsus oleks võinud eriolukorra varem kehtestada (ajakirjanikud arutasid oma saates); ootus valitsustele karmimate meetmete rakendamiseks – EKRE soovib, et valitsus kehtestaks eriolukorra, mis võimaldaks valitsusel kehtestada rangemaid piiranguid; kas tuleks juba kehtestada piirangud ennetavalt teise laine ootuses; millised piirangud kehtestada teise laine ajal; valitsus arutab teise laine võimalikke piiranguid, kaalutlus, kas peaks teise laine ajal uuesti eriolukorra kehtestama, kas peaks kehtestama teise laine ajal karmimad piirangud; on vaja täiendavaid piiranguid; Ida-Virumaal rangemad piirangud on põhjendatud, kuna nii suur levik; maskide kandmise soovitusse tuleb hakata suhtuma üha tõsisemalt; arutelu, kas piirangud peaksid kehtima regiooni või olema ühesugused üle terve Eesti

Arutelu piirangute leevendamise seoses

arutelu selle üle, kas juba võiks hakata lõpetama eriolukorda ja piirangud (kuu aega eriolukorrast), arutelu, kas piirangute lõdvendamine (maikuus) on ikka õigustatud, kriisikomisjoni tellimisel tehakse inimeste liikumisanalüüsi kuni eriolukorra lõpuni, et aru saada, kus inimesed liiguvad, mis on üks tegur otsustamiseks piirangute lõpetamise üle, arutelu, kas võiks teise laine piiranguid lõdvendada,

Arutelu piirangute mõttekuse/õiguse/mõju üle

kas piirikontrollist on abi, kui viirus juba levib riigisiselt; kuidas teame, et piirangut õigeaegselt maha võetakse; ajakirjanik: mõned piirangud on ülereageerimine, piirangud lennu- ja laevafirmadele oli ülereageerimine; kas maskikohustus on õiglane ja õigustatud?; arutelu, kas koolides kehtestatavad piirangud on proportsionaalsed, kas riik on läinud koolides kehtestatud piirangutega liiale, linn eiras valitsuse korraldust ja tegi oma korralduse (ei pane algklasse kinni) arutelu, kas koolid peaksid olema suletud või mitte?; miks kirikutele piirangud ei kehti?; arutelu, kas kirikud peaksid olema lahti või mitte?; piirangud on mõjunud – inimesed jäid eriolukorras paikseks; miks ei saa piiril vajaminevaid pabereid täita veebis ja milleks neid pabereid üldse vaja on; valitsuse koroonapiirangud on olnud mõistlikud, valitsus jätkab piirangute kehtestamisel joont, et piirangutega ei liialdata, riik peaks kehtestama üldise maskikandmise kohustuse, kirjutama selle sisse hädaolukorra seadusesse; kas piirangud lennu ja laevafirmadele olid ikkagi põhjendatud?; kas alkoholimüügi piirang aitaks?; mida saaksid ettevõtted teha, et viiruse levikut takistada?; koolide sulgemine on ebaproportsionaalne piirang võrreldes paljude teiste piirangutega

Arutelu reisimise/riikidesse sisenemise tingimuste/karantiinitingimuste üle naaberriikidega

arutelu, kas suvel saab piiranguteta reisida Euroopa Liidus/millal võiksid piirid avaneda (Euroopa saade); naaberriikidesse reisimise karantiinitingimuste (nt Läti-leedu vahel töependeldajad) arutelu, arutelu kas saaks avada piirid mõne naaberriigiga (Rootsi)

Arutelu riikideülese koostöö üle piirangute kehtestamisel (piiride sulgemise vaates)

piiride sulgemise ja rahvusvahelise koostöö arutelu – kas peaks sünkroonis tegutsema riigid, Soomega piiriülese liikumise küsimused, piiri avamine Rootsi, loomulikult oleks võinud olla rohkem koostööd piiride sulgemisel riikide vahel

Arutelu piirangute järelevalve üle

kes peaks kontrollima, kas koolid lahti (politseil on järelevalve tegemise õigus, kuid veel vaja sisustada); kes kontrollib, et isolatsioonist inimene ei liiguks ringi ja kas teda peaks karistama – kas politsei või terviseamet; üleskutse, et isolatsioonireeglite eirajaid tuleks hakata trahvima; arutelu, kas maskide mittekandmise eest peaks inimesti trahvi või mitte; miks inimesed eiravad isolatsioonireegleid; inimesed võltsivad PCR teste – politsei, see on kuritegu, ärge tehke seda; terviseamet arutab, kas peaks trahvima inimest või mitte

4B Inimeste rahustamine, Eesti inimeste tänamine/ühisele tegutsemisele rõhumine

Koos ja rahulikult tegutsedes saame kriisist üle
koroonaa ees tuleb ületada hirm, sh tuleb usaldada ennast, riiki, hoida kokku; olen näinud seda ühistunnet – see on meis kõigis olemas, mida on vaja selle „sõja“ võitmiseks; kinnitan teile, et kui tegutseme kõik koos, siis saame kriisist üle

Tänu Eesti inimestele oleme suutnud kriisi ületada (Jüri Ratas peamiselt); peame sellest kriisist välja tulema targemana, tugevamana ja oleme näinud, et meil on tarku ja toimekaid inimesi, kes panustasid kriisi lahendamisse; kriis kinnitas, et Eesti inimesed nii linnades kui külates näevad Eestit meie kõigi ühiskonnana; Eesti inimesed käitusid tervisekriisis targalt, ettevaatlikult ja solidaarselt; tänu Eesti inimeste vastutustundlikule käitumisele oleme saanud viiruse tõrjumisega hästi hakkama; näeme taandumise märke mitte vaid seetõttu, et arstid, õed, epidemioloogid ja rahvatervishoiu spetsialistid teevad head tööd, vaid pigem seetõttu, et iga Eesti inimene pingutas selle nimel; koroonakriis näitas, et rahvas suudab end raskel ajal kokku võtta ja ühise pingutuse ja leidlikkusega on võimalik viirusest jagu saada;

4C Info liikumine/kommunikatsioon

Ootus, et kõrged riigijuhid peavad ebakindlas olukorras sõna võtma

ootus, et kõrged riigijuhid peavad tekkinud kriisis ja ebakindluses sõna võtma; üleskutse valitsusele ja riigikogule jõuluajal jätta kemplemine ja näidata sõbralikku suhtluskultuuri

Ootus selgete sõnumite ja adekvaatse info andmise/saamise suhtes

ootus selgete sõnumite ja adekvaatse info saamise suhtes (testimise, piirangute jne kohta) (Kristen Michal: info ja kommunikatsioon peaks olema pidev, perioodiline, aus ja autoriteetne, eriti kriisis.); ootus riigilt selgete sõnumite saamise suhtes ettevõtetele; kui midagi vajaks parandamist, siis elanike efektiivsem teavitamine; infoküllus, liiga palju infot seoses koroonaga; sõnumid peaksid olema läbimõeldumad; kriisiolukorras on oluline, et inimesed mõistaksid seatud piirangute eesmärgid; kriisi ajal peavad otsused olema üheselt mõistetavad; suhtekorralduse, kommunikatsiooni olulisus: terviseamet ei õnnestunud selles kriisis suhtekorralduslikult hästi; valitsuselt peaksid tulema selgemad sõnumid, koroonakommunikatsioon on olnud segane, inimestele on antud segaseid signaale; nakatunute infot ei tohi alaraporteerida, see on ohtlik kommunikatsiooniviga; kuidas inimesi mõjutada ilma käskude ja keelduta

Asutuste omavaheline segane infovahetus/inimeste „jooksutamine“

inimeste ootus saada infot – perearsti nõuandeliin on ülekoormatud, infoliinid jagavad erinevat informatsiooni (üks suunab ühele, teine teisele, nt testimise vajalikkuse osas), asutuste omavaheline suhtlemine: Kuressaare haigla ootab, et terviseamet oleks oma otsusest haiglat informeerinud; terviseamet ei vasta hotelli päringutele; terviseamet ei täitnud oma lubadust; aeglane bürokraatia võib olla ohtlikum kui haigus ise

Kommunikatsioon venekeelsele elanikkonnale

arutelu, kas venekeelse elanikkonnani jõuab piisavalt infot viirusest, meetmetest, piirangutest, kas riik on selleks piisavalt teinud?; presidendi arvamus, et Ida-Virumaal on asi meeles, mitte keeles; saavad vastuolulist infot; venekeelne elanikkond elab vene meedia mullis

4D Üldine arutelu riigi hakkama saamisest

Arutelu, kas saame riigina kriisis hakkama?

see selgub hiljem; üleskutse eriolukorra ajal eriti tähelepanelikult valitsuse tegevust jälgida ja hinnata, sest valitsuse võim eriolukorras on piiramatult; arutelu, kuidas riik saaks paremini kaitsta hooldekodusid; kas riik suudab piisavalt kontrollida maskide kvaliteeti (neid võisid valmistada ka orjad); mis Eestis müügile jõuavad; kas riigil on piisav kaitsevahendite varu, kas

suudame tagada isikukaitsevahendid: isikukaitsevahendite tarnimine võib hilineda Hiina täiendava kvaliteedikontrolli tõttu; riik otsib võimalusi tsentraalseks isikukaitsevahendite tarneks; kuidas riik on hakkama saanud – kas oleme hoidnud ära hullema;

Arutelu, kuidas oleme hakkama saanud, õppetunnid

Kuressaare haigla oli eeskujuks – riik võttis nende kasutatu hiljem ise ka kasutusele; eriolukord jäi võrreldes teiste riikidega võrdlemisi pehmeks ja lühikeseks, ülevaade valitsuste/riigi tegevustest eriolukorra ajal ja järel, et valitsuse kiire tegutsemine hoidis ära kõige hullema; viiruse varjus ei tohi unustada riigi kliimaeesmärke; peame õppima kriisist, kuidas on riik hakkama saanud lennuliikluse reguleerimisega (ei ole hakkama saanud); kas Merike Jürilo töösuhte lõpetamine oli õigustatud; arutelu koolide sulgemise teemal: kuidas jõudis riik selleni, et 10% võtta haigestunud määra distantsõppe määramiseks (see protsent ei päde); keegi ei olnud selliseks kriisiks valmis, ka riik ega terviseamet mitte; riik ei olnud valmis; suures plaanis oli kohalikul omavalitsusel koostöös riigiga kriisiks valmidus olemas, eriolukorras oli probleemiks riigi sotsiaalsüsteemi personalipuudus; kuidas saada inimesed paremini maske kandma; miks on Eesti ainuke riik Euroopas, mis kriisi ajal tegeleb abielureferendumiga; riigil pole olnud mingit plaani ega jätkusuutlikku tegutsemist; kuidas on valitsus kriisi lahendamisse kaasanud ettevõtteid (ei ole kaasanud – leiavad spaad); kuidas on Eesti saanud hakkama valeinfoga võitlemisel riigis; riigi testimise korraldus jätab soovida; president tunnustas peaminister Jüri Ratast covid-19 ajal tegutsemise eest; riik sai üldiselt hästi hakkama eriolukorras, kiideti läbi töötukassa sadade ettevõtete palgatoetuse meetet; valitsus on tähelepanu suunanud tervise ja majanduskriisi lahendamisele, vähem tegelenud psühholoogilise poolega; miks riik ei tulnud kaasa kaugmeditsiini võimalustega – eraettevõtete kaasamine kriisist; kuidas riik on hakkama saanud nende eestlaste aitamise ja kojutoomisega, kes on lõksus välismaal

Riigi kriisist väljumise plaanide arutelu/peame olema tulevikukriisideks/teiseks laineks valmis

ELi hinnangul riikide majanduse taas üles ehitamisel oluline rohelisest leppest kinnipidamine (eesti keskkonnaminister alla ei kirjutanud); arutelu, milline võiks olla riigi kriisist väljumise strateegia – riigil peab olema plaan; EL esitles meetmeid kriisist väljumise kohta; riik peab paika panema rahvusliku kriisist väljumise strateegia, st peab olema selge plaan; peame olema valmis teiseks laineks; kuidas riik väljub eriolukorrast ja kuidas läheb vastu teisele lainele – vajame selget teadmist ja tegutsemist edaspidiseks (valitsusel ei ole plaani); peame olema valmis teiseks laineks ja kriisist õppima, terviseamet tahab lisarahastust, et võtta inimesi juurde ja tõsta ka inimeste palka (arvestades edaspidiseid kriise), kuidas ära hoida teist lainet; riik peab pingutama, et muuda tervishoiusüsteem edaspidi veelgi tugevamaks

Koostöö (olulisus) teiste riikidega

kriisist väljumiseks vajame üleilmset koostööd, rahvusvahelise koostöö olulisuse rõhutamine, Euroopa liiduga koostöö; koostöö teiste riikidega (Soomega) kriisi lahendamisel, balti riikide ministrid kohtuvad, et arutada olukorda, **sh valitsus aitab teisi kriisist räsitud riike**: riik saab kaitsemaske Itaaliale ja Hispaaniale, Eesti toetab rahaga Tšehhi kriisi lahendamisel; Eesti on aidanud teistel riikidel takistada väärinfo levikut ja aidanud teisi riike humanitaarabiga; Eesti tegi Euroopa Liidu (EL) Nõukogus ettepaneku Euroopa liidu covid-19 pandeemiaga seotud kriisimeetmete ühtlustamiseks

Arutelu riigi toetusmeetmete suuruse/sisu üle

on vaja riigi meetmeid kriisi nii tervishoiu kui ka majanduskriisi lahendamiseks; riik planeerib täiendavaid toetusmeetmeid; riik arutab meetmete küsimust; riigi eelarvekomisjon saab ülevaate majandusolukorrast; töötukassa nõukogu arutas, kas toetada neid töötajaid, kes ei saa koroonaviirusest tingitud karantiini tõttu tööl käia, aga otsustas neile toetuskeemi mitte luua; valitsuserakonnad ei toetanud plaanilise ravi andmiseks lisaraha andmist haigekassale; riigi plaan võimaliku lisaraha suhtes plaaniliseks raviks läks luhta; sotsiaaldemokraadid tegid valitsusele ettepaneku haiguspäevade hüvitamise osas; riik otsustab lähiajal lisaeelarve osas toetamiseks ettevõtteid; riik arutab toetusmeetmete üle; kas ja milliseid meetmeid on tarvis; riik planeerib täiendavaid toetusmeetmeid; riigikogu komisjon arutab võimalikke toetusmeetmeid turgutamaks majandust; riik pole piisavalt majandust toetanud, arutelu, kui palju peaks riik ettevõtteid üldse toetama; valitsus tegi ettepaneku Kredexi meetmeks, et aidata väike ja keskmise suurusega ettevõtjaid; riigikogus vastuvõetav lisaeelarve peaks lahendama majandusmure, majandusmurede leevendamine Euroopa liidus; on vaja lisaeelarvet ka ravijärjekordade vähendamiseks,

4E Riigi vaksineerimiskorraldusega seonduv

riigi kulu vaktsiinide ostmisele ja vaktsiinide ostmise korraldamine (kas osta koos euroopa liiduga või otse eraldiseisvalt teistest riikidest), arutelu selle üles, kas vaksineerimine tehakse kohustuslikuks, eesti saab oodatust vähem vaksiine, mis on edasine plaan? Kriisist väljumiseks vaksineerimisega seonduv (poliitiline vaade); vaktsiinitootjad peavad tagama Euroopa liidule vaktsiinide tarne, sh väikeriigile nagu Eesti – Eesti on kohe valmis kiirendama vaksineerimist; riigi ajakulu kõnede peale, mis tehakse neile, keda kutsutakse vaksineerima (nt suhtlemine vaksineerimisvastastega, keda ei õnnestu veenda tulema); kas peaks nädalavahetustel ka vaksineeritama? VAKTSINEERIMISPLAAN (riigi plaan, kuidas vaksineerida); Eestile oleks hea, kui vaktsiinide eest võitlemise võtaks enda kätte Euroopa liit; mis on riigile vaktsiinide kulu ja kuidas garanteerida, et Eesti saab vaksiine ja kui palju on plaanis elanikkonnast ära vaksineerida; vaksineerimispassi teema – riikideülene koostöö selle loomisel; kas Eesti ikka saanuks ilma Euroopa liidu hanketa vaksiine üldse; riigile tehti ettepanek vaksineerida elanikkond 48-72 tunniga; vaksineeritute arvu tuleb tõsta; vaktsiinide defitsiit; riik peaks vaksineerima eelkõige just tööjõulist elanikkonda; kuidas saaks riik kiiremini vaksineerida, riik ei kasuta nutikaid lahendusi kiiremaks vaksineerimiseks, vaksineerimise tempo on aeglane ja valitsuse vaksineerimispoliitikas puudub otsustavus; riik on valmis kiirendama vaksineerimist; perearstid on valmis inimesi vaksineerima kohe, kui vaksiinid jõuavad; alustati haridustöötajate vaksineerimisega

4F riigi kaitsevõime/julgeolek kriisis, erinevate riigiasutuste võimekus/jätkusuutlikkus kriisis

päästjate võimekus, kui päästjad haigestuvad (kaks päästjad said koroonaviiruse) – päästeamet kinnitab, et nad on valmis ja ei tee järeleandmisi eesti inimeste turvalisuses; kohtute töövõimekus eriolukorra ajal – kohtute töö peab jätkuma; riigi kaitsevalmidus kriisis; kaitsevõime tõmbab koomale õppust Kevadtorm, kuid siiski peavad hoolimata keerulisest olukorrast säilima võimalused õppusteks; kriisis peab säilima kaitsevõime ja liitlaste õppused peavad ka kriisitingimustes toimuma; koroonakriis ähvardab Eesti julgeolekut nõrgestada ja kaitsekulutusi vähendada; viidatakse sellele, et NATO riigid aitavad üksteist ja Hispaania/Itaalia aitavad valvata Baltiriikide õhuruumi; riigikogu töö peab jätkuma ka viiruse ajal

4G Riigi võimekus viiruse leviku kaardistamisel/testimisel

kuidas saab valitsus/riik edaspidi adekvaatseid andmeid viiruse leviku kaardistamiseks ja selle pinnalt piirangute rakendamiseks; valitsus kaasab arstid ja teadlased, et töötada välja mudel viiruse tegeliku leviku hindamiseks; teadlased ja eksperdid tahaksid riiki aidata, kuid nad ei saa vajalikke andmeid, et kaardistada viiruse tegelikku levikut; riik eraldas raha, et korraldada koroonaviiruse seire leviku tegelikuks hindamiseks. **Eraldi punkt andmekaitsele vaade:** mis andmeid võib terviseamet avalikustada (kas ettevõtete nimed võib välja anda?); inimesed peaksid ennast koroonatest.ee lehel teada andma, et riigil tekiks ettekujutus viiruse levikust; riik hakkab testima välismaalt saabujaid – see aitab paremini viirust tõrjuda; lennujaamades testimise korraldus ei toimi; riigil andmed haigestunute paiknemise kohta (HOIA äpi arendamine); HOIA äppi peaks rohkem reklaamima, see ei täida eesmärki; terviseamet kaardistab haigeid ja võtab selleks töötajaid juurde; valitsus eraldas raha covid-19 seireuringu tegemiseks saamaks teada, milline on koroonaviiruse levik Eestis; teadlased otsivad lahendusi, kuidas piirata viiruse levikut; riik tahab korraldada rahvastikupõhist testimist kaardistamiseks, kui paljud on juba haigust põdenud; segadus testitute statistikaga; riik soovib tõsta testimisvõimekust/riik tõstab testimisvõimekust

4H Poliitiline agenda/profiit kriisist/poliitiline võitlus/võimumäng kriisi ajal/poliitike omavaheline kemplemine

keskerakond kasutas koroonakriisi ära enda upitamiseks; terviseameti direktor lahkus ametist sotsiaalministeeriumi soovil; Narva lükkab väidetava eriolukorra pärast volikogu istungid edasi, samas paistab, et tegelik eesmärk on volikogu laiuli saata; võimumängud Narvas keset kriisi; EKRE teeb piirangute kiuste vabariigi aastapäeva tõrvikurongkäigu, keskerakond on samuti registreerinud üritusi; reformierakond aitab kriisist väljuda, kahjuks ei teinud seda keskerakonna esimees Jüri Ratas; praegu peaks abielureferendumi ajal tegelema kriisi lahendamise; kuna on kriis, soovib uus võimuliit (kesk ja reform) koalitsiooni kiiresti sõlmida ja põhieesmärk on koalitsioonil kriisi lahendamine; Tallinna linnavalitsus ei tõsta linnajuhtide palku covid-19 leviku mõjude tõttu prognoositavat majanduslangust arvestades; peaminister kutsus üles koroonakriisist mitte tegema poliitilist kähmlust; Jüri Ratas ja peaminister Kaja Kallase omavahel kemplemine piirangute teemal; kas riik peaks koroonajal lihtsustama välismaalaste kinnipidamist – leitakse, et ülemaailmse pandeemia tingimustes ei ole välismaalaste suuremahuline kinnipidamine mõistlik; uus valitsus seadis prioriteediks koroonapandeemia;

4I Valitsuse meetmed kriisi lahendamiseks, ka Euroopa Liidu meetmed (kui oli info/arutelu konkreetsete meetmete/otsuste kohta)

- valitsus hakkab ettevõtetele maksma nn koroonahüvitist, et säiliks sissetulek neile, kes tööta jäävad koroonajärgse tõttu; need, kes koroonaviirusega karantiinis on, neile toetust ei maksta
- välisministeerium tegi koos eraettevõttega kaardirakenduse, et inimesed näeksid transiidivõimalusi koju tagasi pöördumiseks, kuna kaubatransport on lubatud
- ravimite müüki vähendatakse (so apteegist saab ravimeid osta kuni kaheks kuuks), et tagada ravimite olemasolu neile, kes seda vajavad
- vabariigi valitsus kiitis täna heaks toetuse määramise erivajadusega last kasvatavale vanemale.
- kevadel 2020 9. klassi lõpueksameid ei toimu ja põhikool lõpetatakse aastahinnete alusel. Hinnangud võivad kooli otsusel olla numbrilised või arvestatud ja mittearvestatud. Põhikoolilõpetajatele väljastatakse lõputunnistused juuni keskpaigaks.

- EL abipakett koroonakriisi turgutusmeetmetest, millest peaks osa saama ka Eesti riik
- valitsus otsustas tänasel istungil eraldada haridus- ja teadusministeeriumile reservist 880 000 eurot COVID-19 seireuringu jätkamiseks
- sotsiaaldemokraadid algatasid riigikogus viiruse kiire leviku piiramiseks eelnõu, mis pikendab tähtajatult haiguspäevade heldema hüvitamise reegleid ning kohustab haigekassat maksma positiivse koroonatesti andnud töötajatele hüvitist alates esimesest haiguspäevast ja seda tema töötasust 100 protsendi ulatuses.
- valitsus eraldas raha remdesiviri ostuks

5 SOTSIAALNE

5A Isolatsiooni/kriisi tagajärjed/mõjud

Arutelu distantsõppe mõjude üle

- **üliõpilastega seonduv:** arstiõpilased ei saa praktiseerida, kuna on distantsõppel; TalTech annab riskiriikidest pärit välisüliõpilastele võimalusele piirangute tõttu õppima tulla järgmisel õppeaastal; Eesti üliõpilased, kes soovisid vahetusüliõpilaseks, ei saanud piirangute tõttu minna õppima, kuhu soovisid; on inimõisute piiramine, et TalTech ei võta kolmandatest riikidest tudengeid vastu; riskirühmadest üliõpilastel pole häid valikuid õppetöö korraldamisel (peavad võtma akadeemilise, ülikoolid ei suuda tagada hübriidõpet); üliõpilased pahased, kuna on juba arvestanud TalTechis õppimise võimalusega ja oma elu vastavalt sellele korraldanud
- **arutelu distantsõppe kasude/kahjude üle:** poliitikud rõhutavad, et teise laine ajal koolidel ja lapsevanematel juba teada, mida tähendab distantsõpe ja oskavad käituda; distantsõppe kasud/kahjud; distantsõpet ei saa võrrelda kaugtööga; distantsõppes peab toetama neid õpilasi, kes rohkem tuge vajavad (võiks võtta abiõpetajad); distantsõpet saab kasutada lünkade täitmiseks ja osade õpilaste järeleaitamiseks, kes seda vajavad; distantsõpe on sama, mis koolist puuduminegi – see ei toimi, jäävad lüngad ja me ei tea, kuidas vanemad kodudes õpetavad; distantsõpe ei sobi kõigile – eriti saavad pihta algklasside õpilased, kuidas saavad väikesed lapsed hakkama distantsõppega kodus, kui vanemad peavad tööl edasi käima? Samas on distantsõpe parem, kui see, et koolid üldse kinni; distantsõpe mõjutab palju ka lapsevanemate elu

Arutelu, kuidas mõjutab isolatsioon üldiselt olmet ja eluolu

paljudele on võimaldatud kaugtöö, kuid osa inimesi ei saa kaugtööd teha (nt Ida-Virumaal inimesed tööstussektoris tööl); inimesed teevad videokohtumisi, ka hooldekodude kliendid nt saavad videokohtumisi teha; arutelu üldiselt virtuaalse elu üle ja kuidas see meid mõjutab; kodune „segasummasuvila“ sellest, et kõik pereliikmed kodus; mida teha oma vaba ajaga kehtivate piirangute ajal (soovitused vaba aja sisustamiseks); koroonaajal reisimisel tee endale kõik reeglid väga põhjalikult selgeks, väikseimgi viga võib tuua rahalise kahju

Kuidas mõjutab isolatsioon üritusi/kultuurisündmusi

kas saab korraldada ja planeerida kultuuriüritusi – näiteks laulu- ja tantsupidu, mille prooviperioodid on pikad; covid seiskas filmi „Erik Kivisüda“ tegemise, samas seisus on ka eesti teised filmitegijad

Kriisi/pandeemia laiemalt ühiskondlikult mõtestamine

- kriis on võimalus õiglasema ühiskonnakorralduse loomiseks – majanduslikult, sotsiaalselt, keskkondlikult; kriisi tagajärjel võiks suureneda kodaniku vabadused ja väheneda ühiskonnas võimumonopol
- praegune kriis on tekitatud inimese poolt, paigast on aetud lokaalne-globaalne tasakaal – kriisist tuleb õppida
- majanduse heaolu ei tohi seada inimeste ettepoole
- inimesed tunnevad end lõksus – nad ei ole kõikide piirangute poolt ja neil oleks nii mõndagi öelda, aga ellujäämisinstinkt surub nende suu kinni
- elu ongi ohtlik ja koroonaviiruse puhul peaksid inimesed keskenduma mitte ainult negatiivsele, vaid ka positiivsele (inimesed ju ka paranevad, mitte ainult ei haigestu)
- arutus üldisemalt inimeste vastutuse ja käitumise osas taolistes kriisides nagu pandeemia ja kuidas selline kriis on muutnud inimeste elukorraldust (sh tervisesesse suhtumist)

5B Viiruse ravimise kohta levivad müüdid/peetused ja nende ümberlükkamine

Konkreetse valeinfo ümberlükkamine

- sotsiaalmeedias jagavad inimesed infot, kuidas nad koroonaga vastu võitlevad (ohtralt C-vitamiini, MMSiga seonduv, pesuseep ninna)
- levis info Prantsusmaalt, et ibuprofeeni võtmine teeb koroonahaige seisundi hullemaks, ravimiamet lükkas ümber
- levis info Hiinast, et koroonat saab ravida ravimtaimedega, lükkati ümber
- levis video „koroonapandeemia pettusest“, lükkati ümber
- terviseameti nimel pakutakse tasulist sõeluuringut – väärinfo, mis lükkati ümber
- koroonaga on Hiina biorelv (tõendeid inimtekkelise olemuse kohta ei ole), viroloog lükkas ümber
- väide, et koroonaviiruse saaks kiirelt seljendada, kui isolatsioon tühistada ja lasta haigus karjaimmuunsuse tekkimiseks valdaval osal ühiskonnast läbi, lükkati ümber
- koroonaviiruse test petab – ümber lükkatud, gripp on koroonast surmavam
- levib valeinfot pungil dokumentaal „plandemic“ koroonaviiruse kohta
- kas vastab tõele väide, et koroonapositiivne satub kohe politsei huviorbiiti – ei vasta
- vandenõu: tuleb sundvaktsineerimine, lükkatud ümber
- valeinfo levik koroonaviiruse kohta üldiselt;
- info, et kes keeldub koroonaproovist, pannakse vastu tahtmist koroonapositiivseks kirja
- kas imemistabletid aitavad viirust vältida – ei aita
- koroonaviirusesse surnud inimeste statistika kohta väärinfo levitamine – ümber lükkatud
- levib info nagu ei planeeriks Tanel Kiik end vaktsineerida

Arutelu, mida teha vandenõuteoreetikute

- tuleb rahulikult faktipõhiselt rääkida, kuid mitte ennast peale suruda
- ülevaade sellest, kuidas tekivad vaktsiinivastaste grupid Facebookis ja kirjeldus, kuidas saadakse vaktsiinivastaseks

5C Inimeste aitamise olulisus kriisis (ebavõrdsuse väljatoomine/haavatavamate ühiskonnaliikmete väljatoomine, töötuks jäänute toetamise küsimus)

- kriisides kannatavad just vaesemad inimesed, oluline on tugevdada võrdset kohtlemist; pandeemia on kasvatanud ebavõrdsust ühiskonnas; kriis süvendab ühiskonnas ebavõrdsust
- arutelu, et on vaja hüvitada haiguspäevi, et väiksema sissetulekuga inimestel ei tekiks toimetulekuriski; riik peaks hüvitama haiguspäevad, et inimesed ei kaotaks sissetulekut ja et nad oleksid kodus, kui nad peavad isolatsioonis olema ega rikuks reegleid; väiksema sissetulekuga inimestele peaks maksma palgakompensatsiooni; riik toetab neid vanemaid, kellel on erivajadusega laps, et nad saaksid kriisi ajal lastega kodus olla ega kaotaks rahas
- töötute toetamise küsimus; tuleb aidata ka noori inimesi, kes äsja tööturule sisenenud või õppivaid noori
- kõigil vanematel pole võimalust jääda lastega koju, neid tuleb toetada (nt hoida koolid lahti)
- kuidas saavad hakkama vähekindlustatud lapsed digilainele häälestudes
- vanemahüvitise teema – kuidas anda koroonakriisi ajal lapsi planeerivatele peredele kindlustunne, et lapsed sündimata ei jääks ja pered raskustesse ei satuks

5D Koroonaväsimus: inimesed on kriisist ja isolatsioonist väsinud/stressis/emotsionaalselt kurnatud

- on tekkinud tüdimus, igatsetakse tavapärasest elu, ühiskonnas on pinged tajutava; teistest eemal viibida ei olnud lihtne eneseisolatsioonis olles; riigi segasest tegutsemisest on inimestel tekkinud koroonaväsimus; laulu- ja tantsupeo korraldajatele on stressirohke, et vaja on teha proove ja repertuaar selgeks saada, aga valitseb teadmatus ja piirangud; koroonaväsimuse taga on inimeste psüühika – tegemist on tõsise haigusega, ent vähesed on sellega kokku puutunud
- koroonaoalukord tekitab inimestes ärevust ja stressi, laste/õpilaste ärevushäired, inimeste psühholoogilised probleemid seoses isoleeritusega, laste vaimse tervise mured on kasvanud koroonaajal; kuigi lapsed põevad üldiselt koroonat vähe, siis just lastest ja noortest on saanud Eesti koroonakriisis üks enim kannatavaid ühiskonnagruppe; kriis tekitab inimestes ka haiguse sümptomite osas ülemõttlemist ja stressi, praegu tuleks võtta rahulikult järgida riigi juhiseid ja mitte üle mõelda ega stressida
- psühholoogiline abivajadus olukorra tagajärjel (nt koolilapsed ja vanemad on rohkem pöördunud koolipsühholoogide poole muredega); võib eeldada, et kriisis hakkab kasvama vaimse tervise muredega ja depressioonis inimeste arv; kriisi ajal on rohkem depressioonis inimesi; kõikide õpetajate ja lastevanemate töö on lapsi hoida ja kaitsta sel keerulisel ajal; eriolukord võimendas enesetapumõtteid; võimalik koduvägivalla kasv; eriolukorra ajal sai ohvriabi tavapärasest vähem kõnesid
- inimesed ei jälgi enam piiranguid – seireuuringu käigus toimunud käitumisuuring näitab, et mida aeg edasi, seda nõrgemaks muutub inimeste soov piirangid järgida; uued piirangud hakkasid kehtima, aga inimeste ohutunne pole kasvanud; eiratakse reegleid ja lustitakse õues piiranguid järgimata

5E Inimeste hirm vaksineerimise ees

- kuidas vähendada inimeste hirmu vaksineerimise ees
- inimeste hirm on mõistetav, vaja on aega, et see otsus läbi mõelda enda jaoks

5F Kogemuslood – läbi inimeste/kohtade lugude pandeemiaga seonduva kuvamine

- inimene räägib loo haiguse läbipõdemisest (sümptomid, testile saamine)
- inimesed räägivad oma kogemustest teistesse riikidesse lõksu jäämisega seoses; seoses lenduda tühistamisega, inimene räägib loo, kuidas ta viimasel minutil koju pääses välismaalt
- välismaal elavad eestlased räägivad sealsetest piirangutest ja kõrvutavad neid Eesti omadega;
- inimesed räägivad teises riigis kehtivatest koroonaviiruse meetmetest (nt Tais olevad eestlased)
- BBC avaldas videoloo „koroonasaarest“ Saaremaast, mis räägib lugu sellest, kuidas viirus saarele jõudis ja kuidas kohalikud reageerinud
- rahvas pakub põhjuseid, miks on Maardus koroonanäitajad nii kõrged (tänavaküsitlus)
- Alutaguse hooldekodu juhi lugu sellest, kuidas Alutaguse hooldekodu viiruse läbi elas (emotsioonidel põhinev); reportaaž Pärnu haigla koroonaosakonnast

Lahenduste otsimine

0 lahenduse otsimisega ei tegeleta

1 lahendust otsitakse

Kui lahendust otsitakse, siis millele otsitakse lahendust ja millist lahendust pakutakse? (kirjutada välja vabatekstina)

Keda nähakse lahendajana?

0 ei eristu/pole mõistetav

1 inimesed, kodanikud

2 haiglad, arstid, meditsiinisüsteem

3 ettevõtted

4 riik, valitsus, ministriumid, poliitikud

5 terviseamet

6 hooldekodud

7 omavalitsus, kohalik volikogu, ka omavalitsuste kriisikomisjonid

8 kirik

9 erinevad riigiametid – politsei, ravimiamet, TTJA, presidendi kantselei

10 teadlased, teadusnõukoda

11 Euroopa Liit, Euroopa Liidu ühine tegutsemine, rahvusvaheline koostöö, NATO liitlased, teised riigid, nt ka Euroopa ravimiamet, Euroopa Komisjon

12 õpetajad, koolid, haridusasutused

13 president

Kõneisikud uudises

0 kõneisik puudub

1 haiglate juhid/esindajad, (pere)arstid, meedikud, arstide esindaja (nt nooremarstide liit)

2 terviseameti töötajad ja/või ka seal kriisi ajal töötanud TA töötajad

3 sotsiaalminister või sotsiaalministeeriumi esindaja

4 teadlane, teadusnõukoja esindaja, professor, õppejõud (analüüsib koroonaviirust)

5 testimist ja vaksineerimist korraldavad ettevõtted (Synlab, Medicum, Qvalitas)

- 6 kohalik omavalitsus, kohalik volikogu
- 7 raviamet
- 8 ettevõtjad (nt kauplused, ilukliinikud, ürituste korraldajad, autovedajad, tootjad, majutusettevõtted, kaupmeeste liit)
- 9 ajakirjanikud
- 10 rahandusminister ja/või rahandusministeeriumi esindaja
- 11 kultuuri- ja ühiskonnategelased (kultuuriinimesed, ajaloolased, kirikutegelased, luuletajad, külavanem, bioloog Riin Ehin ühiskondlikus rollis)
- 12 proviisorid
- 13 õiguskantsler, õiguskantsleri büroo
- 14 üliõpilased, õpilased, ka üliõpilaskondade liidu juht, õpilasorganisatsiooni esindaja
- 15 haridusasutuse esindajad (nt õppeprorektorid, ülikoolide kammjuhid, koolide direktorid, õpetajad, haridustöötajate liit, huvihariduskoolide esindajad, õpetajate seltsi esindajad)
- 16 haigekassa
- 17 siseminister, siseministeeriumi esindaja
- 18 hooldekodude esindaja, sotsiaaltöökeskuse esindaja
- 19 n-ö tavalised inimesed (nt koroonahaige, viimasel hetkel koju pääsenud inimesed)
- 20 politsei- ja piirivalveamet
- 21 peaminister
- 22 välisminister, välisministeeriumi esindaja
- 23 majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi esindaja
- 24 andmekaitseinspektsioon
- 25 kaitseminister, kaitseministeerium
- 26 haridus- ja teadusminister või ministeeriumi esindaja
- 27 riigihalduse minister
- 28 keskkonnaminister
- 29 muu – endine väliskaubanduse- ja IT minister, endine Ameerika Ühendriikide suursaadik
- 30 muu poliitik, erakonna esindaja, riigikogu komisjoni liige, riigikogu liige, europarlamenti saadik, euroopa komisjoni liige
- 31 WHO, Euroopa Liidu, Euroopa Parlamendi esindajad, Worker Rights Consortium, väliseksperdid, välisriigi minister, välisriigi raviameti esindaja
- 32 riigikantselei esindaja, riigikogu esindaja (ei ole poliitikud), peaministri kantselei endine juht, valitsuse meedianõunik, presidendi avalike suhete nõunik
- 33 rahvastikuminister
- 34 patsientide liit
- 35 puuetega inimeste koda
- 36 sotsiaalasutuste nõukoda
- 37 tervise- ja tööminister
- 39 teised sihtasutused, agentuurid, keskused, MTÜ-d, koostöökogud – SA Eesti Internet, teadusagentuur, MTÜ Mondo vastutustundliku tarbimise ja õiglase kaubanduse juht, TEHIKu esindaja, MTÜ Nõmme Kalju esindaja, Saaremaa koostöökogu esindaja
- 41 võrdõiguslikkuse volinik
- 42 tarbijakaitse- ja tehnilise järelevalveamet
- 43 riigikohus
- 44 psühholoogid, terapeutid, naiste varjupaigad, ohvriabi
- 45 prokuratuur
- 46 kaitsevägi

47 päästeamet
48 maksu-ja tolliamet
49 vangla
50 statistikaamet
51 haridus- ja noorteamet
52 president

Lisa 4. Meditsiinilise teema tekstinäited

Meditsiinilise teema alateemade tekstinäited	
Alateema nakatumiste info ja nakatunute väljaselgitamine	
Info võimalike uute nakatunute/uute piirkondade kohta, kus nakatunuid on	<i>Täna kinnitasid Pärnu haigla ja terviseameti analüüsid kaks esimest koroonaviirusega nakatunut Pärnumaal. (U23)</i>
Konkreetsete inimeste nakatumised (tuntud inimesed, aga ka kooliõpilased jne)	<i>Vallavanem ja kriisikomisjoni juht Madis Kallas andis pühapäeval COVID-19 proovi ja sai nüüd teada, et tulemus on positiivne, vahendab Saarte Hääl. (U74).</i> <i>Täna tuvastati Viru vangla ametnikul koroonaviirus. Viimati täitis haigestunud ametnik oma ülesandeid 27. augustil. (U206)</i>
Info koroonakollete kaardistamise kohta/viiruse leviku kaardistamisega seonduv	<i>Põlvamaa hoolekandekeskuses Kanepi Kodu on juba 33 koroonanakatunut, neist 2 on hooldekodu töötajad. Lõuna-Eesti hooldekeskuse AS juhatuse liige Ülo Tulik rõhutas, et paanikaks pole põhjust. (U255)</i> <i>Võru haiglas on 29 inimesega koroonakolle, 21 haigestunud on patsiendid, 8 töötajad. Haiguse algallikaks peetakse praegu asümptomaatilist personali. (U324)</i> <i>Koroonaviirusesse nakatunud tartlane andis viiruse edasi ka ühele tuttavale, kellega koos ööklubis Vabank pidutses. Terviseameti inspektorid tegelevad sellega, et tartlasega kokkupuutunud kaardistada. (U185)</i>
Nakatumiste prognooside info/mudeldamine	<i>Prognoosid näitavad, et koroonaviirusega nakatunute arv kasvab veelgi. Praegu on aeg, kui kõik peaksid hakkama kandma maske ja ära jätma suuremad üritused. Põhjus, miks nakatunute arv on kevadisega võrreldes nii suur, ei ole Jesse sõnutsi sugugi seotud haiguse agressiivsema levikuga. (U250)</i> <i>Mario Kadastiku ja Krista Fischeri prognoosid näitavad, et aastavahetuseks võib haiglaravi vajada 500-700 koroonahaiget. (U294)</i> <i>Terviseameti peadirektori asetäitja Mari-Anne Härma räägib, et koroonanäitajad on hetkel stabiilsed, aga see kõik võib muutuda. Kasvutrende on näha näiteks Pärnumaal ja Tartumaal. Härma räägib Delfile, et haigestumine on jäänud samale tasemele, aga tuleb arvestada, et ka see on väga kõrge. "Oleks vaja haigestumist alla saada. Oleme pinevas seisus.". (U342)</i>
Info/arutelu haiguse enda kohta	<i>Tartu ülikooli teadlased analüüsisid 2020. aasta kaheksa kuu andmeid pea 32 000 inimese kohta, kelle hulgas olid nii positiivse koroonaproovi andjaid kui ka need, kes ei olnud sel ajal koroonaviirusega nakatunud. Analüüsi esmased tulemused näitasid, et koroonapatsient sattus haiglasse peamiselt kopsupõletiku või ägeda bronhiidi tõttu. (U272)</i>
Alateema meditsiinisüsteemi võimekus	
Haiglate võimekus koroonahaigeid vastu võtta	<i>„Kui haigestumise tõus on hästi suur, siis loomulikult on haigla ülesanne lõpetada plaaniline töö ja tuua haigla teistest osakondadest personali appi.“ (U7)</i>
Plaanilise raviga seonduv	<i>Alates teisipäevast kuni eriolukorra lõppemiseni piiratakse Põhja-Eesti Regionaalhaiglas plaanilist tööd statsionaarsetes osakondades, päevakirurgias, päevaravis ning ambulatoorseid vastuvõtte polikliinikutes. (U46)</i>
Ootused arstide panusele	<i>Abikäte tagamiseks kutsusid ülikool ja kliinikum neljanda ja vanemate kursuste arstitudengeid abiõe koolitusele ning tööle koroonaosakondadesse.</i>

	<i>Kliinikumi ülemõde Tiina Freimanni kinnitusel on noored tulevased kolleegid haiglas oodatud abikäed. (U305)</i>
Ravivajaduse jaotamise teema	<i>„Sellised inimesed, kui nad ei kuulu riskigrupi, saavad juhise end kodus ravida, aga nende sümptomid võivad süveneda ning meditsiinisüsteem peab olema valmis, et teatud ooteperioodi järel võib neid inimesi olla vaja testida või isegi hospitaliseerida. Ooteperioodi hindamiseks oleme lisanud küsimuse, mis lubab inimesel täpsustada, millal tema sümptomid algasid,“ selgitas Tohver. (U132)</i>
Meditsiinipersonali ja haiglate töökorraldus	<i>Tavainimene ei kujuta ettegi, milline kadalipp tuleb läbida igal õel ja hooldajal, et astuda koroonahaige patsiendi juurde, ilma et haigus palatist välja pääseks. Pärnu haigla aktiivravi korpuses koroonaviiruse haiglasisest levikut ei olnud. (U227)</i>
Alateema koroonaviiruse testimisega seonduv	
Testimiskorraldus	<i>Terviseameti erakorralise meditsiini osakonna juhataja Martin Kadai ütles täna, et kuna brigaadid on niivõrd ülekoormatud, on amet teinud otsuse, et senisel moel proove enam ei võeta. "Edaspidi on oluline ressursisäästlik lahendus, et me keskendume ainult raskematele haigusjuhtidele. (U54)</i>
Testimisvõimekus	<i>Regionaalhaiglas on koroonaviiruse testimise ja analüüsimise võimekus olemas alates eilsest. Homsest alates hakkab teste analüüsima ka Pärnu haigla. (U6)</i>
Alateema info/arutelu võimaliku koroonaviiruse ravi ja/või vaktsiini kohta	
Võimalik ravi	<i>Trumpile antud ravimeid kasutavad Eesti arstid raskete haigusjuhtude korral, ütlesid Delfile nii PERH-i kiirabikeskuse juht dr Arkadi Popov kui Kuressaare haigla ravijuht dr Edward Laane. (U232)</i>
Vaktsiiniga seonduv	<i>On ju erinevad seisukohad: ühed ütlevad, et antikehad püsivad kolm, ja teised, et kuus kuud. Millal siis alustada? Terviseamet soovitas vaksineerimist alustada ja ütles, et esimese vaktsiinisüsti võib haiguse läbipõdenule teha neli nädalat pärast sümptomite teket või positiivse proovi andmist. (371)</i>
Alateema teiste haigustega seonduv koroonaa ajal	
<i>Praegune hooaeg on viimase 15 aasta lõikes erakordne: gripi ja ägedate respiratoorsete haiguste põdemine on tuntavalt vähenenud. "See on tõesti üks leebemaid aastaid," tõdes terviseameti gripikeskuse peaspetsialist Olga Sadikova. (U138)</i>	
Alateema meditsiinitöötajate tähtsustamise/esiletoomisega seonduv	
<i>Täna ja tunnustan kõiki perearste, kes suutsid muutustega hästi toime tulla ning jääda sel äreval ajal patsientide jaoks kättesaadavaks," lisas Kiik. (U172)</i>	

Lisa 5. Käitumusliku/informatiivse teema tekstinäited

Käitumuslik/informatiivse teema alateemade tekstinäited	
Alateema piirangute info	
Koolide-lasteaedade töökorraldus	<i>Alates neljapäevast Narva lapsed kooli ei lähe - linnavalitsus suunas terviseameti soovitusel kõik linna üldhariduskoolid ja huvikoolid kodusele distantsõppele. (U264)</i>
Üritustega seonduv	<i>Täna kell 12 Vanemuise teatri suures majas toimuma pidanud "Ooperifantoomi" etendus jääb ära. (U256)</i>
Kaugtööga seonduv, kodukontorites töötamine, karantiini jäämine	<i>Viieläinud nädalavahetusel koroonadiagnoosi saanud läänlase seas on Haapsalu linnavalitsuse ametnik, mistõttu mindi suuresti üle kodukontorile. (U259)</i>
Piirangud asutustes (haiglad, kohtud jne)	<i>Esmaspäevast tuleb kõikidel Jõhvi ja Narva teenindussaalide klientidel kanda näomaske, otsustas Ida prefektuuri COVID-19 staap. (U230)</i> <i>Koroonaviiruse laienenud puhangu tõttu Ida-Virumaal otsustas haigla kriisireguleerimise meeskond alates 28. augustist taaskehtestada haigla kõikides üksustes külastuskeeld ning nõuda hoonetesse sisenejatelt maski kandmist. (U204)</i>
Alateema info riskiriikide, reisimise, isolatsioonireeglite kohta	
<i>Koroonaviiruse leviku tõttu soovitab välisministeerium vältimatu vajaduseta hoiduda rahvusvahelisest reisimisest. (U226)</i> <i>Alates esmaspäevast ei laiene liikumispiirang neile inimestele, kes saavad Eestisse Euroopa Liidu ja majanduspiirkonna, Schengeni ala ning EL-i ühise nimekirja riigist, mille nakatumisnäitaja on alla 50 inimese 100 000 elaniku kohta. (U252)</i>	
Alateema info koroonaviiruse sümptomite ja ka testimisvõimaluste kohta, samuti ravivõimaluste, haigushüvitiste, vaktsineerimise kohta	
<i>Koroonaviirus levib nakkuslikult inimeselt tervele eelkõige lähikontakti teel. Lähikontaktiks loetakse olukorda, kus inimesed on 15 minuti vältel teineteisele lähemal kui 2 meetrit. (U162)</i> <i>Kõigepealt tuleb telefoni teel nõu pidada oma perearstiga, helistada perearsti nõuandeliinile 1220 või hädaabinumbri 112. Samuti palume tungivalt kergemate viirushaiguste tunnustega EMO-sse mitte pöörduda. (U34)</i>	
Alateema formaalsed juhised viirusest hoidumiseks inimestele	
<i>Kingisepp manitseb, et üritusel osalenud inimesed kindlasti tähelepanelikult tervist jälgiks. Kui on kas või mõni üksik viirusesümptom, tuleks kindlasti kodus püsida ning perearstiga ühendust võtta. (U185)</i> <i>Endiselt on väga oluline pesta hoolikalt käsi, vältida rahvarohkeid kohti, hoida teiste inimestega distantsi ja liikuda hajutatult ning kanda avalikes ruumides (poed, apteegid, meditsiinasutused, ühistransport) kaitsemaski. (U217)</i>	
Alateema inimese vastutustundele rõhuvad emotsionaalsemad juhised	
<i>Et meedikute ennastalgavat tööd mitte ära nullida, on jätkuvalt vaja kõigi inimeste kannatlikkust nende juhiseid järgida ja ohtu mitte alahinnata. Püsi kodus - nii päästad elusid! (U143)</i> <i>Viiruse kontrolli alla saamine on meie igaühe võimuses ja meie kõigi ülesanne. /.../ Ainult ise vastutustundlikult käitudes enda ja teiste suhtes, saame hoida nakatumise madala ning Eesti elu võimalikult avatud (U367)</i> <i>Soovitus - täidame riiklikke ettekirjutusi nii kohusetundlikult kui saame ja püsime tasakaalus oma mõtete ja käitumisega. Igaüks vastutab oma mõtlemise ja käitumise eest ise - maailm on väike. (U128)</i>	
Alateema valitsuse otsused/teated piirangute kehtestamisest/leevendamiseks	
<i>„Valitsus otsustas koroonaviiruse leviku peatamiseks ja meie kõigi tervise kaitseks taastada ajutiselt piirikontrolli kogu riigipiiri ulatuses,“ ütles peaminister Jüri Ratas. (U45)</i>	

Valitsuse korralduste tekstid

Alateema juhised vaimse tervise probleemide korral pöördumiseks ja soovitud distantsõppe korraldamiseks

Pakun omalt poolt välja mõned soovitud meestele, kelle heaolu ning vaimne tervis on majanduskriisi või muu põhjuse tõttu sattunud ohtu. Need on tegelikult universaalsed, kuid antud teemapüstituse kontekstis eelkõige suunatud meestele: /.../ (U156)

Lisa 6. Poliitilise teema tekstinäited

Poliitilise teema alateemade tekstinäited	
Alateema arutelu kehtestatud piirangute kehtestamise, vajalikkuse ja nende kestvuse üle	
Arutelu piirangute järelevalve üle	<i>Kuigi valitsus on kehtestanud nõude kanda osas kohtades maski, ei nähta käsu eirajate karistamist praegu ette. Kas riiklikku sundi peaks tugevdama karistushirm? (U266)</i>
Arutelu piirangute mõttekuse/õiguse/mõju üle ja piirangute leevendamise seoses	<i>Loomulikult ei tasu eriolukorra piirangutest loobuda kergekäeliselt, aga mõnest oleks võimalik kasvõi kohe loobuda, ilma et see viiruse leviku riski suurendaks. Üks selline samm oleks välispordiväljakute avamine. Osas omavalitsustes – näiteks Tallinnas ja Tartus – on isegi kergejõustikustaadionite väravad lukustatud, mis on täielik ülereageerimine. (U136)</i> <i>Konkreetsed mõõdikuid, mille järgi otsustada, kunas tavaõpet piirata (või päris lõpetada) ning millal jälle alustada, on põhjendatud ja arukate otsuste tegemiseks kindlasti vaja. Ei peaks kartma ka piirkondlikke erinevusi – kas on mõtet näiteks Harju ja Järva maakonna koolidele anda samasuguseid korraldusi, kui sealne koroonasse nakatumine erineb viis korda? (U299)</i>
Alateema inimeste rahustamine, Eesti inimeste tänamine	
Koos ja rahulikult tegutsedes saame kriisist üle	<i>„Võttes kokku need mõned näited, saan ma kinnitada, et olen näinud seda ühistunnet, mida me vajame vastase võitmiseks. See on meil olemas, meis enamikus, isegi kui me seda ise ei tea, isegi kui me kahtleme.“ (U382)</i>
Tänu Eesti inimestele oleme suutnud kriisi ületada	<i>Tänu meie inimeste mõistlikule ja vastutustundlikule käitumisele on Eestis võimalik selle nädalaga eriolukord lõpetada. Meie kõigi ühine pingutus lubab meil naasta tavapärasema elukorralduse juurde,“ ütles peaminister Jüri Ratas. (U153)</i> <i>„Meie ühiste pingutuste tulemusel saame loobuda suuremast osast piirangutest ning naasta järk-järgult normaalse argielu juurde.“ (U148)</i>
Alateema info liikumine/kommunikatsioon	
Ootus, et kõrged riigijuhid peavad ebakindlas olukorras sõna võtma	<i>Mis mõttes kõlab Kadriorust praegu kurdistav vaikus? Aga kas me oleme kuulnud ainsatki sõna presidendilt? Vaadake tema kodulehekülge! Seal on juttu teaduspreemiatest, ning Eesti kongressi 30. aastapäevast. Seal leiab suure lingi presidendi käigust Antartikasse! Ja all paremas nurgas väikese väljavõtte Facebookist (päevi vana), et „arutasime peaministri ning sotsiaalministri hetkeolukorda Eestis“ See ei ole ühegi kandi pealt normaalne kommunikatsioon. (U42)</i>
Ootus selgete sõnumite ja adekvaatse info andmise/saamise suhtes	<i>Ta tõi välja ka infokülluse, ent samas ka vasturääkivad sõnumid. Inimestel on raske end koroonat puudutavatest materjalidest läbi närida. "Tuleks paremini läbi sõnastada, et mida igati teha võiks," viitas ta valitsuse suunistele. Ta leidis ka, et sellega seotud kommunikatsioon on liiga killustunud eri asutuste vahel. (U349)</i>
Asutuste omavaheline segane infovahetus/inimeste „jooksutamine“	<i>„Seoses eriolukorraga oleme proovinud nõu saada telefonilt 1220, kust vastati meile ilma ühegi täpsustava küsimuseta, et tegu on tavapärase kõhaga,“ kirjutab ta. Siis helistas naine numbrile 1247, kust ei osatud talle nõu anda ning paluti taaskord helistada numbrile 1220.“ (U71)</i>
Kommunikatsioon venekeelsele elanikkonnale	<i>President Kersti Kaljulaid ütles intervjuus vene Delfile, et Ida-Virumaa inimesed ei ole kuidagi teistsugused, vaid saavad eesti infokanalitest vajaliku koroonakriisi puudutava informatsiooni kätte. (U322)</i>
Alateema üldine arutelu riigi hakkama saamisest	
Arutelu, kuidas oleme hakkama saanud, õppetunnid	<i>Vaadates nüüd tagasi märtsi ja aprilli kriisile, et siis suures pildis oli meil koostöös riigiga valmidus olemas. Võib-olla kõige teravam probleem, mis näitas meie nõrkusi, oli sotsiaalsüsteemi personali nappus haigestumiste korral. (U224)</i>
Arutelu, kas saame riigina kriisis hakkama?	<i>Üldise teemana kordub küsimus, kas same riigina hakkama. Kas valitsus ja ametid on piisavalt otsustavad? Aus vastus on, et see selgub hiljem. Kõik mis on täna, on juba ammu juhtunud. (U44)</i>
Riigi kriisist väljumise plaanide arutelu/peame	<i>„Kuskilt taevast mingit rahvusvahelist õiget vastust meile ei tule. Nii, nagu me oleme piiranguid kehtestades ise teisi riike ja inimkonna varasemat kogemust</i>

olema tulevikukriisideks/teiseks laineks valmis	<i>analüüsid järeldusi ja otsuseid teinud, nii peame ka oma rahvusliku väljumisstrateegia paika panema“ (U127)</i>
Arutelu riigi toetusmeetmete suuruse/sisu üle	<i>Töötukassa nõukogu arutas, kas toetada neid töötajaid, kes ei saa koroonaviirusest tingitud karantiini tõttu tööl käia, aga otsustas neile toetuskeemi mitte luua. (U92)</i>
Koostöö (olulisus) teiste riikidega	<i>Valitsus kiitis istungi otsustena heaks kaks rahaeraldust valitsuse reservist. Kuigi Tšehhi abipalvete sisule täpselt vastava abi pakkumiseks on Eesti võimekus ja võimalused väga piiratud, peab Eesti äärmiselt oluliseks pakkuda kiireloomuliselt Tšehhi Vabariigile väga keerulise ja raske kriisiolukorra lahendamisel oma toetust. (U242)</i>
Alateema riigi vaksineerimiskorraldusega seonduv	
<i>Eile kella viie paiku saabus Eestisse uus AstraZeneca vaktsiini saadetis, saabus 16 800 uut doosi. Eile päeval ei olnud aga selge, millal jõuavad need doosid vaksineerijateni. Nädalavahetusel hüppelist vaksineerimiste kasvu oodata ei ole. Arusaadavalt on inimestel vaksineerimise kohta palju küsimusi, millele vaktsiini pakkuv tervishoiutöötaja peab patsiendile vastama. (U358)</i>	
<i>Sotsiaaministeriumi täna avaldatud vaksineerimisplaanist nähtub, et järgmise aasta esimese poolaasta sees on plaanis Eestil jõuda selleni, et kõikidel soovijatel oleks võimalus end koroonaviiruse vastu vaksineerida. Kas vaksineerijate eesrindel olevad perearstid peavad seda võimalikuks? (U304)</i>	
Alateema riigi (kaitse)võime/julgeolek kriisis: erinevate riigiasutuste võimekus/jätkusuutlikkus kriisis	
<i>Eile otsustas kaitseväe juhataja kindralmajor Martin Herem vähendada tunduvalt kaitseväe õppuse Kevadtorm 2020 mahtu ning muuta õppuse toimumise asukohta. „Eesmärgiks on saavutada hoolimata keerulisest olukorrast väljaõppe eesmärgid, kuid samas vähendada kokkupuudet tsiviilühiskonnaga,“ ütles kindralmajor Herem. (U75)</i>	
<i>Kaitseministrid rõhutasid, et vaatamata viirusega seotud olukorrale on Balti kaitsekoostöö tihe ja meie riikide kaitsejõud tavapärasel valmiduses. On selge, et julgeolekuohud meie regioonile ja vajadus usutava heidutuse järele pole kuhugi kadunud. Ka viiruse tingimustes peaksid NATO liitlased leidma viisi jätkamiseks õppuste-alast koostööd. (U167)</i>	
Alateema riigi võimekus viiruse leviku kaardistamisel/testimisel	
<i>Praegu tehakse iga päev umbes 300 uut testi. Peaminister Jüri Ratas ütles tänases riigikogu infotunnis, et kui reedel peaks Eestisse jõudma 20 000 uut testi, võiks testide arv nädala lõpuks olla suurusjärgus umbes 1000 testi päevas. „Tõsi on see, et küsimus ei ole ju praegu selles, et meil pole laborites võimekust ega ka selles, et pole poliitilist soovi, et inimestele teste võimaldada. Küll aga on probleem selles, et on vaja hoida teatud piiri. (U73)</i>	
<i>Sotsiaalminister Tanel Kiige sõnul on valitsus kaasanud eksperdid, et luua adekvaatne mudel viiruse leviku tegeliku suuruse hindamiseks. (U53)</i>	
<i>"Selleks, et hoida viiruse levikut kontrolli all, on meil vaja teadlaste poolt pidevat sisendit epidemioloogilisest olukorrast. Nii saame riigina reageerida operatiivselt ja paindlikult ning hoida ära ülemäärast piirangutest tulenevat koormust meie inimestele ja ettevõtetele. Seireuring annab väärtuslikku sisendit, mille põhjal saab valitsus kavandada edasisi tegevusi," lausus Ratas. (U239)</i>	
Alateema poliitiline agenda/poliitiline võimuvõitlus	
<i>"Võiks ju arvata, et COVID-i ajal ühes kangemini kannatanud linnas võiks linnavolikogu liikmed oma tahet saada väljendada ja linnal olla valitud võim. Aga on teistmoodi," sõnab Raik. (U309)</i>	
<i>Täna toimunud valitsuse pressikonverentsil selgus, et nii Isamaal kui ka Reformierakonnal olid planeeritud järgmiseks nädalaks avalikud üritused, olgugi et pressikonverentsil rõhutasid valitsuse liikmed eesotsas Kaja Kallasega, et igasuguste välditavate kontaktide ärahoidmine on hädavajalik. (U346)</i>	
Alateema valitsuse meetmed kriisi lahendamiseks, ka Euroopa Liidu meetmed	
<i>Kõik, kes otseselt või kaudselt koroonatõttu töötä jäävad, hakkavad saama 70% palgast, seda hakatakse maksma alates esimesest töötä olemise päevast. Palgatoetus oleks suunatud hädas olevatele sektoritele. Täpne plaan pole veel avalikustatud (U65)</i>	
<i>Sotsiaalminister Tanel Kiik vähendas ravimite kättesaadavuse tagamiseks ajutiselt ravimite väljakirjutamise ja väljamüügi koguseid. (U93)</i>	

Lisa 7. Sotsiaalse teema tekstinäited

Sotsiaalse teema alateemade tekstinäited	
Alateema isolatsiooni/kriisi tagajärjed/mõjud elukorraldusele	
Arutelu distantsõppe mõjude üle	<i>Kooli sulgemine mistahes põhjusel on tegelikult enam-vähem seesama, mis koolist puuduminegi. Ta tähendab alati järelõpet selle erinevusega, et kui teatav haridusstandart on obligatoorne, siis järelõpe on ikka ja igavesti fakultatiivne//Võiks arvata, et kodustes liitklassides, kus õppetöö toimub tihtipeale üldse ilma õpetajata, on peamiseks murekohaks reaalsed. Ei ole! Jutustavates ainetes on probleemiks see, kui isa/ema või vanaisa/vanaema või vanem õde/vend on näiteks ajaloo elanud läbi ja üle hoopis teistigi kui seda nõutakse koolis. (U278)</i>
Kriisi/pandeemia laiema ühiskondlikult mõtestamine	<i>Praegune kriis on võimalus, et kujundada hästiplaneeritud toetusmeetmetega nii sotsiaalselt, majanduslikult, aga miks mitte ka keskkonna suhtes õiglasem ühiskonnakorraldus. Eriti oluline on sotsiaalkaitseprogrammide jätkamine, et hoida ühiskondlikku kaasatust ja institutsionaalset usaldust, mis aitavad üle saada ka tulevastest kriisidest. Kriisi ajal on vabakond tulnud riigile appi. Kui me ükskord sellest kriisist üle saame, ei tohi riik vabakonda unustada. (U104)</i>
Arutelu, kuidas mõjutab isolatsioon üldiselt olmet-eluolu	<i>Kuigi elanike võimalus kaugtööd teha suurenenud, siis jällegi tuleb rõhuda tõsiasjale, et suur osa töökohti on Ida-Virumaal just tööstussektoris. Viru Keemia Grupi ohutuse- ja kvaliteedijuht Ksenia Moskvina ütles Delfile, et 2000 töötajaga ettevõtte operatiivpersonal ei saa töötada kodust. U306)</i>
Kuidas mõjutab isolatsioon üritusi/kultuurisündmusi	<i>Probleem seisneb keskuse direktor sõnul selles, et laulu- ja tantsupeo ettevalmistusperiood jääb piirangute sisse ning tavapäraselt peaksid proovid toimuma suuresti siseruumides. "On selge, et antud olukord on stressirohke nii juhendajatele kui kollektiiviliikmetele ja ürituste korraldajatele, sest ühelt poolt tuleb uus repertuaar selgeks saada, aga teisalt tuleb seda kõike korraldada piirangutele kohaselt ja kolmandaks ei oska me keegi ette ennustada olukorda 2021. aasta suvel," sõnas Vister. (U359)</i>
Alateema viiruse ravimise kohta levivad müüdid/peetused ja nende ümberlukkamine	
Konkreetsed vaeleinfo ümberlukkamine	<i>Alternatiiv- ja sotsiaalmeedias levitatakse jälle väidet, justkui poleks koroonaviiruse testid usaldusväärsed ning seni on kajastatud valesid numbreid. Väited on eksitavad, kuna räägivad eelkõige valepositiivsete tulemuste massilisest esinemisest, mis ei pea paika. Ka valepositiivseid tulemusi esineb, kuid need on harvad. Nagu öeldud, esinevad need enamasti siiski kontrollimata antikehade testides, mida enamik maailmast ametlikuks diagnoosimiseks ei kasuta. (U149)</i>
Arutelu, mida teha vandenõuteoreetikutega	<i>Lähedaste poole minnes peame olema väga teadlikud oma päästikutest. Näiteks minu puhul on selleks haridus. Kui inimesed, kellel pole keskharidust, tulevad rääkima ja ümberlukkama asju, mis on doktorikraadiga teadlastele arusaamatu, siis see kohe ärritab mind. Kuni sa ise ei oska end analüüsida, siis võib-olla sa polegi parim inimene selle inimese ümberveemiseks. Kui sa lähed päriselt eesmärgiga kellegi arvamusi muutma, siis on raske olla avatud, eriti kui tegemist on millegi absurdsega. Aga tuleb püüda end nende kingadesse panna ja nende maailmapilti killu haaval mõista, et seda samamoodi ka lõhkuda. (U362)</i>
Alateema inimeste aitamise olulisus kriisis	
<i>„Meie eesmärk oli anda koroonakriisis lapsi planeerivatele peredele turvatunne, et soovitud ja planeeritud lapsed sündimata ei jääks, ning töö kaotanud pered ei satuks kriisi tõttu majanduslikult veelgi raskemasse olukorda,“ ütles Riina Solman. (U336)</i>	
<i>Üks asi, mille kriis on otsekui röntgeniga nähtavaks teinud, on asjaolu, et osa inimesi kannatab palju rohkem kui teised. Lõhe rikkaste ja vaeste vahel on märkimisväärselt laienenud. Meie ühiskondi varemgi vaevanud ebavõrdsus on end veelgi ebameeldivamalt meelde tuletanud. (U202)</i>	
Alateema koroonaväsimus: inimesed on kriisist ja isolatsioonist väsinud/stressis/emotsionaalselt kurnatud	
<i>Psühholoogidele ja psühhiaatritele on tuttav, et erinevate psühhikahäirete psühhootilised sümptomid tugevnevad ja sagenevad näiteks jõulude ajal või enne jaanipäeva. Samuti on pikaajase staažiga vaimse tervise</i>	

eest hoolekandjatele tuttavad sarnaste psühholoogiliste murede esilekerkimine erinevate patsientide seas samal ajaperioodil. Võiks isegi öelda, et psühholoogilised mured lainetavad sünkroonis maailmas toimuvate muutustega. Praegusel hetkel on COVID-19 hirm see, mis kogu maailma sünkroonis raputab. (U128)

Inimestes keerleb ärevus ja meelehärm, kuna tuleb muretseda iseenda ja lähedaste tervise pärast, samamoodi ka iseenda ja lähedaste tööhõive pärast. Samal ajal mõjutab ka see, et paljud need tegevused, mis siis kas omal tahtel või valitsuse utsitusel on ära jäetud, on vaimse tervise hoidmiseks vajalikud. Alates siis füüsilisest treeningust või koorilaulust, lõpetades pidudel käimisega. Neil kõigil on mingisugune roll inimeste vaimses toimimises. (U314)

Alateema inimeste hirm vaksineerimise ees

Eestis on palju neid, kes on vaksineerimise osas tõrksad. Uusberg usub, et see tasapisi väheneb. Tema hinnangul on mõistetav, et inimesed kõhklevad. "Mõistlik, et vaktsiiniotsus ajab segadusse ja tahab läbimõtlemit." (U349)

Alateema kogemuslood

Loodame, et Eestis ei kujune välja sellist olukorda nagu hetkel Prantsusmaal. Praegu tundub kodumaal vaatamata haigestunute hulga kasvule viimastel päevadel elu veel vägagi ilus. (U245)

Ent seekord laotas mure siiski tiivad laiali ja lendas meile järele. Esiteks hakkasid järjest intensiivsemalt häirima lähedaste ja sõprade murekõned ja pidevad huvitundmised – meil oli kaasas ikkagi väike laps –, teiseks muutus ilm nädala lõpust jahedamaks ning kolmandaks teatas meie lemmikuks kujunenud tururestorani ettekandja pärast õhtusööki paella-panni ära viies, et „alates homsest on nad kaks nädalat suletud“. (U81)

Lisa 8. Terviktabel kaardistatud kõneisikutest

Kõneisikud uudistes	Esinemiskordade arv tekstides
ministrid	88
haiglate juhid/esindajad, (pere)arstid, nooremarstide liit	75
terviseameti töötajad ja/või seal kriisi ajal töötanud terviseameti töötajad	66
teadlane, teadusnõukoja esindaja, professor, õppejõud (ekspertidena)	61
muu poliitik, erakonna esindaja, riigikogu komisjoni liige, riigikogu liige, europarlamenti saadik, euroopa komisjoni liige	49
ettevõtjad (nt kauplused, ilukliinikud, ürituste korraldajad, autovedajad, tootjad, majutusettevõtted, kaupmeeste liit)	32
kohaliku omavalitsuse esindajad	28
tavalised inimesed (nt covid haige, viimasel hetkel koju pääsenud inimesed)	28
ajakirjanikud	25
riigikantslei esindaja, riigikogu esindaja peaministri kantselei endine juht, valitsuse meedianõunik, presidendi avalike suhete nõunik, ministeeriumide esindajad	25
haridusasutuse esindajad (nt õppeprorektorid, ülikoolide kommunikatsioonijuhid, koolide direktorid, õpetajad, haridustöötajate liit, huvihariduskoolide esindajad)	19
kultuuri- ja ühiskonnategelased (kultuuriinimesed, ajaloolased, kirikutegelased, luuletajad, külavanem)	12
WHO, Euroopa Liidu komisjoni ja parlamendi esindajad, Worker Rights Consortium, väliseksperdid, teise riigi minister	12
üliõpilased, õpilased, ka üliõpilaskondade liidu juht, õpilasorganisatsiooni esindaja	11
teised sihtasutused, agentuurid, keskused, MTÜ-d, koostöökogud – SA Eesti Internet, teadusagentuur, MTÜ Mondo vastutustundliku tarbimise ja õiglase kaubanduse juht, TEHIKu esindaja, MTÜ Nõmme Kalju esindaja, Saaremaa koostöökogu esindaja, sotsiaalasutuste nõukoja esindaja, puuetega inimeste koja esindaja, patsientide liidu esindaja	9
testimist ja vaksineerimist korraldavad ettevõtted (Synlab, Medicum, Qvalitas)	7
politsei- ja piirivalveameti esindaja	6
hooldekodude esindaja, sotsiaaltöökeskuse esindaja	6
ravimiameti esindaja	5
psühholoogid, terapeudid, naiste varjupaigad, ohvriabi esindaja	5
haigekassa esindaja	5
kaitseväe esindaja	3
president	3
tarbijakaitse- ja tehnilise järelevalveameti esindaja	2
statistikaameti esindaja	2
proviisorid	2
päästeameti esindaja	2
õiguskantsler, õiguskantsleri büroo esindaja	2
vangla esindaja	2
maksu- ja tolliameti esindaja	1
endine väliskaubanduse- ja IT minister	1
prokuratuuri esindaja	1
võrdõiguslikkuse volinik	1
haridus- ja noorteameti esindaja	1
endine Ameerika Ühendriikide suursaadik	1
riigikohtu esindaja	1
andmekaitseinspeksiooni esindaja	1

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Kristi Raidla

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose
„COVID-19 pandeemia raamistamine Eesti ajakirjanduses Delfi ja Eesti Päevalehe veebiväljaannete näitel“, mille juhendaja on Liis Auväart, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Kristi Raidla
31.05.2023